Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP 75. évfolyam, 9. szám ■ 2010. február 28. ■ Böjt 2. vasárnapja (Reminiscere) Ára: 250 Ft

„Ha már megajándékozott minket az Úristen az élettel, akkor tartozunk azt emberhez méltó módon leélni. Úgy, mint aki kapta, s mint aki egyszer el fog vele számolni. S úgy is, mint aki meg nem érdemelten, de mégis kaphat feloldozást, mert nem »csak« teremtett, hanem megváltott ember is.”

Tél végi tűnődések az élet értelméről ▶ *7. oldal*

„»El azzal, hogy szeresd felebarátodat! Amit mi akarunk, az a gyűlölet… Csak így tudjuk elfoglalni az egész világmindenséget.«”

A hazugság áldozatainak emléknapja ▶ *10. oldal*

„Nem kell jósnak lenni ahhoz, hogy nagy biztonsággal kijelentsük: az *istentiszteleten* az egy főre eső politikusok száma magasan meg fogja haladni a más *istentiszteleteken* mérhető értéket.”

Evél&levél ▶ *15. oldal*

Krisztusi sors… ▶ *2. oldal*
Találkozás Závada Pállal ▶ *6. oldal*
Megtört lendület ▶ *8–9. oldal*
Hogyan segít a bibliatanulmányozás? ▶ *11. oldal*
Légy hűséges sáfár! ▶ *11. oldal*
Búcsú dr. Frenkl Róberttől ▶ *13. oldal*

FOTÓ: KULICH JÁNOS

Baranyayné Rohn Erzsébet Kőszegről érkezett Csömörre

Ötvened vasárnapjától böjt első vasárnapjáig – az ige mellett

▶ **A csömöri evangélikus gyülekezet életében régóta fontos szerepet játszik a még farsangban kezdődő, de böjtben véget érő egy hét. Nem csak lelkiekben gazdagodnak immár hat évtizede a hagyományos farsangi imahét résztvevői; a maguk készítette sütemény és tea közös elfogyasztása igazán közösségépítő hangulatban zajlik ilyenkor a terített asztalok körül. A felnőtt tagok között ezen az alkalmon vannak először „hivatalosan” is jelen a konfirmandusok, akik a májusi konfirmációi ünnep után válnak maguk is a gyülekezet felnőtt tagjaivá.**

Az alkalmak népszerűségét jól mutatja a tény, hogy a hét minden estéjén zsúfolásig megtelik az imaház nagyterme, a létszám gyakran a nyolcvan főt is eléri. Az imahét böjt első vasárnapján a délelőtti istentisztelettel zárul, ahol az úrvacsoravétel már az önvizsgálat és a húsvétra való készülés fontos része.

Idén sem volt mindez másképp. *Bódi Emese,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Egyháztörténeti Tanszékének latin–művészettörténet szakos oktatója, *Pethő Attila* és felesége, *Pethő-Udvardi Andrea* doktoranduszok az EHE „színeiben” érkeztek.

A tavalyi esztendő során több környékbeli gyülekezet élére is új lelkész került, így egy-egy estére ők is a csömöriek vendégei lehettek: *Vető István* cinkotai és *Németh Mihály* maglódi parókus lelkész, valamint *Ponicsán Erzsébet* rákospalotai beosztott segédlelkész. Péntek este a 2009-es esztendő végén az Észak-Pest Megyei Egyházmegyéhez csatlakozó Hatvan gyülekezetének lelkésze, *Fatalin Helga* adott igei útravalót.

Az idei, hatvanadik farsangi imahét igazán „családias” hangulatban zárult: bár *Baranyay Csaba* és felesége, *Baranyayné Rohn Erzsébet* Kőszegről érkezett, Csaba Csömörre mégis „hazajött” szolgálni, hiszen családi érintettsége miatt ez a közösség volt – teológiai tanulmányai befejezéséig – anyagyülekezete.

■ – BZS –

▶ *Imahéttörténet a 14. oldalon*

Tehetségkonferencia Bonyhádon

▶ **Harmadik alkalommal rendeztek tehetségkonferenciát február 19–20-án a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban, a Magyarországi Evangélikus Egyház Pedagógiai Központjának közreműködésével. A bonyhádi intézményben tíz éve vezették be az *Arany János tehetséggondozó programot,* és tavaly óta *Tehetségpontként* is működik a középiskola, illetve megyei és országos versenyek sorának ad otthont.**

A rendezvény fővédnöke, *Prőhle Gergely,* a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője – főiskolai órái miatt – nem tudott jelen lenni, így felolvasták köszöntő sorait. „Anyagilag ínséges időkben különösen nagy a felelősségük azoknak, akik a szellemi javak megteremtésén, megtartásán munkálkodnak, még nagyobb szükség van távlatos gondolkodásukra, áldozatkészségükre. A Magyarországi Evangélikus Egyház évszázadok óta sokat tesz azért, hogy az iskoláiban tanuló gyerekek a tehetségüknek legmegfelelőbb oktatást és nevelést kapják. Az evangélikus iskolák sikere kezdettől fogva abban állt, hogy a reformáció tanaival együtt átvették és alkalmazták a pedagógia legkorszerűbb módszereit, engedték kibontakozni a keresztény ember lutheri értelemben vett szabadságát, és kisebbségi egyház intézményeiként befogadtak és integrálni tudtak sokakat, nemzetiségi, felekezeti és társadalmi hovatartozástól függetlenül” – állapította meg az országos felügyelő.

▶ *Folytatás az 5. oldalon*

FOTÓ: MÁTÉ RÉKA

Kivételesnek lenni veszélyes – mondta Czeizel professzor

Más napok

■ SZÉLL BULCSÚ

Ha általában a böjtöt vizsgáljuk az Ige fényében, azt látjuk, hogy Isten azt soha nem rendelte; de elfogadja, kérésünk alátámasztására.

A Biblia sokszor ostorozza a külsőségekben megnyilvánuló böjtöt. Azt, hogy azt gondoljuk, ez „érdemszerző” lenne, és ezzel Istent a magunk hatalmába keríthetjük, a magunk pártjára állíthatjuk. Valójában a böjt segíteni szeretne abban, hogy ne csak szavakban beszéljünk a bűnről, hanem szívünkben is érezzük át a saját bűnünk súlyát, és ez Krisztushoz vezessen minket.

Az *Újszövetségben* a böjt – ahogy Jézus is mondja – az imádság alátámasztására szolgál. Az első keresztények akkor böjtöltek, amikor Isten szolgálatára indultak, hogy tiszta szívvel, az Úr akaratát megértve indulhassanak…

Tulajdonképpen a böjttel kapcsolatban azt mondhatjuk, hogy ha gyakoroljuk – „más-naposak” vagyunk. Azaz másmilyenek lesznek azok a napjaink. És talán általuk a többi napunk is…

A globalizáció – egyebek mellett – azt eredményezte, hogy a boltokban mindig mindent lehet kapni. Megszűnt például az idényjellegű zöldség- és gyümölcsellátás: mindig van banán, narancs, alma, őszibarack, paprika. Ez amennyire jó, annyira rossz is. Szüksége van az embernek arra, hogy ne mindig egyformán táplálkozzék, bizonyos ételek evését időnként szüneteltesse. De arra is, hogy ne legyen „unalmas”, egyhangú a táplálkozás. Milyen jól megadta Isten, hogy az évszakok változásával különböző, azoknak megfelelő ételeket és gyümölcsöket eszünk. Milyen jó volt gyermekkorunkban, amikor vártuk télen a disznótorost, tavasszal a paradicsomot és a zöldpaprikát, ősszel pedig a dinnyét és a szőlőt! Szinte ünnep volt az újabb évszak és az annak megfelelő eledel.

Ugyanígy nekünk, keresztényeknek a böjt különleges lelki időszak. Más, mint a többi. Különösen is elmélyedünk a megváltás csodájában, a kegyelem mindenek fölötti voltában. Nagypéntekre és húsvétra készülünk. És ha komolyan vesszük, föl is készülünk rá. Istenünk nagy szeretetére gondolunk, amellyel mindent megtett értünk, hogy boldogok lehessünk. Az Úr Jézus váltságára, ahogy meghalt értünk, hogy bűneinkre bocsánatot kaphassunk.

A böjt az elcsöndesedés időszaka. Átolvassuk, átelmélkedjük, hogy mit cselekedett értünk, különösen földi élete utolsó hetében, a nagyhéten. Ahogy a legnagyobb szenvedések között is hűséges marad küldetéséhez, és szívből tudja kiáltani földi élete végén: „Elvégeztetett”, célhoz ért. Megszerezte nekünk drága áron az üdvösséget. Valóságos Isten volt, hogy bűntelenként szenvedjen a bűnösért, és valóságos ember volt, hogy valóban elhordozza a súlyos büntetést éretted és érettem. Hogy szabad légy, bűntelen, boldog és a menny gyermeke.

Luthernek egyszer azt mondta *Staupitz,* a kolostorbeli rendfőnöke, amikor látta, hogy küszködik a bűn súlya alatt: „Márton barát, magának az a baja, hogy magát képzelt bűnösnek tartja és Jézust képzelt megváltónak. Vegye eszébe, hogy maga valódi bűnös és Jézus valódi megváltó.”

> **Valójában a böjt segíteni szeretne abban, hogy ne csak szavakban beszéljünk a bűnről, hanem szívünkben is érezzük át a saját bűnünk súlyát, és ez Krisztushoz vezessen minket.**

És ez segített. Csak a valódi Megváltó tud segíteni! Ma is! A valódi bűnösön, aki meglátja magát a kereszt fényében annak, aki igazán. A böjti időszakban mi ezeket gondoljuk végig. Jézus értünk való szenvedését és halálát, Isten szeretetét – hogy az a miénk is legyen.

És a külső böjt? Az számunkra kétféle lehet. Megtehetjük, hogy – magunk által elhatározott ideig – nem veszünk magunkhoz ételt. De ez nem érdem és nem kötelező. Az éhségérzet ugyanakkor „hatékonyan” képes figyelmeztetni bennünket, hogy hittel tekintsünk az Úrra, és vigyük elé őszintén kérésünket: Istenem, hadd ragyogjon föl előttem végtelen kegyelmed és bűnbocsátó szereteted. Tégy tisztává, újíts meg a hitben! Hogy megújult szívvel szolgálhassalak.

A másik fajtája az evangélikus böjtnek, amikor bármi egyébtől tartóztatjuk meg magunkat azért, hogy az így felszabaduló időt és alkalmat Istennek szenteljük. Azért, hogy mélyebb kapcsolatba jussunk vele, és jobban megértsük őt. Például elhatározhatod, hogy egy hétig nem nézel tévét, és azt az időt igeolvasásra, imádságra szánod. Elhatározhatod, hogy az egész böjti idő alatt nem vásárolsz fölöslegesnek, nem igazán szükségesnek tartott dolgokat (például édességet) azért, hogy azt az összeget a szegények és rászorulók segítésére fordíthasd. És közben hálát adsz annak az Úrnak, aki mindent, az életét is odaadta érted. Azaz a böjt segít mások szükségét észrevenni és áldozatosabb tanítvánnyá lenni.

Folytathatnánk, de most legyen elég ennyi. Legyen másmilyen a böjti, nagypéntek előtti időszak, hogy frissességével, elevenségével, különleges voltával közelebb vigyen a Megváltóhoz, a tiszta élethez, a másik ember megértéséhez és Jézus nevében való szolgálatához.

A szerző teológus, a Kispesti Evangélikus Egyházközség lelkésze

Oratio œcumenica

Köszönjük neked, mennyei Atyánk, hogy az Úr Jézus Krisztus nevében hozzád fordulhatunk kéréseinkkel. Benned van reménységünk, Istenünk, aki szent Fiad szenvedésében hordoztad és hordozod a mi szenvedéseinket. Tebenned bízunk, aki megbocsátottad és megbocsátod bűneinket. Ígéretedbe kapaszkodunk, hogy Krisztus Urunk érdeméért meghallgatsz minket, amikor eléd tárjuk kéréseinket.

Add meg nekünk, gyermekeidnek, hogy mindig készek legyünk imádkozni önmagunkért, testvéreinkért, felebarátainkért, sőt ellenségeinkért is. Késztesd a szívünket a minden körülmények közötti hálaadásra, dicséretre. Kérünk, ébressz hitet embertársainkban, hadd ismerjék fel egyre többen, hogy te vagy a szeretet. Igéd ne térjen vissza hozzád üresen, hanem cselekedje meg azt, amiért küldetett.

Erősítsd és óvd meg evangéliumod követeit az egész világon. Ajándékozz meg bennünket a szolgálat készségével a megfáradtak és megterheltek felé. Kérünk, támassz egységet közöttünk, akik a te nevedben hiszünk, hadd legyünk egyek igéd meghallásában és cselekvésében, a te akaratod szerint.

Kérünk téged mindazokért, akik a kormányzásban felelősséget vállalnak: add, hogy céljaik, vezetésük az emberek javát szolgálják, a béke és igazságosság szabja meg lépéseiket. Óvd meg teremtményeidet a vérontástól és az erőszak minden formájától. Adj egyetértést és önzetlen egymásra figyelést munkaadó és munkavállaló, tanár és diák, szülő és gyermek között. Kérünk, légy segítője mindazoknak, akik szorult helyzetben vannak, akik nélkülöznek, akik betegségben, magányban, gyászban szenvednek.

Engedd ragyogni életünkben mindennap a te fényedet, a te szereteted töltse be szívünket és űzze el félelmünket. Szabadítsd fel szívünket reménységére mindannak, amit elkészítettél a téged szeretőknek, akik földi életünkben megízlelhetjük jóságodat kegyelmedben, egykor pedig megláthatunk téged színről színre, dicsőséged teljességében. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Ha azonban tudjuk, hogy Krisztus az égből alászállt, s az Atya iránti engedelmességből a bűnöst szerette, szilárd reménység támad a szívünkben, s bátran színe elé járulunk, tudván, hogy Krisztus az Isten levele, valóságos aranykönyv, amelyben tulajdon szemünkkel olvashatjuk az Atya akaratát. Így lehetetlen, hogy félelmet és kétséget érezzünk lelkünkben, hiszen a Krisztusban örömöt és békességet nyertünk. Istennél nincs más, csak kegyelem, amellyel táplál, hordoz és megtart. Legyen is övé minden dicséret s dicsőség. Most már örömmel követjük Krisztust. Íme, ezért szerette Krisztus a bűnöst. Isten így rendelte."

▶ *Luther Márton:*
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

BÖJT MÁSODIK VASÁRNAPJA (REMINISCERE) – ÉZS 50,4–10

Krisztusi sors – krisztusi indulat nélkül?

Az ószövetségi próféciák általában többdimenziósak. Ezt olyankor is figyelembe kell vennünk, amikor első hallásra nyilvánvaló, hogy messiási próféciáról van szó. Fokozottan érvényes ez arra az *Ézsaiás könyvében* található énekgyűjteményre, amelyet a kutatók az *Úr szolgája* (héberül: *Ebed Jahve*) *énekeiként* tartanak számon, és amelyhez a mai prófétai ige is tartozik. E próféciák mélyebb elemzése után be kell látnunk, hogy elhamarkodott az a vélekedés, amely szerint az ismeretlen szenvedő szolga énekeiben (*Ézsaiás könyvének* 53. fejezete is közéjük tartozik!) kristálytisztán rajzolódik ki a szenvedő Messiás, a Krisztus képe.

Kétségtelen, hogy az ismeretlen ószövetségi személy és Krisztus sorsa között sok a hasonlóság. Mindketten ártatlanul szenvednek, és szenvedésüknek – erre a jól ismert 53. fejezetben olvasunk utalást – köze van népük bűnéhez. Az ószövetségi *Úr szolgájának* szavai ezért tűnnek áthallásosnak. Mintha a szenvedő Krisztus szájába illenének panaszos mondatai: *„Hagytam, hogy verjék a hátamat, és tépjék a szakállamat. Arcomat nem takartam el a gyalázkodás és köpködés elől."*

De ez kísértő hasonlóság! Ha engedjük, hogy magával ragadjon, könnyen átsiklunk a nem csekély különbség fölött, amely az ószövetségi szenvedő szavaiban megszólaló határozott bizonyságtétel – *„De az én Uram, az Úr, megsegít engem, ezért nem maradok gyalázatban"* – és a megfeszített Krisztus ajkáról feltörő fájdalmas kiáltás – *„Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el?"* – között van, még akkor is, ha Lukács és János evangélista szerint nem ez volt a kereszten haldokló Jézus utolsó érthető mondata.

„Atyám, a te kezedbe teszem le az én lelkemet!" – idézi Lukács Jézus végső sóhaját, amely sokkal inkább a feltétel nélkül Istenre hagyatkozó teljes bizalom kifejezése, mint azé a dacos bizonyosságé, amely az ószövetségi szenvedő *Úr szolgája* szavából kicseng. János leírása szerint pedig Jézus utolsó hangos kiáltása *„Teteleszthai!"* – magyarul *„Elvégeztetett!", „Célhoz ért!", „Beteljesült!"* – szintén egy egészen másféle bizonyosságot tükröz. Jézus azt a meggyőződését kiáltja a nagypénteki sötétségbe, hogy ő maradéktalanul véghezvitte, amit Isten rábízott, hiánytalanul betöltötte földi küldetését. A többi már Isten kezében van, Isten dolga.

Ha kétségtelenül van is hasonlóság az ószövetségi *Ebed Jahve* és az Úr szenvedő Messiásának, Krisztusnak a földi sorsában, mégis égbekiáltó a különbség abban az érzületben és indulatban, amellyel sorsukat fogadják és viselik. Ezért kell óvakodnunk attól, hogy az ószövetségi *Ebed Jahve* minden szavát – mint próféciát – válogatás nélkül a szenvedő Messiás, a passió útját, a *via dolorosát* járó és a kereszten haláltusáját vívó Krisztus szájába adjuk!

Mert miért is oly bizonyos Isten el nem maradó segítségében az *Úr szolgája?* Miért véli tudni, hogy nem vallhat szégyent? Miért teszi arcát keménnyé, mint a kovakő? Miért mer megaláztatása és szenvedése közben így kiáltani kínzóihoz: *„Közel van, aki igazságot ad nekem, ki mer perbe szállni velem?! Álljunk elő együtt! Ki az én vádlóm? Lépjen ide!"* Azért, mert bizonyos Isten bosszúja felől: *„Íme, az én Uram, az Úr, megsegít engem, ki mer bűnösnek mondani? Mindnyájan szétmállanak, mint a ruha, moly rágja meg őket."* Az ismeretlen *Ebed Jahve* az isteni igazságtételt egyenlőnek hiszi az isteni bosszúval!

A vádlói és bírái előtt némán álló, a megkorbácsolást, a gúnyt, a megalázást, a szidalmazást és köpdösést fenyegetőzés és átkozódás nélkül tűrő, a *via dolorosa* macskakövein botladozva népe jövendő sorsát siratók, a kereszten kínzóinak és hóhérainak bűnét imádkozva mentő, számukra bűnbocsánatért könyörgő Jézust egészen más indulatok késztetik a szenvedés és a halál engedelmes vállalására, mint *Ebed Jahvét,* az Úr ismeretlen szenvedő szolgáját. Benne egész más érzület lakik. Szenvedése és megaláztatása közben neki nem a halálát követő isteni bosszú bizonyossága kölcsönöz tartást. Nem azért megy engedelmesen a halálba, mert tudja, hogy Isten végül leszámol ellenségeivel.

Ő egészen más igazságtételben reménykedik: abban, hogy ártatlan halálát Isten kínzói és gyilkosai megmentésére, a bűnösök megigazítására fogja használni. Miként a *Zsidókhoz írt levél* szerzője felismeri: Krisztus vére – szó szerint fordítva – *jobbért kiált* Istenhez, mint Ábel ártatlanul kiontott vére (lásd Zsid 12,24). Jobbért: nem bosszúért, nem a bűnös bűnhődéséért, hanem a bűnös megigazulásáért és megmeneküléséért. Más szóval: megváltásért.

A VASÁRNAP IGÉJE

Ezért ha az ószövetségi *Ebed Jahve* és Krisztus sorsa között látunk is párhuzamot, ellene kell állnunk a kísértésnek, hogy az ószövetségi *Úr szolgája* szavait Krisztus szájába adjuk, és mint próféciát a megfeszített Megváltó szavaiként hallgassuk!

Mert nem ér semmit, és nem segít rajtunk a Krisztussal való sorsközösség vállalása, ha hitünkért úgy szenvedünk igazságtalan bántalmazásokat, és úgy adjuk érte az életünket, hogy szívünket nem Krisztus indulata tölti be, hanem a bosszúvágy. Mélyen igaz Pál apostol figyelmeztetése: *„…ha teljes hitem van is, úgyhogy hegyeket mozdíthatok el, szeretet pedig nincs bennem: semmi vagyok. És ha … testem tűzhalálra szánom, szeretet pedig nincs bennem: semmi hasznom abból."* (1Kor 13,2.3)

Jézus azzal a reménységgel szenvedett és halt meg, hogy halála után nem Isten ítélő haragja fog lesújtani az emberi nemre, hanem szeretete fog addig soha nem látott módon és mértékben kiáradni minden bűnösre. Krisztus számára az lesz az igazságtétel és a jóvátétel ártatlan szenvedéséért, ha Isten a közvetlenül a halálát okozó bűnösöket – az idők végéig még e világra születő minden bűnössel együtt – halálának emlékezete által igazságra és üdvösségre vezeti.

■ Véghelyi Antal

Imádkozzunk! Urunk, tartsd távol tőlünk a bosszúvágyat, és add, hogy a te indulatoddal viseljünk el minden szenvedést, amely hitünkért igazságtalanul ér minket. Így tegyél bennünket a te igazságod hiteles tanúivá. Ámen.

Reményt adni

Csákvári kórus az Aktion Fastenopfer 2010 megnyitóján

▶ **A Bajor Evangélikus Egyház hagyományos böjti adománygyűjtési akciójának *(Aktion Fastenopfer 2010)* idén „Reményt adni" a mottója. A program megnyitójára február 19–21. között „Bajorország szívében", Neumarkt városában került sor. Az 1992 óta évente meghirdetett gyűjtés a közép- és kelet-európai országokban élő rászoruló evangélikusokat hivatott támogatni – az akció korábban több magyarországi projekt megvalósítását is hatékonyan segítette. Az idén gyűjtendő összeg az odesszai ifjúsági felelős, *Alexander Gross* lelkész és családja számára felépítendő lelkészlakás költségeire fordíttatik majd, hogy a már működő ifjúsági központ mellett lakhasson, és így könnyebben elláthassa szolgálatát.**

Az Aktion Fastenopfer 2010 megnyitójára szép számmal érkeztek külföldi vendégek is, így – az adománygyűjtésben együttműködő Martin Luther Egyesület mellett – az elmúlt hét végén ukrán, román, cseh és magyar evangélikus gyülekezetek is bemutatkozhattak a „Találkozások piacán". „Fontosnak tartottuk, hogy a gyűjtéshez arcok, személyek, találkozások kapcsolódjanak, hogy ne csak a gyűjtésről, a pénzről legyen szó, hanem emberekről, akik emögött állnak" – hangsúlyozta köszöntőjében *Ulrich Zenker* bajor egyházfőtanácsos.

A neumarkti egyházmegyéhez tartozó pyrbaumi evangélikus gyülekezet és annak St. Georg's gyülekezeti kórusa több mint tíz éve ápol virágzó kapcsolatot a Csákvári Evangélikus Egyházközséggel, illetve annak Harmonia Floriana kórusával. E testvérkapcsolat újabb fejezeteként múlt szombaton este a neumarkti Krisztus-templomban a csákváriak a pyrbaumi kórussal együtt szolgálhattak közös zenés áhítattal.

A csákváriak *(képünkön)* a magyar zeneirodalom egy-egy korszakából választottak műveket (magyar népdal, *Esterházy Pál, Szokolay Sándor*), míg a pyrbaumi testvérkórus gospelénekekkel tett bizonyságot. A koncert végén közösen szólaltattak meg német és magyar műveket.

Vasárnap az ünnepi istentiszteleten *Joel Ruml* cseh püspök hirdette a reménység evangéliumát. A templomi alkalmat követő városházi fogadáson a Harmonia Floriana kórus szintén énekszóval köszöntötte a megjelenteket.

„Reményt adni" nem csak Bajorországban vagy Ukrajnában lehet. A németországi utazása előtti vasárnapon a csákvári kórus a bicskei evangélikus templomban tartott zenés áhítatot az épület külső felújításának támogatására. (Lapunkban ősszel számoltunk be a kicsiny gyülekezet templomának belső felújításáról.)

■ Szebik Károly

FOTÓ: BOKOR BÉLA

Nagygyűlésről a háznagy szemével

Kulisszatitkok tárultak fel az evangélikus nők klubja február 20-i alkalmán. Az előadó, *Tóth-Szöllős Mihály* nyugalmazott evangélikus lelkész a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) 1984-ben Budapesten megrendezett világgyűlésének akkori háznagyaként ugyanis azokba a dolgokba is belelátott, amelyek a konferencia hátterében, a színfalak mögött történtek. Az egykori háznagy – aki egyébként a sajtóosztály vezetőjeként az *Evangélikus Élet* korábbi felelős szerkesztői tisztét is betöltötte – érdekfeszítő előadásmódja révén a klubalkalmon megjelent hallgatóság szinte újra átélhette a több mint huszonöt évvel ezelőtt történteket...

Az előadó leghosszabban a világgyűlés megnyitó istentiszteleténél időzött el. Nem véletlenül, hiszen ez a résztvevők közös élménye volt, a női klub tagjai közül többen maguk is ott voltak a Budapest Sportcsarnokban, mások pedig a tévéközvetítés révén lehettek szemtanúi az ünnepi alkalomnak.

Tóth-Szöllős Mihály csillogó szemmel idézte fel a kezdés pillanatait: „Filmrendező fiam a tévébemondó hangját követte a fülhallgatón keresztül, s mikor felemelte a kezét, adtam tovább a jelet *Trajtler Gábor* orgonaművésznek." Ma már talán megszokott ez a mozdulat, hiszen nem csupán a rádió, hanem évente két-három alkalommal a Magyar Televízió is közvetít evangélikus istentiszteletet egyházunk valamely templomából. De az akkor más volt – hiszen hazánkban ez volt az első élő televíziós evangélikus istentisztelet-közvetítés! És ez ország-világ előtt nyilvánvalóvá tette, hogy az egyház él.

Tizenkétezer ember ült ott a sportcsarnok nézőterén, egyházmegyénként szektorokba osztva. Merthogy Tóth-Szöllős Mihálynak az is a feladata volt, hogy minden szépen, jó rendben történjék.

Ennyi embert csak úgy lehetett leültetni, hogy előtte pontosan megtervezték munkatársaival – köztük *Inotay Lehel* mérnök-lelkésszel –, hogy kit melyik ajtón keresztül engednek be az arénába, a csoportokat hogyan mozgatják. Ugyancsak alapos átgondolást igényelt az úrvacsoraosztás megszervezése. Hetvenkét helyen osztották a szolgálattevők – egy magyar és egy külföldi lelkipásztor, valamint két ifjúsági segítő – a szentség jegyeit, az ostyát és a bort. Ennek a hatalmas tömegnek a „megúrvacsoráztatása" alig huszonöt percet vett igénybe.

Az átgondolt szervezésre aztán a nagygyűlést követően sokan voltak kíváncsiak. Tóth-Szöllős Mihályt még Németországba is meghívta egy ottani püspök, hogy adja tovább azt a gyakorlati tudást, amelynek birtokába csupán egy ilyen nagyszabású alkalom lebonyolítása révén juthat az ember.

S míg az egykori háznagy a női klubos hallgatóságot is egyre több kulisszatitkokba avatta be, többször elhangzott szájából a mondat: jó volt akkor evangélikusnak lenni! Az asszonyok csak egyet tudtak érteni ezzel, egyikük meg is jegyezte, hogy milyen büszkén viselte azokban a napokban a nagygyűlés emblémájával ellátott kitűzőt.

A világkonferencia logóját *Mezősiné Tóth Ágota* tervezte. A résztvevők nagy örömére ő maga is el tudott jönni a klubalkalomra. Tóth-Szöllős Mihállyal együtt mesélte aztán el, hogy a magyar zsűri nem is az ő pályamunkáját fogadta el, a Lutheránus Világszövetség illetékesei mégis az ő grafikáját választották ki a konferencia emblémájának.

„Krisztusban reménységgel a világért" – hangzott a világgyűlés jelmondata, amelyet tökéletesen ábrázolt a logó: a földgolyó hálózatán átnyúló, horgonyban végződő kereszt. Ez a reménység, amelyről akkor a sportcsarnokban többezres tömeg tett bizonyságot, azóta is a keresztények megtartó ereje. „A reménység a keresztben van" – utalt Ágota rajzának központi gondolatára megnyitóbeszédében *Kibira* tanzániai püspök, az LVSZ akkori elnöke is.

„A mi reménységünk nem állhat meg a koporsónál" – zárta személyes vallomásával a délelőttöt Tóth-Szöllős Mihály. Reménységünk az örök életre szól, amely mellett minden más eltörpül.

Látszólag csupán egy konferencia kulisszatitkaiból ismerhettek meg néhányat e februári 20-i alkalom résztvevői. Valójában azonban egy nyugalomba vonult, ám az egyházáért, Krisztus ügyéért továbbra is égő lelkipásztor vallott pályájáról. Arról a bevégzett futásról, amelynek minden mérföldköve – lelkészi hivatása, esperesi, újságszerkesztői szolgálata – arról tesz bizonyságot, hogy aki Krisztusba veti reménységét, valóban nem szégyenül meg. Imádságában az ősi hitvallást idézte: „Üdvöz légy, kereszt, egyetlen reménységünk!"

■ BPM

Jézusról beszélt Bajnai Gordonnak az evangélikus lelkész

***Bajnai Gordon* miniszterelnök február 12-én az oroszlányi Ságvári Endre Általános Iskolában járt, majd *Keleti Györggyel,* a körzet szocialista képviselőjelöltjével együtt Bokod központjában felavatta a települést Oroszlánnyal összekötő utat. Az avatáskor *Kósa Gergely* bokodi beosztott lelkész is jelen volt, és személyes üzenetet adott át a miniszterelnöknek.**

Nekünk, keresztényeknek Isten igéjét minden alkalmas és alkalmatlan pillanatban hirdetnünk kell, személyválogatás nélkül. *„Tegyetek tanítvánnyá minden népet!"* – adta parancsul nekünk Jézus Krisztus. Talán sokan nem mernék megtenni azt, hogy az evangélium örömüzenetét elmondva megszólítsák Bajnai Gordont. Ám Kósa Gergely evangélikus lelkész az *Útmutató* aznapi igéje alapján késztetést érzett arra, hogy üzenetet adjon át a miniszterelnöknek.

– Az aznapi ige így szólt: *„Ha száddal Úrnak vallod Jézust, és szíveddel hiszed, hogy Isten feltámasztotta őt a halálból, akkor üdvözülsz"* (Róm 10,9) – mondta Kósa Gergely az *evangelikus.hu-nak.* – Ennek az igének az első része érintette meg a szívemet és a lelkemet. Úgy éreztem, hogy tennem kell valamit, és meg kell szólítanom Bajnai Gordont. Megbeszéltem a polgármesterrel és a kormányőrséggel, hogy odamegyek hozzá, és pár szót váltok vele, valamint adok neki hitmélyítő könyveket.

A lelkész Bajnai Gordon szemébe nézve ezt mondta: „Érted is meghalt Jézus Krisztus a kereszten, vére érted is kiontatott. Fogadd el az Isten általi bűnbocsánatot, és térj meg." Bajnai Gondon erre megköszönte a köteteket.

– Én megtettem egy lépést, és remélem, hogy a miniszterelnök úr el fogja olvasni a neki adott könyveket. Imádkozom, hogy a Szentlélek munkálja benne a megtérés gyümölcseit – fűzte hozzá a lelkész.

■ Horváth-Bolla Zsuzsanna
(Forrás: evangelikus.hu)

Sorsod Borsod?

ÉGTÁJOLÓ

A címmel az idei filmszemlén bemutatott dokumentumfilmre utalok, ám a kérdőjelet már én tettem a végére. A közelmúltban többször is jártam egyházkerületünknek ebben a régiójában, legutóbb lelkészértekezleten.

Hat- és tízéves korom között, papgyerekként, Miskolc volt az otthonom. Szerettem a vasárnap délelőtti gyerekbibliaköröket, de még jobban a délutáni szeretetvendégségeket. No, nem az egyébként nyilván színvonalas előadások vagy hitébresztő igehirdetések miatt, hanem mert a végén mindig volt tombola, ahol apró-cseprő tárgyakat lehetett nyerni. A tányérokra kikészített süteményeket pedig a háziasszonyok mindig úgy borították be szalvétával, hogy annak sarkait összepöndörítették. Olykor sikerült egy-egy zserbószeletet a pöndörítés sértetlenül hagyásával elcsennem. Az is felkeltette kíváncsiságomat, hogy kétféle teát, citromosat és borosat szolgáltak fel.

Miskolcon három evangélikus gyülekezet is van. Gyerekként a magunk belvárosi templomán kívül nagyon tetszett a diósgyőri, hiszen az közvetlenül a vár mellett állt, és a vasgyári, amely a maga széles tornyával tényleg úgy nézett ki, mint egy erős vár.

A ma már legendás hatvanas évek voltak ezek. A Luther-udvarban, ahol együtt fociztunk a szomszédos fiúkkal, egyikünk *Albert Flóri,* másikunk *Eusebio* akart lenni. Amikor aztán ránk sötétedett, félretettük a labdát, és táncdalfesztivált rendeztünk. Előbb *Szörényi Leventét* utánozva énekeltük – úgy nyolcévesen –, hogy „még fáj minden csók", majd *Kovács Katiként* üvöltöttük, hogy „nem leszek többé a játékszered". Amikor pesti látogatók jöttek, mindig büszkén mutattuk nekik a villanyrendőrt, a város akkor még egyetlen közlekedési lámpáját. A sarkon asszonyok makukát árultak, amit a pestiek nem értettek, hiszen ők azt szotyolának hívták.

A miskolci parókia ablakából hosszan be lehetett látni a Hunyadi utcát. Amikor a DVTK otthon játszott, a villamoson fürtökben csüngtek az emberek. Május elsején pedig teherautók vonultak az ablakunk alatt, platójukon mindenféle szocialista vállalat élőképe. Legtöbbet a Lenin Kohászati Művekről hallottam. Meg az új gazdasági mechanizmusról. Amiből a kisebb bolti vásárlásokkal már megbízott fiúcskaként annyit tapasztaltam, hogy a vaj 5 forint 60 fillérről hirtelen 6 forint 60 fillérre drágult, ám aztán számomra felfoghatatlan módon még olcsóbb lett, és csak 5 forintba került. Most akkor jó ez az új mechanizmus vagy rossz? – kérdeztem magamtól, és talán nem én voltam az egyetlen, aki nem tudta a választ.

Sorsod Borsod? Az én életemet kétségtelenül meghatározta a négy itt töltött év. Gyerekkorunkra általában romantikával tekintünk vissza, a valóság nyilván akkor sem volt ilyen derűs. A mai helyzet azonban több mint mellbevágó. Az ipar megszűnésével sorra bezártak a gyárak, ezért nagyon sok a munkanélküli. A családok többsége a létminimum alatt él. Akik egykor rendszeresen támogatták az egyházat, azok ma segélyért kopogtatnak a lelkészi hivatalban.

Leginkább a közbiztonság kétségbeejtő. Szinte minden lelkésznek van egy története feltört gépkocsiról, kifosztott perselyről, elrabolt mobiltelefonról és a fenyegetettség számos jeléről. Ne kerteljünk, legtöbb a romák által elkövetett agresszió. Az egyik templomba a minap négy fiúcska szaladt az istentisztelet előtt, a legnagyobb talán tízéves volt. „Hol tartjátok a pénzt? Merre a persely? Tettetek már bele?" – kérdezték fenyegetően. Mások a templomba igyekvők táskáját fogdossák vagy rángatják.

Az egyházi alkalmakkal kapcsolatban számos gyülekezetben óvintézkedéseket kellett bevezetni. Négy óra után semmiféle alkalom nem kezdődhet. Kérik, hogy egyedül senki ne menjen templomba, és ne induljon onnan haza. Az istentisztelet alatt bezárják a templom ajtaját, csak csengetésre lehet bejutni. Nem tanácsolják a híveknek, hogy iratokat vagy pénzt hordjanak maguknál. Több gyülekezetben azt kérik, hogy a perselybe szánt összeget is inkább postai csekken küldjék el.

Sorsod Borsod? Írásommal bátorítani szeretném az itt élő evangélikusokat, az itt szolgáló lelkészeket. Mert nagyon nehéz ez a terep. Az itteniek fanyar humora szerint Borsodban csak a sör világos.

A szórványhelyzetet és az abból adódó feladatokat néhány számmal szeretném érzékeltetni. A megyében a legutóbbi népszámlálás idején 749 ezer ember élt, közülük 5914-en vallották magukat evangélikusnak. Ez a lakosság 0,8 százaléka. Borsod-Abaúj-Zemplén megye kilenc egyházközségének választói névjegyzékében összesen 2046 evangélikus szerepel. Ez a megye lakosságának 0,27 százaléka, vagyis a megyében ezer lakosból nem egészen hárman tartoznak egyházunkhoz. Utánanéztem a változásoknak: ez a szám hét év alatt negyedével csökkent. Az egyházi épületek fenntartása és a szolgálat támogatása ezért egyre kisebb csoportra hárul. A népszámlálással kapcsolatban nem tanulság nélküli az az adat, hogy az 5914 evangélikus mintegy harmada falun él. Többnyire elnéptelenedő kistelepüléseken.

Mi következik mindebből? Természetes, hogy a lelkészek illetményét többnyire központi forrásból kell kiegészíteni. Meg kell becsülni nehéz szolgálatukat, ugyanakkor el is lehet várni tőlük a hívek rendszeres látogatását, a szinte háztól házig haladó missziót. Az istentiszteletek és a lelkigondozás új formái iránt is nyitottságot kell mutatni. Létkérdés a romák közötti szociális és lelki munka.

Ebben a helyzetben megnő a média szerepe. Legyen természetes, hogy a hívek figyelmét felhívjuk az evangélikus rádió- és tévéműsorokra. Azok pedig érdemben foglalkozzanak a „végeken" élők sajátos helyzetével. Csak remélni lehet, hogy egyházunk honlapja sok háztartásba eljut, ám azt szomorúan látom, hogy nincs minden gyülekezetnek saját – pláne rendszeresen frissített – honlapja. Egyházi hetilapunk a szórványban élők számára különösen értékes hírforrás és lelki táplálék lehet. Megnéztem az ezzel kapcsolatos adatokat is. A megyébe összesen 83 példány jár az *Evangélikus Életből.* 35-en egyéni előfizetők, 48 példányt a templomi iratterjesztésben lehet megvásárolni. Nem sajtóhiba: az egész megyébe 83 példány jut el lapunkból.

Sorsod Borsod? Emberileg ez talán súlyos teher. De Urunk számára nincs lehetetlen. A zsoltárossal együtt mondhatja minden itt élő testvér: *„Uram, (...) te tartod kezedben sorsomat."* Borsod! Sorsod Isten kezében van!

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

A nagy választónap: a hamvazószerda

Hamvazószerda, a húsvét előtti hathetes időszak, a nagyböjt kezdete idén február 17-re esett.

A hamvazószerda a farsang és a húsvét közötti választónap: az előtte lévő farsangvasárnapot farsanghétfő, majd húshagyókedd követi. Ez a nagyböjt, a negyvennapos vezeklő és böjti időszak első napja, megemlékezés Jézus böjtölésének, illetve kínszenvedésének időszakáról. Az ünnep latin neve *quadragesima* (negyvenedik), utalásul arra, hogy a nagyböjt negyven hétköznapjának kell megelőznie húsvétot, Jézus feltámadásának ünnepét.

A bűnbánati felkészülés a 7. századtól vált szokásossá. E napon a mezítlábas, zsákruhába öltözött bűnösöket a püspök a templomba vezette. A bűnbánati zsoltárok elimádkozása után fejükre hamut hintett, és kiutasította őket a templomból, miként Isten is kiűzte az első emberpárt a paradicsomból. A kiutasítottaknak egészen nagycsütörtökig tilos volt belépniük a templomba.

Az 1091-ben Beneventóban tartott zsinaton *II. Orbán* pápa elrendelte a hamvazkodást a hívek számára a bűnbánat látható jeleként. Kezdetben a férfiak fejére hamut szórtak, a nőknek csak a homlokukra rajzoltak hamuból keresztet; ma az utóbbiból áll a szertartás mindkét nem számára. A templomban a mise után a pap az előző évi szentelt barka hamuját megszenteli, és azzal keresztet rajzol a hívek homlokára, miközben ezt mondja: „Emlékezzél meg, ember, hogy porból lettél és porrá leszel." A hamuval hintés ősi jelképe a bűnbánatnak, mivel a hamu az elmúlásra, a halálra figyelmezteti az embert. Mivel a régi korokban nemcsak a mulandóság jelképe, hanem mosószer és a szappan alapanyaga is volt, ezért egyszerre a gyász és a tisztaság jelképe.

Hamvazószerdát *böjtfogó szerdának, szárazszerdának* vagy *aszalószerdának* is nevezik. A II. vatikáni zsinat óta – a nagypéntekkel együtt – szigorú böjti nap a katolikus hívek számára, azaz ekkor csak háromszor szabad enni, és csak egyszer szabad jóllakni. A negyvennapi böjtnek is nevezett nagyböjt hamvazószerdán kezdődik, és nagyszombat délig tart, de az egyház tanítása szerint pusztán a testi böjt nem elég, az önmegtartóztatást más tekintetben is gyakorolni kell.

A néphit szerint, aki hamvazkodik, annak nem fog fájni a feje. Előfordult, hogy a templomból hazatérők összedörzsölték homlokukat az otthon maradottakéval, hogy a fejfájás azokat is elkerülje. A hamvazószerda és a nagyböjt első vasárnapja közötti három nap neve *semmihét, csonkahét* volt, egyes helyeken a hamvazószerda utáni csütörtököt nevezték *kövércsütörtöknek* vagy *zabálócsütörtöknek,* amikor minden farsangi maradékot megettek, hogy elkezdhessék a böjtöt. (Ez a név általában az egy héttel korábbi csütörtökre vonatkozott, valószínűleg itt a két nap szokásai egybemosódtak.)

▶ *MTI*

MAGYAR DIÁKOK A HAITI GYERMEKEKÉRT

Hétszázezer forintot gyűjtöttek eddig a hazai iskolák

▶ Az összegyűjtött pénzadományt *Kovács „Kokó" István,* a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet (MÖSZ) jószolgálati nagykövete és *Lehel László* evangélikus lelkész, a szervezet igazgatója vette át jelképesen az iskolai gyűjtéseket szervező diákoktól és tanároktól.

Január 18-án kereste meg a Magyar Ökumenikus Segélyszervezetet a Dél-budai Térségi Integrált Szakképző Központ (TISZK), hogy öt szakközépiskolájának háromezer diákja között gyűjtést indít a haiti földrengés gyermek károsultjainak megsegítésére. Az országosan kiterjesztett akció keretében több mint negyven iskola több tízezer diákja csatlakozott a felhíváshoz, és kezdte meg az adománygyűjtést. A gyűjtés eredményéről február 16-án 14 órakor a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézetben (1088 Budapest, Vas u. 10.) számolt be – az iskolákkal közösen – a segélyszervezet.

Többféle módon is gyűjtöttek a diákok. Volt, ahol egy ládával járták körbe az osztályokat, és kérték diáktársaikat, hogy lehetőségeikhez mérten támogassák a haiti gyerekeket, máshol süteményeket, pogácsát készítettek, amelyeket a szünetekben árusítottak, és a „bevételt" ajánlották fel. A diákok által kifejezett szolidaritásnak és a kreatív adománygyűjtésnek köszönhetően február 16-ig 714 670 forint gyűlt össze. Azonban több iskola is jelezte a segélyszervezetnek, hogy február végéig tart náluk a gyűjtés, így várhatóan ez az összeg tovább növekszik majd.

A gyűjtési felhívás kiadásakor meghirdetettek szerint a hazai iskolák adománya a Haitin élő kisgyerekek gondozásához, csecsemőknek tápszer, pelenka, élelmiszer, ruhanemű megvásárlásához és kisközösségi víztisztító berendezés működtetéséhez járul hozzá az ökumenikus segélyszervezeten keresztül.

A segélyszervezet Haitin végzett munkájáról a *www.segelyszervezet.hu* oldalról tudhat meg többet.

■ Fekete Dániel *felvétele*

KÉSZÜLJÜNK A NŐK MÁRCIUS 5-I VILÁGIMANAPJÁRA!

Asszonysorsok Kamerunban

▶ Az idei női világimanapra készülve folytatjuk beszélgetésünket *dr. Tóth Piroska* szülészorvossal, aki öt esztendőn át misszionáriusként szolgált Észak-Kamerunban, Dagáj városában. Lapunk előző számában említettük már, hogy az ott kapott agyhártyagyulladása miatt kényszerült elhagyni szeretett országát. Pedig reménykedett, hogy visszatérhet gyógyítani…

– Nem az volt az első betegségem. Már az érkezésem utáni harmadik héten tífuszt kaptam. Azt sem felejtem el soha! Negyvenfokos lázzal kellett világra segítenem egy babát. De a körülmények is szörnyűek voltak. Nem volt villany, a lelkész feleségének elemlámpája mellett vezettem le egy szülést. Se steril körülmények nem voltak, se olyan gyógyszer, amivel csillapíthattam volna az asszony fájdalmát. Ő könyörgött, nem érdekli – mondta –, mit kell szenvednie, csak segítsek világra hozni a gyermekét.

A „nővérektől" – akik természetesen mind férfiak voltak – lassan megtudtam, hogy az asszonynak már három korábbi terhessége volt. A babák mind meghaltak. „Darabokban szedték ki" az anyából, mert nagy súlyuk miatt nem tudta megszülni őket természetes úton. Én is nagyon nehezen operáltam ki a hasából ezt a hatkilós, hatvankét centi hosszú kisfiút. Azóta sem láttam ekkora babát. De nagy volt az asszony öröme, mert élt! S főként mert fiúgyerek született, apja büszkeségére!

– Ezek szerint Kamerunban nincs becsületük a lányoknak?

– A nők ott csak „másodrendűek". Ennek az asszonynak nagy szerencséje volt, bár én inkább úgy mondanám, az Úristen megkönyörült nyomorúságos helyzetén. Ugyanis a férje megfenyegette, ha ez a baba is meghal, akkor elkergeti őt. Ez egyenlő lett volna a halállal vagy azzal, hogy prostituált lesz. Ugyanis a családja

sem fogadja vissza azt, akit a férje elbocsát. Mivel ennek az asszonynak fia született, a többi feleségnek meg csupán lánygyerekei, így neki különösen nagy lett a becsülete. Merthogy örököst hozott a világra.

– Jól értettem, több feleséget mondott?

– Kamerun északi területén iszlám lakosság él. Ott megengedett a többnejűség. Sőt annyira jónak tartják a férfiak, hogy – rafinált módon – még a keresztény hitre térők is előbb gyorsan feleségeket vesznek… Senki sem bírálhatja őket, hiszen még „pogány" korukra datálódik a többnejűségük. Feleséget pedig nem bocsáthat el egy Krisztust követő hívő ember. De még ha megbotránkoztatok is valakit ezzel az érvelésemmel, hadd mondjam el, hogy a többnejűségnek én is látom hasznát azon a vidéken. Ott két évig szoptatják az asszonyok a csecsemőiket. Addig nem ér hozzájuk a férjük. A többi feleség jelenléte biztosítja, hogy a férfi ne menjen prostituálthoz. Ennek is köszönhető, hogy az északi vidékeken a mai napig nem lelhető fel az AIDS betegség. Igaz, szifilisszel sokan fertőzöttek.

– Van valami rangsor az asszonyok között?

– Mindegyik feleségnek keményen kell dolgoznia. Az asszonyok ültetik, kapálják a kölest. A férfiak csupán a betakarításnál segédkeznek. Ők vágják le a magasra nőtt termést. A gabona szárát viszont már az asszonyoknak kell kiszedniük a földből és kévékbe kötniük. Mindezt a napi házimunka mellett kell végezniük. Ebben nincs különbség az asszonyok között, de az első feleségnek vannak kiváltságai. Ezt az asszonyt azonban nem a férj választja, hanem az ő és a leány szülei állapodnak meg a frigyről. Ezt a feleséget nem is bocsáthatja el, s ha idősebb lesz, már nem kell kimennie a kölesföldre dolgozni.

– Ezek a sanyarú sorban élő asszonyok hogyan tudnak mégis örvendezni? Imanapi liturgiájukban Isten dicséretére hívnak fel: minden élő dicsérje az Urat!

– Én csak akkor láttam őket szomorkodni, ha betegek voltak. A szenvedés valóban lefagyasztja róluk a mosolyt. Bántja őket a bizonytalanság, hogy vajon meggyógyulnak-e, de főleg az, hogy tudják, otthon szükség lenne a szorgos kezükre. Ezért is végtelenül hálásak, ha a „doktordzsinak" sikerül meggyógyítania őket.

Ami igazán meglepett, hogy még a temetésekkor is tudnak örvendezni. Hálát adnak azért, hogy szerettük velük élhetett. Jób vallomása jut eszembe, most, amikor furcsa, örömteli gyászukat magam elé idézem: *„Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úr neve!"* Ez a sajátos, mindenért hálás lelkület, remélem, magával ragadja majd azoknak a helyi közösségeknek a tagjait is, ahol ebben a huszonötödik, jubileumi esztendőben megünneplik a világimanapot.

■ B. Pintér Márta

Azoknak a testvéreknek, akik szeretnének ugyan részt venni az ökumenikus női imanapi alkalmon, de gyülekezetükben nem rendezik meg, szeretettel ajánlunk néhány budapesti helyszínt.

Március 5-én, pénteken

- 17 óra – Terézvárosi Avilai Szent Teréz Plébánia (Budapest VI., Pethő S. u. 2.)
- 17 óra – Pesti metodista gyülekezet (Budapest VI., Felső erdősor 5.)
- 18.30 – Óbudai Református Egyházközség (Budapest III., Kálvin köz 4.; az Árpád hídnál)

Március 18-án, csütörtökön

- 17.30 – Asszonyház (Budapest I., Jégverem utca 7.)

Tehetségkonferencia Bonyhádon

Folytatás az 1. oldalról

A konferencia első előadója *dr. Hoffmann Rózsa,* a Pázmány Péter Katolikus Egyetem docense, a Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP) szakpolitikusa volt. Mint mondta, választási időszakban nem lehet úgy beszélni az oktatásról, hogy ennek ne lennének politikai vetületei. Ismertette a KDNP oktatáspolitikáját; mondandójának alappillére az erkölcs és a tehetséggondozás

A SZERZŐ FELVÉTELE

Dr. Csermely Péter átnyújtja a köztársasági elnök ezüstérmét Ónodi Szabolcs igazgatónak

közötti kapcsolat volt. Élményszerű előadásában nem a politikusi, hanem a tanári énje szólalt meg elsődlegesen, s ezt a konferencia résztvevői nagyon építő jellegűnek tartották. A hozzá intézett kérdések többsége a költségvetési oldalt próbálta feszegetni, de Hoffmann elmondta, hogy jelen pillanatban nem lehet pontos választ adni, hogy a költségvetés mire milyen módon fog keretet adni az oktatásban.

Dr. Ranschburg Jenő pszichológus egészségi okokból nem tudott jelen lenni a konferencián, helyette *Heimann Ilona,* az Eötvös Loránd Tudományegyetem főiskolai docense tartotta meg eredetileg másnapra tervezett előadását a továbbképzésekről. Őt *dr. Czeizel Endre* követte a pulpituson, aki elbűvölte a jelenlévőket remek előadói stílusával. Az orvos genetikus huszonegy magyar költő géniusz tehetségfaktorát vizsgálta – elmondta azt is, miért éppen őket választotta ki az egyetemisták közreműködésével. Kevesen gondolnak arra – állapította meg –, hogy kivételesnek lenni veszélyes, hiszen bizonyos hátrányokkal is jár a kiemelkedő tehetség. A költői géniusznak nem feltétele a kivételes értelmi képesség, viszont költő géniusz csak az lehet, aki képes „új időknek új dalaival betörni" a költészetbe, vagyis a kreativitás a géniusz meghatározó jellemzője.

A bonyhádi tehetségkonferencia második napján *dr. Csermely Péter* egyetemi tanár, a Bölcsek Tanácsának tagja tartott előadást. Elsőként a *Sólyom László* köztársasági elnök által megbízott Bölcsek Tanácsa által készített, *Szárny és teher* című kötetnek az oktatással kapcsolatos legfontosabb megállapításait foglalta össze.

A szerzők változtatási javaslatai közül a legfontosabbak a pedagógusképzéssel, a pályán lévő pedagógusok sokoldalú segítésével, az iskolák egységes szakmai értékelésével, a leszakadó iskolák célzott fejlesztésével kapcsolatosak, lényegesnek tartják továbbá a legjobb iskolák számára még nagyobb szabadság biztosítását. Mindezek együtt tíz-húsz éves folyamatban érvényesülhetnek.

Az előadás második részében a tehetség fogalmát és segítésének fő formáit ismertette Csermely professzor. Szólt a tehetség négy legfontosabb összetevőjéről: az általános képességekről, a kreativitásról, a motivációról és a speciális képességekről. Mint mondta, a tanár sokszor azt keresi, mit nem tud a diák, és nem azt a morzsát, amire építeni lehet. Olyan információkat is megosztott az egyetemi tanár hallgatóságával, hogy a *Magyar géniusz program* keretében tízezer pedagógus képzésére lesz lehetőség, és hogy ma már százkilencvenhét Tehetségpont működik hazánkban.

Előadását követően Csermely Péter a köztársasági elnök ezüstérmét adta át *Ónodi Szabolcsnak,* a konferenciát vendégül látó bonyhádi gimnázium igazgatójának a Bölcsek Tanácsában végzett munkájáért.

A rendezvény szekcióülésekkel folytatódott. Tíz téma, illetve tantárgy közül választhattak – érdeklődési körüknek megfelelően – a pedagógusok. A kétnapos tehetségkonferencián mindvégig nagyon aktívak voltak a résztvevők, minden előadótól kérdeztek. Bebizonyították, hogy a pedagógustársadalom készen áll a cselekvésre, melyet egyfajta nemzetmentésként él meg.

■ MÁTÉ RÉKA

Szexuális bűntettek – katolikus iskolákban

Az augsburgi püspök szerint nem a cölibátus, azaz a papi nőtlenség, hanem a közélet fokozódó szexualizálódása az oka a katolikus iskolákban az elmúlt időszakban feltárt szexuális bűncselekményeknek.

Walter Mixa az *Augsburger Allgemeine* című lapnak adott, február 17-én megjelent interjúban úgy vélekedett, hogy az úgynevezett szexuális forradalom, a társadalom elhatalmasodó szexualizálódása jelentős mértékben járult hozzá az abnormális szexuális hajlamok erősödéséhez. A püspök egyúttal iszonytató bűncselekménynek nevezte az egyházi személyek által fiatalokon elkövetett szexuális erőszakot.

Mixa annak kapcsán nyilatkozott, hogy a berlini Canisius jezsuita gimnáziumban a közelmúltban kirobbant botrány után egyre több németországi katolikus iskolából érkezett hír pap tanárok által diákjaik sérelmére elkövetett szexuális bűncselekményekről. Eszerint megrontási esetek és szexuális bűntettek történtek egy hamburgi, egy bonni és egy fekete-erdei jezsuita gimnáziumban is. Sajtójelentések szerint hasonlóra került sor egy evangélikus egyházközségben is.

Az augsburgi püspök annak a nézetnek adott hangot, hogy nincs összefüggés a cölibátus és a szóban forgó bűntettek között. A nőtlen papok szexuális téren általánosságban teljes mértékben „normális irányultságúak", de hivatásuk miatt önkéntesen lemondanak a házasságról, illetve a szexualitásról – vélte Mixa. A főpap szerint az úgynevezett szexuális forradalom – amelyben magukat haladónak nevező erkölcsbírálók egyebek között a felnőttek és kiskorúak közötti szexuális kapcsolat legalizálását sürgetik – jelentős mértékben hibáztatható a történtekért.

Mixa elismerte ugyanakkor, hogy a katolikus egyházon belül egyes vezetők „túlságosan naivak" voltak a gyermekekkel, illetve fiatalokkal szemben elkövetett szexuális bűncselekmények megítélése kapcsán. Szavai szerint felelős egyházi személyek korábban túlságosan is azonosultak a korszellemmel, amely még a büntetőjog területén is a közéletbe való újbóli beilleszkedést propagálta a szigorú büntetés helyett.

MTI

Honterus az evangélikusok kolozsvári székházában

Látó-vendégeskedéssel egybekötött könyvesboltavató

„Minden közösség életében szimbolikus jelentősége van a tér elfoglalásának, fontos, hogy mit építünk egy város központi tere köré, fontos, hogy milyen szobrot emelünk oda, és fontos, hogy mikor romboljuk le" – kezdte köszöntőbeszédét *Koós Ferenc,* Kolozsvár legújabb könyvesboltjának tulajdonosa. A Kossuth (21 Decembrie 1989) utca 2. szám alatti Honterus könyvüzlet február 17. délutáni hivatalos megnyitóján a *Látó* című marosvásárhelyi szépirodalmi folyóirat szerkesztői vendégeskedtek, bemutatva a Látó-nívódíjasok szövegeit tartalmazó, *A hibátlanság vágya* című antológiát, felolvasással egybekötve.

A rendkívül nagyszámú érdeklődőt vonzó eseményen Koós Ferenc hangsúlyozta: elsősorban a kultúrának, a magyar közösségnek foglaltak teret a város közepén, és reményeik szerint sokan látogatják majd a könyvesboltot, ahol a tervek szerint a közönség, a könyvek felfedezése mellett, találkozhat majd írókkal, tudósokkal, költőkkel, színészekkel, de a gyerekekről sem feledkeznek meg, számos programot szerveznek a kisebbek számára is. „Fogadják ezt a könyvesboltot olyan szeretettel, amilyennel mi megpróbáltuk berendezni az önök számára" – ajánlotta Koós Ferenc, majd átadta a szót *Adorjáni Dezső Zoltán* evangélikus püspöknek.

– Úgy vélem, hogy aki a mai világban szellemi teret akar foglalni, az vagy nagyon vakmerő, vagy nagyon bátor. Azt gondolom, Koós Ferencék ez utóbbi kategóriába tartoznak, mert szellemi értékeket teremteni, könyves üzletet nyitni, talán Istent keresni vagy a filozófiáról gondolkodni manapság elég veszélyes és rizikós talaj. De jó és biztos, úgy érzem – mondta a püspök. Hozzáfűzte: nagyon örül annak, hogy a Bagoly könyvesbolt és a Reményik galéria mellett immár a Honterus könyvüzlet is az egyházhoz tartozó épületben működik.

– A Honterus név nekünk, evangélikusoknak nagyon sokat jelent, hiszen ő jelképes reformátorunk, akiben találkozik a szász és a magyar kultúra, egy személyben képviseli a reformációt és a humanizmust, a pedagógiát és a könyvkiadást, illetve könyvnyomtatást – magyarázta Adorjáni püspök, majd Pál apostol korinthusbeliekhez írt első levelének 13. fejezetét, közismertebb nevén a szeretethimnuszt ajánlotta az írók, irodalmárok, könyvszerető emberek figyelmébe.

Ezután a meghívott vendégek vették át a szót. Nevükben *Kovács András Ferenc,* a *Látó* főszerkesztője üdvözölte a közönséget, majd bemutatta a teljes számban jelen lévő szerkesztőséget: *Szabó Róbert Csaba* főszerkesztő-helyettest, valamint a szerkesztőket: *Láng Zsoltot* (kritika), *Demény Pétert* (esszé) és *Vida Gábort* (próza).

– Folyóiratunk 1991 óta évente nívódíjakat oszt, a huszadik évfordulónkra jelentettük meg, a Bookart Könyvkiadóval közösen, a nívódíjasaink írásaiból szerkesztett, *A hibátlanság vágya* című antológiát, amelynek anyagát két kollégám, Vida Gábor és Szabó Róbert Csaba válogatta – ajánlotta az olvasók figyelmébe a kötetet a főszerkesztő. Vida Gábor kifejtette: a Látó-nívódíjakat odaítélni viszonylag egyszerű feladat, soha semmilyen elméleti okfejtés nem hangzott el arról, mi az a bizonyos nívó. A szerkesztőségnek évről évre megközelítőleg ezerkétszáz oldal áll a rendelkezésére, hogy eldöntse, melyek azok a szövegek, amelyek a mára már hagyományosnak számító, de rugalmasan kezelt kategóriákban a legjobbaknak minősülnek.

A szerkesztésről szólva Szabó Róbert Csaba elmondta: négy nagyobb ciklusra osztották a kiválasztott írásokat: *Árnyéktáncok, Idő ellen, Jutalomjáték, Alvó Vénusz.* Mint mondta, mindegyik cikluscím valamelyik szövegben el van rejtve, érdekes játék lehet az olvasó számára felfedezni őket. A vaskos kötet címlapja *Birtalan Kölök Zsolt* és *Hajdú Áron* munkája.

A rendezvényen felolvasott néhány, a szerkesztőség által meghívott nívódíjas alkotó: *Szilágyi Júlia, Selyem Zsuzsa, Király László, Balázs Imre József,* Demény Péter és *Karácsonyi Zsolt.*

■ KÖLLŐ KATALIN

FOTÓ: FEHÉR ATTILA

A Szabadság című romániai napilap február 19-i számában megjelent cikk alapján

A pápa befogadná a kiábrándult anglikán híveket

A pápa védelmébe vette azt a korábbi vatikáni kezdeményezést, hogy a római katolikus egyház fogadja be az egyházukból kiábrándult anglikán híveket.

XVI. Benedek a Hittani Kongregáció tagjai előtt mondott beszédében úgy vélte: az anglikánok esetében az ökumenizmus, vagyis a világ összes keresztény egyházának együttműködésére irányuló mozgalom lehet a végső cél.

A Vatikán tavaly októberben kezdeményezte: szervezeti keretet kínálnak az egyházukban csalódott anglikán híveknek arra, hogy akár egyénileg, akár csoportosan csatlakozzanak a katolikus egyházhoz, miközben egyes vallási hagyományaikat megőrizhetik. A világ 77 millió fős anglikán közösségének számos tagja jelezte, hogy vissza óhajt térni a katolikus egyház kebelébe. Ezek a főként tradicionalista hívek elégedetlenek azzal, hogy az anglikán egyházban újabban nőket is pappá szentelnek, valamint megáldják a homoszexuális párok házasságát.

XVI. Benedek a Hittani Kongregáció előtt – amelynek negyedszázadon át a vezetője volt – úgy fogalmazott: a vatikáni kezdeményezés nem ellenkezik az ökumenizmussal, amely segít abban, hogy az anglikán hívek teljes hitközösséget vállalhassanak a katolikus egyházzal.

MTI

HIRDETÉS

A Magyar Örökség Díjjal kitüntetett Evangélium Színház március 14-én, vasárnap és március 15-én, hétfőn délután 4 órától a Duna Palotában (Budapest V., Zrínyi u. 5.) adja elő *Madách Imre Az ember tragédiája* című darabját *Udvaros Béla* rendezésében. Telefonos jegyelőjegyzés: 30/609-2628.

KÖSZÖNET

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik *Csete Imréné* temetésén megjelentek, és elhunyta alkalmából részvétüket nyilvánították.

A gyászoló család

HIRDETÉS

Szeretettel hívunk mindenkit március 7-én, vasárnap 18 órára a budahegyvidéki evangélikus templomba (Budapest XII., Kék Golyó utca 17.) a veszprémi *Gizella kamarakórus* hangversenyére. Vezényel: *Borbásné Gazdag Gabriella.* Orgonán közreműködik: *Ecsedi Zsuzsa.* A műsor ízelítőt ad a kórusirodalom gyöngyszemeiből a reneszánsz kortól napjainkig. Hallhatjuk *T. L. de Victoria, J. P. Sweelinck, J. Haydn, F. Mendelssohn Bartholdy,* valamint *Kodály Zoltán, Tillai Aurél* és *Kocsár Miklós* műveit. A belépés díjtalan. Adományaikat köszönettel fogadjuk.

HIRDETÉS

Aki bőven vet, bőven is arat...

Az Ökumenikus Tanulmányi Központ – melynek célja a keresztények egységének építése – adománygyűjtésből él, és ezúttal is kéri a társadalmi szervezeteknek felajánlható egy százalékot a szentírási tanítás értelmében: *„Tudjuk pedig, hogy aki szűken vet, szűken is arat, és aki bőven vet, bőven is arat. Mindenki úgy adjon, ahogyan előre eldöntötte szívében, ne kedvetlenül vagy kényszerűségből, mert »a jókedvű adakozót szereti az Isten«.”* (2Kor 9,6–7)

Adószámunk: 18008223-1-43.

A hónap könyve – februárban
a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Asztali beszélgetések 3. – Közös örökségünk

Vásárolja meg a hónap könyvét
kedvezményesen! Eredeti ára: 1750 forint.
http://bolt.lutheran.hu/
E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

HIRDETÉS

Sok szeretettel hívjuk a nyugdíjas és özvegy papné/papnő testvéreinket országos csendesnapra március 27-én 9.30-tól 15.30-ig a Deák téri evangélikus gyülekezet I. emeleti termébe (Budapest V., Deák tér 4.). Téma: *Honnan jöttünk – merre tartunk?* Bár az alkalom elsősorban nyugdíjasoknak szól, a szervezők nagy szeretettel hívják és várják az érdeklődő aktív papnékat is! Jelentkezni március 19-ig lehet az Északi Egyházkerület püspöki hivatalánál (1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24.; telefon: 1/394-2448, 20/824-4111; e-mail: eszaki.kerulet@lutheran.hu).

HIRDETÉS

Meghívó

Az Evangélikus Kórházi Lelkigondozói Szolgálat tavaszi kétnapos konferenciát tart március 5-én és 6-án, pénteken 15 órától szombaton 15 óráig a leányfalui Szent Gellért Lelkigyakorlatos Házban (Móricz Zsigmond u. 141.). Témák: az önkéntesség jelentősége evangélikus egyházunk diakóniájában (várhatóan a diakóniai bizottság elnöke tart majd előadást); külső-belső konfliktusaink (a kórházlelkészek előadásai).

Érdeklődni és jelentkezni lehet: *Balogh Éva:* 20/824-4723, bodzabokor@gmail.com; *Honti Irén:* 20/824-5629, hirene@citromail.hu; *Heinemann Ildikó:* 20/770-0442, ildiko.heinemann@lutheran.hu

Szeretettel várjuk önkéntes segítőinket és az érdeklődőket!

HIRDETÉS

A következő hetek evangélizációs naptára

Időpont, helyszín, igehirdető

- Február 28., 10.30–15.00, Sárszentlőrinc – *Verasztó János*
- Március 3., 15.30 és 18 óra, Ipolyvece, Felsőpetény – *Szakács Tamás*
- Március 3–7., esténként 18 óra, Marosvásárhely, Alsóváros (ökumenikus) – *Szeverényi János*
- Március 7., 10.30–15.00, Sárszentlőrinc – *Böjtös Attila*
- Március 10., 15.30 és 18 óra, Ipolyvece, Felsőpetény – *Eszlényi Ákos*
- Március 12–14., pénteken és szombaton 18 óra, vasárnap 10 óra, Celldömölk – *Szeverényi János*
- Március 14., 10.30–15.00, Sárszentlőrinc – *Orbán Attila*
- Március 16–20., esténként 18 óra, Marcali (ökumenikus) – *Szeverényi János*
- Március 17., 15.30 és 18 óra, Ipolyvece, Felsőpetény – *Szakács Tamás*
- Március 17–19., esténként 17 óra, Bokod – *Széll Bulcsú*
- Március 24., 15.30 és 18.30, Ipolyvece, Felsőpetény – *Szakács Tamás*
- Március 28. – április 1., esténként 18 óra, Budavár – *Bence Imre*
- Március 28., 9.30 és 11 óra, Zugló (Gyarmat utca és Lőcsei út) – *Szeverényi János*

Kérjük testvéreinket, hogy imádkozzanak ezekért az alkalmakért! Szervezzünk evangélizációs célú és tartalmú programokat!

„Hűtlen hűség”

Találkozás Závada Pál Kossuth-díjas íróval

▶ ***Závada Pál* író alkotásaiban újra meg újra visszatér szűkebb pátriájába, a Viharsarokba, közelebbről Tótkomlósra. De természetesen, ha csak teheti, szívesen ellátogat ide személyesen is. Február 17-én ő volt a vendég a helyi evangélikus gyülekezet irodalmiest-sorozatának soron következő alkalmán. Előtte kértem rövid beszélgetésre. Elsőként azt kérdeztem: közgazdász és szociológus végzettséggel hogyan és miért lesz valaki íróvá?**

– A közgazdász szak elvégzésével csak képzettséget nyertem, hiszen a gyakorlatban soha nem dolgoztam közgazdászként. Én egyszerűen csak egyetemre akartam járni, és a gimnázium matematika–fizika szakos osztálya után ez tűnt a legkézenfekvőbbnek. És mert a népszerű szakokra – mint amilyen mondjuk a magyar nyelv és irodalom vagy az idegen nyelvek voltak akkoriban – óriási volt a túljelentkezés, így a közgazdaságtan tulajdonképpen kudarckerülő választás volt.

– *És a szociológia…?*

– Mivel nem akartam közgazdász lenni, a szociológia – ami valóban érdekelt – jó lehetőséget adott arra, hogy egy ideig még élhessem az egyetemisták életét, és kitaláljam, mihez kezdjek.

– *Tanulmányai befejezése után dolgozott is szociológusként, majd oktatta is ezt a tudományt. Végül mégis íróvá lett…*

– A családom mind anyai, mind apai ágon paraszti származású, nagyszüleim földművesek voltak, így a szépírásnak nálunk nem volt hagyománya, hacsak a levélírást nem tekintjük annak. Édesapám gépkezelőként dolgozott a helyi téeszben, édesanyám pedig könyvelőként egy másikban. Én Tótkomlóson születtem, és itt is éltem tizennégy éves koromig, majd Szegedre kerültem gimnáziumba, azután a pécsi egyetemre. Az írás nekem sokáig a tényirodalmat, vagyis a szociográfiát jelentette, továbbá tanulmányok papírra vetését.

– *A tényirodalom műfajában íródott* Kulákprés *című műve is, amely először 1986-ban jelent meg, később több kiadást is megért, és egy talán még ma is érzékeny kérdést feszegetett.*

– Inkább feltáratlan területnek mondanám, amellyel keveset foglalkoztak akkoriban. Engem elsősorban már a családom miatt érdekelt, a könyv középpontjában is családi levelezésünk áll. Édesapámat 1951-ben hívták be katonának, ekkor már internálva voltak a szülei koholt szabotázsperek után. Egyszóval nem tudtak más módon kapcsolatot tartani, mint levelezés útján.

– *Huszadik századi magyar sors…*

– Sem nem egyedi, sem nem tipikus… Ellenben – a személyes érintettség okán – jó lehetőség arra, hogy az ember „témára bukkanjon rá”. Hiszen ezek a sorok indítottak arra, hogy a saját családomon, illetve más helyi családokon mint konkrét eseteken keresztül bemutassam a Rákosi-korszak parasztpolitikáját, illetve a kötet későbbi kiadásaiban a két világháború közötti Tótkomlóst is.

– *Ezután a* Sipos Andrással *közösen jegyzett* Statárium *című szociográfia következett, majd immár szépprózai művekkel jelentkezett.*

– Mindennek az az előzménye, hogy a politikai fordulattal, a rendszerváltással egy időben változás állt be az én életemben is azáltal, hogy elhagytam a szociológiát, amikor a *Holmi* című irodalmi folyóirathoz kerültem szerkesztőként.

FOTÓ: SOVÁNY ZOLTÁN

– *Azt mondta, a rendszerváltáskor hagyta el a szociológiát.* Mielőtt elsötétül *című kötete mégis csupán 1996-ban jelent meg. Miért?*

– Gyakorlatilag újra kellett tanulnom az írást, hiszen a szociológia egészen más műfaj, mint a szépprózaírás. Az említett első novelláskötetem a *Holmiban* megjelent írásaimat tartalmazta, és közepes sikert aratott.

– *Minden kezdet nehéz… De bizonyára volt, aki Önt a folytatásra ösztönözze.*

– Persze volt, de ez nem a biztatáson múlik. Azt nekem magamnak kellett tudnom, hogy bírom-e, vállalom-e, képes vagyok-e a javulásra. Egyáltalán azt, hogy érdemes-e továbbra is az írással foglalkoznom, vagy jobb, ha visszatérek esetleg az úgynevezett tényirodalomhoz, vagy bármi mást csinálok. Nem dől el egy csapásra, hogy az ember milyen úton indul el, inkább csak az irány.

– *Gondolom, a* Jadviga párnájának *könyv-, illetve filmsikere, illetve az, hogy ez a mű érettségi tétel is lett, segített Önnek a döntésben.*

– Azt szokták mondani, hogy ha jól eltaláljuk az alaphelyzetet – ez jelen esetben a naplóforma volt, amelyből két szenvedélyes ember kapcsolata bontakozik ki, annak minden testi és lelki vetületével együtt –, és persze mellé még a figurát, a hangot és a megformálás módját, akkor a szereplők szinte mintegy „súgják”, hogy mi is az írnivaló. Nekem legalábbis ez volt a tapasztalatom.

Ami az érettségit illeti, igen, valóban tétel lett a könyv a szegedi Ságvári Endre Gimnáziumban, de szerintem nem kell ezt annyira örök érvényűnek venni. Ezek esetleges dolgok, jövőre majd mást ér ez a megtiszteltetés.

– *Ez a fajta elismerés természetesen nem hasonlítható az Önnek ítélt olyan komoly díjakhoz, mint amilyen például a József Attila-, a Déry Tibor- vagy épp a Márai Sándor-díj, a legutóbb, 2005-ben elnyert kitüntetéséről, a Kossuth-díjról nem is szólva.*

– A díjak megtisztelőek, de igazából az a lényeges, hogy olvassák-e az ember könyveit. Aki igazán sok olvasót akar, az többnyire leszállítja a színvonalat, így a legnépszerűbb könyvek nem biztos, hogy a legjobb könyvek. Többen abban bízunk mégis, hogy egy könyv akkor is fogyhat jelentős példányszámban, ha jó.

Ami a Kossuth-díjat illeti, arról először is azt gondoltam, hogy korai volt, számos kollégám inkább megérdemelte volna. Ez nemcsak amolyan kötelező szerénység a részemről, hanem valóban így gondolom. Az is lehet, hogy a Kossuth-díjamat annak is köszönhetem, hogy népszerűek a könyveim. Ez az elismerés egyfelől jóleső és kellemes dolog, de nem szabad elhinni, hogy ez „jár”, hogy ezt nekem „meg kellett kapnom”. És nem volt szabad elhinnem azt sem, hogy ettől jó lesz a következő könyvem.

– *Apropó, következő könyv! A* Jadviga párnája *után a* Milota, *majd* A fényképész utókora *jelent meg, 2008-ban pedig* Idegen testünk *című kötete. Min dolgozik most?*

– Nemrég fejeztem be egy színdarabot, amely épp az *Idegen testünk* néhány motívumából indult ki. Ez a Nemzeti Színház által kiírt drámapályázatra született, és *Alföldi Róbert* igazgató ígérete szerint előbb-utóbb be is mutatják. És most jelennek majd meg mesefordításaim *Harminchárom szlovák népmese* címmel.

– *Visszatérve az előzőekre: ha jól tudom, az előbb említett pályázatnak a Tízparancsolat volt a témája.*

– Pontosan. Én a következő mellett döntöttem: Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt.

– *Miért épp emellett maradt?*

– Leültünk tízen, és mindenki választott. Én mindenképp az első öt parancsolat egyikéből szerettem volna darabot írni, mert ez az Isten és az ember közötti alapvetések gyűjteménye, a többi viszont inkább csupán tiltás.

– *Egyházi lapról lévén szó hadd tegyek fel itt egy személyes kérdést: evangélikus volta mit jelent az Ön számára?*

– Először is egy fontos és mély tradíciót. Amikor Tótkomlósról írok, mind a szociográfiáimban, mind a regényeimben – az utóbbiak esetében legyen szó akár valós, akár fiktív figurákról –, azok élete mindig át meg át van szőve a hittel és a hit gyakorlásával. Írásaimban fontos az evangélikus egyház abból a szempontból is, hogy milyen viszonyban állt például a más vallásúakkal, illetve a nem hívőkkel. Amikor a hitről és a vallásról írtam, lehetőségem nyílt arra, hogy a hitemmel és egyházammal kapcsolatos kételyeim tisztázódjanak.

– *Tehát hazatalált…*

– Az én utam az örök kétség és kételkedés. Ahogy a szlovákséghoz való viszonyomra is a „hűtlen hűség” – és általában is a kultúrák és hitek közti közvetítésre való törekvés a jellemző. Mert az ember folyvást utat keres, és közben el-eltávolodik. Hiszen nem vesz készpénznek mindent, hanem megkísérel bizonyos dolgokról maga meggyőződni, és mint önálló szubjektum fenntartja magának a választás lehetőségét. Azt a lehetőséget, hogy mindezek miatt választhat magának akár másik nyelvet, másik országot, másik nemzetet, másik hazát és másik hitet. És ez ne legyen szégyellnivaló dolog.

Hiszen ez csak akkor szégyenletes, ha közben az ember becstelen. De van, amikor ez nagyon is előrelépést, előremutatást jelent. Abban az esetben, ha más hitű és eltérő nemzetiségű felebarátainkat nem idegenként, ellenségként tekintjük, hanem barátságban és testvériségben élünk egymással. Mert egyik ember sem alávalóbb a másiknál. Egyedül a bűnök azok, amelyek miatt átmenetileg különbséget tehetünk ember és ember között.

■ Gazdag Zsuzsanna

Tél végi tűnődések az élet értelméről

Tél vége felé, a megújulásra, tavaszra várva, jégtől-fagytól elgyötörten, fényszegény dermedtségben keressük-kutatjuk az értelmét a legemberibb kérdéseknek. A hosszú, hideg napokon, a négy fal közé zárva a könyvek, a szépirodalom hívogat. Szubjektív válogatás következik néhány igazán *szép* irodalomból…

Kőháti Dóra

Tamási Áron Ábele mondja: „Mi végre vagyunk a világban? Azért, hogy valahol otthon legyünk benne…” Ki ne tette volna még fel magának ezt a kérdést: miért is élünk ebben a világban, mi az értelme az életünknek? S addig-addig kérdezzük, míg valamilyen megnyugtató, kielégítő választ nem találunk.

„…hogy valahol otthon legyünk…”

Igen, talán mi is valami hasonlót fogalmazunk meg, mint Ábel: hogy valahol otthon legyünk benne. Hogy azt a hat-hét évtizedet, amennyi megadatik, viszonylagos nyugalomban, békében, biztonságban, harmóniában élhessük le. Legyenek körülöttünk emberek, akiket szeretünk, legyenek céljaink, legyen egy élet távlatában perspektívája a létezésünknek. Szeretnénk otthon lenni egy kicsi, négy fallal határolt – mondjuk – hatvan-hetven négyzetméteren. És szeretnénk „otthon” lenni a végtelenben, a világmindenségben, a teremtettségben is. Ezen a Földön, amely a lakóhelyünk.

Röviden szólva: a testünk és a lelkünk is otthonra vágyik. Ezt keressük abban a pár évtizedben, amennyi jut. Megtaláljuk? Megtaláltuk már? Hol keressük?

Bizony sokan – gyanítom, a föld népességének nagyobbik hányada – nem találták még meg. Miért? Talán mert elakadtak valahol félúton. A célban érzik magukat akkor, amikor tulajdonképpen még csak a rajtvonalon jutottak túl. Az élet értelmét sokan abban találják meg, hogy a kényelmüket megteremtsék. Tágabb értelemben: a kedvező anyagiak, a sikerek, az elismerés, a jómód keretei között, a „négy fal” határolta életfeltételek jelentik a célt. És innen nem is vágyakoznak tovább jutni, sőt minden erejükkel azon vannak, hogy ezt megőrizzék, még inkább: gyarapítsák. Ez a boldogság. Ez a boldogság?

Mert van, kell lennie a *lelkünknek* is otthonának. Az idő, a tér, a végtelen egészében is otthon kell nekünk, tágabb tér, mint hatvan-hetven négyzetméter, több idő, mint hatvan-hetven év, nagyobb szabadság, mint évente két hét külföldön, nagyobb perspektíva, mint egy főnöki dicséret vagy egy előléptetés, nagyobb értékek, mint egy vadonatúj autó. Más is kell, mint egy sikeresen megoldott feladat, egy „kihívás”.

Olyan otthon kellene, ahol lehet elesni is, elbukni is, kudarcot vallani is – szabad, lehet gyengének, betegnek, öregnek is lenni, mégis van helyünk ebben az otthonban, nem néznek ki mint feleslegest, terhet, hátráltatót. Nem rekesztenek ki, ha megfáradunk, ha úgy érezzük, feladjuk, sem ha magányosak vagyunk, vagy kevés, semmi az erőnk.

Ez lehet az *igazi otthon,* az a „világ”, amelyben jól érezhetjük magunkat, amely miatt elmondhatjuk, hogy igen, evégre vagyunk a világban, hogy ilyen otthonra leljünk benne. S talán nem túlzás azt mondani, hogy ha ezt megtaláltuk, elértük életünk egyik célját. Ha pedig nem, akkor az – tragédia.

Küzdjünk, s bízva bízzunk

Apropó, tragédia – *Az ember tragédiája.* Ádám (héber szó, annyit jelent: ember), azaz *az ember* tizenöt színen át keresi az élet értelmét. A paradicsomból való kiűzetéstől kezdve végig, a történelmi korokon át, forradalomban, kommunában, az űrben – és kérdez, állít, tagad, vitázik, ahogyan tesszük mi is, a saját életünkben, a saját „kiűzetésünk” percétől.

Figyelemre méltó, hogy *Madách* éppen Lucifer szájába adja az egyik fontos paraméterét a földi embersorsnak: *„Csak azt ne hidd, hogy e / sár-testbe van / Szorítva az ember egyénisége”* – mondja a III. színben. Hát igen. Több az ember, mint test, és több a sorsa, mint beszorítva lenni az anyagvilágba. Ennek az igazságnak – még ha itt éppen Lucifer is az, aki kijelenti, és szavait hajlamosak vagyunk gyanakvással, kétkedéssel fogadni – az elfogadása már ad egy választ a kérdésünkre (Mi végre vagyunk a földön, miért élünk?), de még nem a végső választ.

Ádám kiindulópontnak tökéletesen jó. „Csak azt ne higgyük…”, mert ha így hisszük, akkor ez azt jelentené, hogy bármit cselekszünk, bármit mondunk, bárhogyan érzünk, szeretünk, gyűlölünk, megbánunk, megbocsátunk – szinte mindegy is, úgyis elmúlik, velünk együtt, mintha soha nem is létezett volna. S ha nem látjuk elég értékesnek, elég sokat ígérőnek, garantáltan simának az életet, akkor akár el is dobhatjuk magunktól – mert hát ez is mindegy? Hiszen ha nem más az Ura, hanem, úgy hisszük, mi magunk vagyunk urai sorsunknak, életutunknak, akkor ezt is megtehetjük?

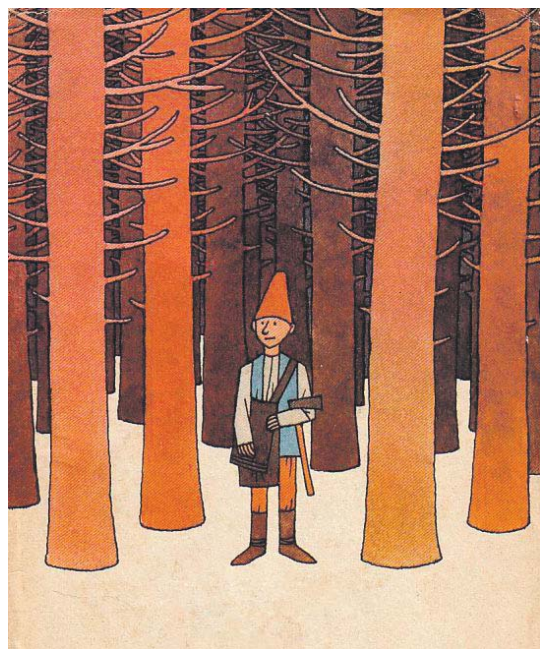

Ádám, az ember és vele együtt mi is tovább kell, hogy kérdezzünk, nem nyugodhatunk meg a végső válaszig: *„Oh tárd ki, tárd ki, végtelen nagy ég, / Rejtélyes és szent könyvedet előttem…”* (VIII. szín) Mindaddig, amíg a „porban” keressük az élet, a létezés okát, értelmét, értékét, nem látunk mást, csak port. Azt, hogy az ember porból lett és porrá lesz, és semmit nem tud tenni, hogy ezt az örök törvényt megváltoztassa. S nem érti, hogy ennek mi az értelme.

Ám csak változtassuk meg, mint Ádám, tekintetünk irányát, most ne nézzünk lefelé! Ha föl, az ég felé fordulunk, a végtelen felé – már jó irányba nézünk. Helyes a szóhasználat: rejtélyes és szent titok az, amelyet meg kívánunk tudni, szent az a „könyv”, amelyben olvasni szeretnénk. Ádám, az ember és mi, emberek igaz, hiteles, egzisztenciális választ csupán egy helyről kaphatunk a kérdéseinkre: s ez a hely: az Ég. Az „erő, tudás, gyönyör egésze”, azaz a mindenható, teremtő Isten tudja csak helyére tenni összezavarodott teremtményei fejében a dolgokat. S ha otthonra találhatunk ebben a világban, akkor az is csak e világ Urának kegyelméből lehetséges.

De mi is a cél, amely felé tartunk? Mi a szándéka velünk a teremtő Istennek? Hiszen az ő teremtményei vagyunk, akiket nem bábunak, játékszernek, haszontalan élőlénynek alkotott. Valami szándéka van, mégpedig minden „Ádámmal” egyedi sorsot szabva mindenkinek. Mi ez? *„A cél voltaképp mi is? / A cél, megszünte a dicső csatának, / A cél halál, az élet küzdelem, / S az ember célja e küzdés maga….”* (XIII. szín) Talán nem túl derűs képet fest e mondat? A cél – a küzdelem? Az élet – küzdelem? És ha gyávák vagyunk a harchoz? Ha elbukunk? Ha eleve hátrányos helyzetből indulunk? Ha mások eltaposnak? Vagy ha lusták, óvatosak, megalkuvók, közömbösek vagyunk, ha félreállunk?

De hiszen ezek is mi vagyunk. Emberek. Mint Ádám. S az Úristen ismeri az „embereit”. Tudja, hogy kik vagyunk. Tudja azt is, hogy mindig „több” kell nekünk. Bizony, még az eszméknél is sokkal több. Valami konkrét, egy lökés, egy indítás, valami, ami erőt ad folytatni, vállalni a harcot, a küzdelmet, egy kapaszkodó kell, valaki, valami.

Ahogy Ádámnak is kellett, amikor végső elkeseredésében *(„Dacolhatok még, Isten, véled is”)* a szirt szélére áll, hogy véget vessen a „komédiának”, egy ugrással. S Ádám kap egy jelet, „élet-jelet”: Éva várandós. Tehát az emberiség tragédiáját mindenképpen végig kell élni. Isten Ádámot nem büntette meg ezért a „dacért”, hiszen tudta, hogy mennyire kétségbeesett. Ekképpen az Úr a kitervelt öngyilkosság okát, az élet értelmetlenségét szüntette meg. Hogy azután kimondja a végső tanulságot is: *„Mondottam, ember: küzdj és bízva bízzál!”* (XV. szín)

Hogy ember módra éljünk a világban

Korunk, a 20–21. század embere is megéli a maga speciális tragédiáját. Nem könnyebbet, nem nehezebbet, mint más kor embere, csak másfélét. Mégis úgy tűnik, hogy e két század embere még jobban eltévedt az élet értelmének keresése útján, mint más időké. Nagyobb a zűrzavar a lelkekben, nagyobb a morális csőd, túl sok a káros, félrevezető hatás, a rossz szándékú, rossz utakra irányító útjelző tábla. Nehezebb az eligazodás.

Hogy mennyire elemi vágyunk, hogy valaki segítsen, és megmondja, *hogyan* kell élni – nos, ezt mi sem mutatja jobban, mint a kilencvenes évek óta töretlen, sőt egyre erőteljesebb Márai-reneszánsz. A heti könyveladási statisztikákban Márai mindig az élen „végez”: a *Füves könyv* elűzhetetlenül birtokolja az első három hely valamelyikét. Konkurenciája legfeljebb egy másik Márai lehet, például *A négy évszak,* az előbbi kötet líraibb kiegészítése.

Márai tudott valamit, amit ma, úgy tűnik, nem tudunk: receptet, egy életvezetési módot, kulcsot az élethez. Pedig, milyen furcsa, ma szinte minden megadatik (látszólag) az embernek ahhoz, hogy tartalmas, szórakoztató, színvonalas, hosszú életet élhessen. Értékeket is kínálnak felé, meg persze vacakokat is, csak győzzön válogatni, dönteni.

Mit tudott Márai Sándor? Kevés író van az irodalomban, aki emelkedettebb, mégis emberközelibb módon tudott volna szólni olyan súlyos igazságokról, mint a világ, az ember, a sors, az élet, a halál… Ugyanakkor nem hallgatható el az sem, hogy éppen ő, hosszú élete végén, nyolcvankilenc éves korában, megfáradva, súlyos betegen, talán csalódottan – eldobta magától az életet. Ez tény. Talán sötétebbre árnyalja a képet. Ám úgy gondolom, ítélkezni fölötte nem a mi dolgunk. Tudta ő jól, hogy ki elé áll majd, s hogy el kell számolnia. Nagyszerű gondolatait ennek tudatában is kincsként őrizhetjük.

Márai a *Füves könyvben* arra akarta megtanítani olvasóit, hogyan kell élni. Arra, hogy milyen nehéz, de milyen szép *„lakni, enni, inni, aludni, betegnek lenni és egészségesnek maradni, szeretni és unatkozni, készülni a halálra és megbékülni az élettel”.* Vallotta, hogy az ember keresi a feltétlen igazságot, és gyakran téved a részletekben… mert ember. De van szava Márainak arra is, hogy mi a teendő, *„ha valakinek a szíve fáj, vagy elhagyta az Isten”.*

Mi hát a lényeg? Márai szerint az élet értelme: *ember módra* élni; ha minden cselekedetünk és szavunk alján az a szándék van: nem ártani az embereknek. S ha megkísérlünk feltűnés, hiúság nélkül – segíteni az embereknek. A cél, akárcsak Ádámé, végigjárni az utat, amelyen végig kell menni, amelyből minden napunkra jut egy kis darabka. S *„mely egyetlen célod, tehát lelked és a lelkedben elrejtett isteni tartalom megismerése felé vezet”.* (*Füves könyv,* 12. pont) Útközben pedig egy hang – a lelkiismereté – időről időre megszólal: vétkeztél. Vagy: jól van…

Hitvallása így hangzik: a Gondviselés *„törődik velem, személyesen, büntet, vezet, elrendezi dolgaim, a mélybe taszít, minden pillanatban ellenőriz, építi körülöttem a világot és épít engem a világban, felhasznál. Aki ezt nem érzékeli idővel, vaksi és süket. Minden mögött a Gondviselés van: ebben is hiszek.”* (*Füves könyv,* 43. pont)

Lehet-e más a létezés mélyén, mint megismerni, ahogyan Márai nevezte, a Gondviselést – én úgy mondom: a teremtő, megváltó, megszentelő Istent? Engedni, hogy „vaksi és süket” emberből látó és halló, céltalan, hányódó élőlényből harmonikus, tudatos, cselekvő személyiséggé tegyen? Ha már megajándékozott minket az Úristen az élettel, akkor tartozunk azt emberhez méltó módon leélni. Úgy, mint aki kapta, s mint aki egyszer el fog vele számolni. S úgy is, mint aki meg nem érdemelten, de mégis kaphat feloldozást, mert nem „csak” teremtett, hanem megváltott ember is.

Végül…

Mint Márai, utolsó leheletünkkel mi is megköszönhetjük teremtő Atyánknak, hogy emberek voltunk, és elmondhatjuk: *„…az értelem egy szikrája világított az én homályos lelkemben is. Történhetett velem más, jobb, nagyszerűbb? Nem történhetett.”* (*Füves könyv,* 202. pont)

DNS-védelem alatt a Nyírség templomainak kegytárgyai

Világszínvonalú technológiát alkalmazva DNS-védelem alá kerülnek a Nyírségi Református Egyházmegye templomaiban található kegytárgyak.

Gaál Sándor, az egyházmegye esperese február 18-án Ramocsaházán sajtótájékoztatón jelentette be, hogy harmincnyolc templom értéktárgyaira kerül az egyedi azonosító jel. Megjelölik a több száz éves úrvacsorai és keresztelői kegytárgyakat, a szertartási eszközöket, az imaházi hangszereket, köztük a különleges orgonákat, harangokat, sőt a ritkaságszámba menő bútorzatot is.

Az egyházi vezető kiemelte, hogy a nyírségi református imaházakban található kegytárgyaknak, eszközöknek és bútorzatnak az eszmei értéke szinte felbecsülhetetlen, az eredetivel megegyező pótlásuk manapság már lehetetlen is. Az egyházmegye lelkésztestülete ezért határozott a DNS-elven működő védelem alá helyezésükről, amellyel esetleges eltulajdonításukat akarják megelőzni.

Kovács Miklós, az azonosítást végző nyíregyházi Artep Kft. cégvezetője közölte, hogy Magyarországon, ahol a társaság kizárólagos forgalmazója a DNS-technológiának, először alkalmazzák egyházi létesítményekben a védelmi rendszert. A tárgyakra egy szabad szemmel láthatatlan, csak speciális eszközzel „olvasható” plasztikkorongot helyeznek, amelyre lézerrel gravírozzák az azonosító jelet. Létrehoznak egy központi adatbázist is, amelyhez a rendőrség hozzáférhet, és lopás esetén azonosítani tudja a tárgyat. Így könnyen megállapítható, hogy melyik templomból tulajdonították el, és megtalálása esetén a hatóság visszajuttatja az érintett egyházközségnek.

A cégtulajdonos hangsúlyozta, hogy a DNS-védelemnek a bűnmegelőzés tekintetében is igen nagy a jelentősége, ugyanis „a megjelölt tárgyakat nem érdemes ellopni, hiszen azonosíthatók, emiatt orgazdák sem veszik meg őket a bűnelkövetőtől”.

MTI

Vatikáni toplista

Könnyűzenei toplistát tett közzé múlt héten a Vatikán lapjaként működő *L'Osservatore Romano.*

A legjobb pop-rock albumokat felsorakoztató top tízes listán szerepel *Michael Jackson* 1982-es *Thriller* albuma, a *Pink Floyd* együttes *The Dark Side of the Moon* című korongja vagy a *Beatles* 1966-ban megjelent, *Revolver* című lemeze.

A vatikáni napilap szerint a „jó zenéhez vezető út” olyan lemezekhez vezet el, mint *Paul Simon* 1986-os *Graceland* vagy *Carlos Santana Supernatural* (2005) című lemezének dallamai.

A *L'Osservatore Romano* ajánlása szerint a lakatlan szigetre indulók túlélőcsomagjában mindenképpen ott kell lapulnia *David Crosby If I Could Only Remember My Name* című korongjának (1971), a *Fleetwood Mac* együttes *Rumours* (1977), *Donald Fagen Nightfly* (1982) című lemezének, az ír *U2* rockegyüttes *Achtung Babyjének* (1991) és az *Oasis (What's The Story) Morning Glory?* (1995) című albumának is.

MTI

Református „reklamáció”

Zsinati felszólítás: alkosson rendeletet a kormány a 2008-as kiegészítő támogatásról

A Magyarországi Református Egyház (MRE) Zsinatának elnöksége felszólította a kormányt, hogy késedelem nélkül alkosson rendeletet az egyházi közoktatási intézmények 2008-as kiegészítő támogatásának elszámolásáról – áll az MRE Zsinata elnökségének az MTI-hez február 17-én eljuttatott közleményében.

Mint írták, a kormánynak február 15-ig kellett volna eleget tennie a törvényben meghatározott kötelezettségének. A református zsinat elnöksége úgy fogalmazott, „újra csak azt tapasztaljuk, hogy a jogállamiságot éppen azok nem tartják tiszteletben, akiknek őrködni kellene felette”, ezért a világi és a lelkészi elnökből álló testület „ismételten felemeli szavát a kormánynak a jogbiztonságot sértő magatartása ellen”.

A *Bölcskei Gusztávnak*, a zsinat lelkészi elnökének aláírásával közzétett nyilatkozat hangsúlyozza: a kormányrendelet hiánya „azt a jogos aggodalmat kelti, hogy a kormány az egyházi fenntartásban működő közoktatási intézmények diákjait és azok családjait szándékosan megkülönböztetetten hátrányos helyzetbe kívánja hozni”.

Az egyházak a közoktatási intézményeik fenntartására úgynevezett kiegészítő normatívát kapnak, amelyet a tanulók létszáma után az alapnormatíván felül folyósít nekik az állam annak megfelelően, amennyit az önkormányzatok átlagosan költöttek az előző évben szintén az alapnormatíván felül iskoláikra, óvodáikra.

Az egyházak az aktuális kiegészítő összegeket az előző évből kiszámolt érték szerint kapják meg havi lebontásban. A tényleges költségeiket figyelembe véve azokat évről évre ki kellett egészíteni a zárszámadási törvény alapján úgynevezett korrekciós összegekkel.

Az Állami Számvevőszék 2008-as vizsgálata megállapította: 2005-ben és 2006-ban az összes egyházi iskola kiegészítő normatívájának kifizetését tekintve 2,7 milliárd forint tartozást halmozott fel az állam. Ezt az összeget azóta sem kapták meg az egyházak.

▶ *MTI*

Pártpolitizált a püspök?

Kiss-Rigó László: bármely szervezet kifejtheti, mely párt vall hozzá hasonló értékeket

Bármely szervezetnek, így az egyháznak is joga van ahhoz, hogy kifejtse, melyik formáció vagy párt vall az övéhez hasonló értékeket – mondta *Kiss-Rigó László* szeged–csanádi megyés püspök az MTI-nek *Nyakó István* MSZP szóvivő február 15-én elhangzott szavaira reagálva.

A szocialista politikus sajtótájékoztatóján arról beszélt: az MSZP a leghatározottabban visszautasítja, hogy Kiss-Rigó László megyés püspök Hódmezővásárhelyen egy kampánygyűlésen a Fidesz mellett, illetve az MSZP ellen kampányolt; a szocialisták bocsánatkérést várnak a püspöktől és a legnagyobb ellenzéki párttól is.

Kiss-Rigó László kifejtette: ahogy Hódmezővásárhelyen is elmondta, örülne, ha a magyar politikai életben több olyan formáció lenne, amely hitelesen tudja képviselni a keresztény egyház által vallott „józan és ésszerű értékeket”. Tény azonban, hogy jelenleg csak egy ilyen párt van – tette hozzá. Az igazi baloldali értékek, mint a szolidaritás, a szociális gondoskodás, a társadalmi igazságosság, keresztény értékek is – jelentette ki a püspök –, hozzátéve, ahogy a liberális értékek, mint a szabadság, a tolerancia és az emberi méltóság is fontosak a keresztény egyháznak.

Nyakó István hétfői sajtótájékoztatóján azt mondta, véleménye szerint vannak baloldali hívek is, akik hisznek Jézus Krisztusban, de nem hisznek *Orbán Viktorban* (a Fidesz elnökében). Úgy fogalmazott: senki ne merje politikai hátsó szándékkal lelki zsarolásnak kitenni azokat a baloldali szavazókat, akik nem a Fideszre szavaznak. A szóvivő szerint ez elfogadhatatlan a mai magyar demokráciában.

Arra a kérdésre, hogy miért ne politizálhatnának a papok, Nyakó István azt válaszolta: támogatják, hogy minden magyar felekezet, egyház hozzászóljon a közügyekhez, azt azonban visszautasítják, ha e szervezetek képviselői egyfajta kiközösítéssel sújtják azokat, akik az MSZP tagjaként hitet tesznek a baloldali értékek mellett.

Amikor azt mondja egy püspök, hogy csak és kizárólag a Fidesz az, amelynek értékei közel állnak az egyház tanításaihoz, az MSZP pedig ettől távol áll, akkor igenis politizál – tette hozzá a szocialista párt szóvivője.

▶ *MTI*

Közlemény

Február 12-én Hódmezővásárhelyen egy kampánygyűlésen rövid beszédet mondtam, mely arról szólt, hogy a hívő keresztény választó ma Magyarországon világos és egyértelmű szempontok alapján teljesítheti kötelességét a közjó érdekében a közelgő választásokon. Szavaimra, valószínűleg tájékozatlanság miatt, nagyon sokan reagáltak az írott és az elektronikus sajtóban a legkülönbözőbb módon: olykor trágár és gyűlöletkeltő stílusban, máskor eltúlzott dicsérettel.

Nyakó István, az MSZP szóvivője beszédem kapcsán hitet, hívőket, kiközösítést és bocsánatkérést emlegetett, nyilván tájékozatlanságból fakadóan az általam elmondottakra vonatkozóan. Ezért Nyakó Istvánt szeretettel meghívom Szegedre, a püspöki székházba, hogy szívélyes légkörben, személyes párbeszéd keretében tájékozódhasson a Hódmezővásárhelyen megfogalmazott és a jövőben is nyilván elhangzó véleményemről a közelgő választásokkal kapcsolatban.

KISS-RIGÓ LÁSZLÓ *szeged–csanádi püspök*

Megtört

■ SZVITIL ILA

„Ha földbe döngöl, hiszek akkor is. Mert valamiért meg kell ennek történnie. S ha a földbe döngölt, ki is csíráztat majd. Csak kibírni. Csak kibírni.” (Jókai Anna)

Gabikának

Minden, ami történt, az életem része, megosztom, de átadni nem lehet. Tíz év, amelyben az ember fizikai, lelki átalakulásába bele van sűrítve minden. Bánat, küzdelem és elfogadás.

A puszta tények éppoly megrázóak, mint a mögöttük sikoltó kétségbeesés.

Harminchárom éves voltam. Már túl a világmegváltáson, de még innen a megfáradt beletörődésen. Az élet olyan egyszerű volt. Kiegyensúlyozott házasság, biztos egzisztencia, egy gyönyörű, négyéves kislány. Amiktől akkor féltem, ma már tudom, nem kellett volna félni, s ami még várt rám, ránk, az eszembe se jutott.

Kezdet és vég

Az, hogy felnőtt fejjel bárányhimlős lettem, inkább furcsa volt, mint ijesztő. Talán még nevettünk is a „pöttyeimen”.

S akkor, egy hét után, egy reggel nem tudtam fölkelni. A lábam nem engedelmeskedett. Feküdtem, de hiába ültem föl, a lendítés, az az egyszerű mozdulat, amellyel földet érnek a végtagjaink, nem ment.

Még csak rémült sem voltam, hiszen a véglegesség, a visszavonhatatlanság még gondolatban sem merült föl. A háziorvos mozdulata, amellyel felemelte a lábaimat, s ahogyan azok visszazuhantak, inkább mókás volt. Mentőt hívott, s akkor arra gondoltam, mi lesz addig a családommal, amíg én pár (!) napig kórházban leszek.

Vizsgálatok, kérdések és kételyek. Végül mégis eredmény: kiterjedt szakaszon gerincvelő-gyulladás. A bárányhimlő szövődményeként. Ritka, de létezik (én már csak tudom). Mindenki arra gondolt, hogy ez átmeneti, ahogy múlik a gyulladás, úgy tér vissza a mozgás. Ha visszagondolok arra a napra, emlékszem a fáradtságra, a zűrzavarra, a vizsgálatoktól való félelemre. De nem emlékszem a rettegésre, amely csak később jött, amikor a tudatom teljesen felfogta, hogy addigi életem nincs többé. Amikor orvosilag bizonyos lett, hogy soha többé nem mozdul meg a lábam, amikor a lelkem minden reménység és önáltatás ellenére pontosan jelezte, hogy új élet kezdődik.

Megindult a harc. A gyógyszeres kezelés, az infúziók, felvételek mindenféle nagy és még nagyobb képfelbontású ketyerékkel. Az ismeretlentől való félelem egy idő után megszűnt, mert már semmi sem volt ismeretlen. Orvosok, nővérek, akik velem együtt bíztak a sikerben, s akik velem együtt csüggedtek, ahogy telt az idő.

Nagy dolog a pszichológia. Milyen pontosan tudja az emberi lélek rétegeit, s milyen pontosan lép életbe minden pszichológiai törvényszerűség, amikor kell. Sokszor olvastam arról, hogy beteg emberek ugyanazokat a lépéseket teszik meg az elfogadásig, de ezt olvasni egészen más, mint megélni. Amikor veled történik ilyesmi, megszűnik a józan gondolkodás, törlődik az elméleti tudás. Marad a saját vívódásod, a saját küszködésed, a saját magányod. Mert egyedül vagy, még akkor is, ha szerető család, jó barátok és szakemberek állnak melletted. A szíved dörömbölését te hallod, a könnyek a te arcodon törnek utat, az éjszaka lidérces gondolatai a te álmaidat borítják be.

S bármennyire tiltakoztam is, eljött a nap, amikor bele kellett ülnöm a kerekes székbe, hogy ne csak annyi maradjon a világból, amennyit az ágyamból fekve láthatok.

Ekkor, ezen a napon jött el a kezdet, a másik életem kezdete, és jött el a vég, a régi életem vége.

Könny és mosoly

Amikor véglegessé vált, hogy többé nem tudok járni, hogy az állapotomban nem lesz változás, rehabilitációs intézetbe kerültem. Vittem a zárójelentésemet, amelyben szép latin kifejezésekkel ott állt a kíméletlen valóság. Nem tudtam pontosan, mi is az a rehabilitáció, mit lehet még itt tenni. Az ott lévő emberek már nem betegtársak, sorstársak voltak. Régi és új sérültek, ezernyi féle mozgássérültséggel. A szenvedés háza.

Én egyre a régi életemet kerestem. Hiába, mert a testem, a lelkem már nem volt ugyanaz, egy szárnyaszegett madár próbált makacsul újra a felhők közé repülni. Az itt eltöltött hónapok akkor kegyetlenül nehezek voltak. Ma már tudom, hogy ezek nélkül nem lennék önálló, talán már egyáltalán nem lennék.

Tanulni kellett. Praktikus és emocionális dolgokat. Ülj ki az ágyadból a kerekes székbe és vissza! De lábak nélkül hogyan? Miért kérnek ilyet? Ennyi erővel akár Himalája-expedícióra is elküldhetnének! Az embernek remeg mindene, miközben próbálkozik, izzad és fél. Amikor először sikerült, nem voltam boldog, inkább dühös. Én nem akartam ilyen próbatételeket. De ebben az egész történetben nem nagyon volt választási lehetőségem.

Öltözz föl egyedül! De hogyan, mikor nem tudok felállni? Hogy húzzak nadrágot, zoknit, cipőt? Ezt is megtanultam. Először nem öltöztem, hanem dühödten rángattam magamra a dolgokat, ülve, fekve, ahogy jött. És még ezernyi más trükk. Mint a zsonglőrök a cirkuszban. De itt nincs taps. Viszont lassan rájöttem, hogy minden nappal, amikor ügyesebb leszek, azzal az én életem lesz könnyebb.

Azt sem értettem, hogy miért gyötörnek gyógytornával meg egyéb terápiás kezelésekkel. A tornatermet nagy kínzókamrának láttam, ahol öncélú, de annál keservesebb tortúra vár rám nap nap után. A cél az erősítés, az izmok fejlesztése volt. Hiszen a karjaimnak a lábaimat is helyettesíteniük kellett. Lassan ezt is beláttam.

Meg azt is, hogy ez az állapot egy más, egy új fegyelmezettséget kíván az embertől. Az egész napos üléstől felfekvéseid lesznek, a rossz táplálkozástól az emésztéseddel lesz baj, ha ellazsálod a hólyagürítést, fertőzést kapsz, és így tovább. És nincs haladék. Tested, amely egy egészen új élethez kénytelen alkalmazkodni, benyújtja a számlát. Rögtön.

Sok embert megismertem ott. Sokféle sors, sokféle feldolgozása a traumának. Éjszakába nyúló beszélgetések, tanulás egymástól. Összekapcsolódott a lelkünk, próbáltunk összekapaszkodni.

Itt mondta egy huszonegy éves lány: „Ne azt nézd, hogy ez az állapot mit vett el tőled, hanem azt, hogy mit hagyott meg!” Ezek a szavak csak hosszú idő után nyertek értelmet, de a mai napig hálás vagyok értük.

Eleinte csodálkoztam, hogy öttíz éve mozgássérült emberek hogy lehetnek ilyen derűsek, kiegyensúlyozottak. Hogyhogy még élnek, céljaik vannak, szeretnek, örülnek, nevetnek? Ma, amikor ezeket a sorokat írom, éppen tíz éve, hogy lebénultam. És tudok már szeretni, örülni, nevetni is.

Ez életem meghatározó időszaka volt. Egy út eleje, melyen bukdácsoltam, sokszor elestem, s hogy felálltam újra és újra, a kislányomnak köszönhetem, aki erőforrásom mind a mai napig.

Itt történt meg az is, hogy a sok könny mellett felbukkant egy-egy mosoly is, a változás megkezdődött.

Élet az élet után

Amíg kórházban, rehabilitációs intézetben van az ember, a kinti világ nem nagyon érdekli. Csak egy dolog volt fontos igazán: hogy a családom valahogy vészelje át ezt az időszakot, s hogy én le tudjam küzdeni a naponta elém tornyosuló akadályokat.

S ahogy hazakerültem, minden nagyon idegen volt. Túl hosszú idő telt el azóta, hogy azon az áprilisi napon megszakadt a fonal. Összecsomóztam, de sima és hibátlan már nem volt többé. Az új helyzet sok változást hozott. Egészen prózai változásokat is. Lakást kellett cserélni, mert a harmadik emelet lift nélkül nem ideális. A bútorok, a tárgyak mintha ellenségek lettek volna. Minden akadály volt. És megkezdődött a célirányos átalakítás. Az esztétikum a dobogó második helyére szorult, győzött a praktikum. Az ember nem is gondolja, hogy milyen leleményes tud lenni, ha rá van szorítva. Sok mindenről azt hiszi, hogy ezt aztán már végképp nem tudja megoldani. De meg tudja. Ennek azonban ára van. Izzadságos próbálkozás, és bizony néha egészen alpári káromkodás.

Örültem, hogy otthon vagyok, de szorongtam is, tudok-e majd létezni.

A tárgyi feltételek nagyon fontosak, de csak egy részét jelentik az életnek. Körülöttem emberek jöttek-mentek, élték azt az életet, amelytől én távol kerültem. Többé már nem ugrot-

lendület

tam fel az asztal mellől, nem álltam lábujjhegyre, ha nem értem el valamit. Én figyeltem ezt a világot, s ez a világ ismerkedett velem.

A nagy kérdést azonban a lelkemnek tettem föl. Vajon elfogadnake így is? A válasz rögtön jött, csak én nem hittem el. Igen, anya, feleség, barát, testvér, a szüleimnek gyermeke maradtam.

A fokozatok persze itt is megvoltak. Az első ijedség után lassan kezdett kialakulni a mindennapok ritmusa. Az első étel, amelyet én főztem kerekes székben, mintha finomabb lett volna. A tanulás a kislányommal, a játékok boldogságos pillanatokat jelentettek. Szükség volt rám, s ez az érzés láthatatlanná, lebegővé tette a kerekes széket. A családom, a barátok, ismerősök s mindazok, akik mellettem, mellettünk álltak, ugyanúgy tanultak, akárcsak mi. Hogy ne legyen könnyes a szemük, ha meglátnak. Hogy amit én meg tudok egyedül csinálni, azt ne akarják helyettem megcsinálni. Hogy én ugyanaz vagyok, aki voltam. A lelkem, a személyiségem szabadon szárnyal. A testem van bezárva.

Persze minden nagy változás sok energiát vesz ki az emberből. Egyet azonban összeszorított foggal tudomásul kell venni. Ez mindenkinek nehéz. Sokszor éreztem kísértést, hogy az önsajnálatban megmártózzam, belemerüljek, hagyjam, hogy teljesen körbefonjon. S bizony gyakran nem tudtam ellenállni ennek a kísértésnek. Ilyenkor csak rá kellett néznem a kislányomra, hogy mérhetetlenül elszégyelljem magam.

Amikor eljöttem a rehabilitációs intézetből, azzal bocsátottak utamra, hogy így is lehet teljes életet élni. Nem lehet. Mert sok a veszteség, sok

az akadály. De lehet értelmes életet élni. S én hiszem, hogy ami a testből hiányzik, azt szívvel lehet pótolni.

Az elfogadás, a teljes elfogadás nekem a mai napig nem sikerült. De küszködöm, igyekszem. A tenger már nem nekem zúg, de a nap engem is lágyan végigsimít, s emlékeimben egyre halványulnak annak a másik világnak a képei. S tudom, hogy melyik világhoz tartozom én, s hol kell megőriznem magam.

Most már azt is tudom, hogy van élet az élet után.

Semmi más, csak a szeretet

Képzeljenek el egy napot, amikor nagy dolgok történnek. A nap ugyanúgy süt, az emberek élik az életüket. Mégis van, akinek ez a nap rendkívüli. Úgy érzi, hogy a világ megmozdul, készül valamire, valami rendkívülinek a befogadására.

Egy ilyen napon született meg a kislányom, tizenöt évvel ezelőtt. A várakozás, a titkokkal teli együttlét kilenc hónapja után találkoztunk. S én már akkor tudtam, hogy ajándékot kaptam. Olyan ajándékot, amelyre vigyázni kell, amelyet óvni kell.

A kötelék, amely összeköt bennünket, nem hasonlítható semmihez. Átível távolságon, időn, embereken. Mi ketten vagyunk benne: *Gabika* és én.

Amikor lebénultam, még nem volt ötéves. Igyekeztünk, hogy a helyzetet félelem nélkül el tudja fogadni. Hogy a könnyekből neki jusson a legkevesebb. Tudom, hogy ez nem mindig sikerült. Mert gyarló az ember, sokszor a számára legfontosabbakra nem figyel. De egy dolgot az első perctől kezdve éreztem. Őt nem érdekelte a fizikai valóság. Ez a kicsi lány félresöpörte a kerekes széket, egy volt a fontos, hogy így is az édesanyja vagyok, így is vagyok.

A mindennapokat a gyerekek hihetetlen rugalmasságával élte meg. Természetesen voltak nehéz időszakok. Amikor elfogyott a türelem, amikor nem úgy fogtam a kezét, ahogy kellett volna. De hiszem, hogy ő ezt megértette, tudja, látja, hogy a szülei életében ő a legfontosabb.

Gabika hamarabb lett felnőtt, mint a kortársai. A gyermekkora túl korán véget ért. S ezért még akkor is bűntudata van az embernek, ha nem tehet róla.

Gyakran gondolok arra, hogy hol van az elfogadás határa. Egy gyerek mit és hogyan bír el? Nagyon nehéz dolog ez. Hogy úgy nézhess a szemébe, hogy ott békességet és megnyugvást láss, s hogy ezt tükrözze a te szemed is. De ha baj van, légy őszinte, hogy tudja, része az életednek.

Hosszú évek teltek el. Sok minden változott. A férjemmel azóta elváltunk. Gabika az édesapjával él. Életünk újabb próbatétele ez. Mi hárman már nem vagyunk egy család, de az édesapjának is, nekem is Gabika a legfontosabb most is. Nincsenek szabályok, papírra lefektetett időpontok. Vágy van, hogy találkozzunk, s bennem megértés, hogy az ő életét ne nyomjam agyon. Nem biztos, hogy jól döntöttünk, amikor így rendeztük be az életünket. Nem számít, hogy kinek mi a véleménye. Az számít, hogy Gabika ne vesszen el a felnőttek között.

Boldog és büszke vagyok. Mert olyan kislányom van, aki mindig helytáll. Az ő életében sok próbatétel volt. Egészen komoly, sokszor fájdalmas döntésekben kellett részt vennie. De az ő szívében áradó jóság, feltétel nélküli, mélységes megértés van. Az ő biztatása, kitartása sokszor segített. Isten igazságos. Vesztességeimet kárpótolja Gabikával. S ezért nagyon hálás vagyok.

Minden nehéz élethelyzetben kell egy kapaszkodó, egy támasz. Hiszem, hogy ez mindenkinek megadatik. S ezt felismerni, elfogadni: kegyelem. Én tudom, hogy Gabika olyan gyerek, aki egy felnőtt bölcsességével, egy tündér szelídségével és a világ összes szeretetével áll mellettem. Ezért vagyok biztos benne, hogy bármi érhet már ebben az életben, minden legyőzetik.

Mindig arra törekedtem, hogy irányt mutassak neki. Helyes irányt. Hogy tudja, mi az érték, az igazi érték. Mert ami igazán összetart, az a szeretet. Semmi más, csak a szeretet.

Isten és én

„Mikor a lelkem roskadozva vittem, / Csöndesen és váratlanul / Átölelt az Isten." *(Ady Endre)*

Nem tudok többet mondani. Ebben benne van Isten és én.

Megnyugodott lélekkel

Önmagamtól is megkérdezem, miért írtam le ezt a néhány dolgot. Talán mert ezek a gondolatok bezárva, élettelenül ott voltak a tudatom mélyén. S most így, kiszabadulva, szavakba öntve, segítenek. Nekem és másoknak.

Amikor nekiláttam, tudtam, hogy ez nem lesz olyan, mint egy beszámoló. Talán azért nem, mert az érzelmek túláradóak, s az egyes történések nem is olyan fontosak. A részleteknek nincs jelentőségük. Amit ebből a tíz évből meg akartam mutatni, talán megmutattam. A kezdetet, a törést és az építkezést. Olyan ez, mint egy impresszionista festmény. Benyomások, elmosódott vonalak, de a lényeg mégis benne van.

Mindenki másképpen éli meg a nehézségeket. Nincsenek receptek, az ember van és a próbatétel. S győzelem születik vagy vereség. De ez a fajta győzelem nem jár diadallal. Nem is járhat, mert soha nem végleges. A mindennapokban újra és újra kezdődik a megmérettetés.

Amikor a test működésében zavar keletkezik, a lélek is reagál. Addig ismeretlen, mélyről jövő érzések törnek felszínre, melyeket irányítani kell. Tudatosan törekedni kell arra, hogy ne gyűrjenek maguk alá a negatív gondolatok. Ez iszonyú energiákat emészt fel, de másképpen nem lehet vagy nem érdemes.

Az első időkben gyakran hallottam, hogy „te erős vagy, ezt is kibírod". Én nem akarok erős lenni. Ugyanolyan szeretnék lenni, mint bárki más. Ha bánatom van, sírhassak, ha örömöm van, nevethessek.

Biztosan én is változtam az eltelt években: Más a fontossági sorrend. De ez így természetes. Amíg egészséges az ember, ne rettegjen mindenféle csapásoktól, mert úgy nem lehet élni. Bíbelődjön csak ma már számomra jelentéktelen problémákkal. Akkor annak van az ideje. Most meg annak, hogy érzékenyen, kihegyezett lélekkel figyeljek.

Amit tanultam, tapasztaltam, már az enyém. Nem így szerettem volna megfontoltabb és talán jobb emberré válni. Túl nagy árat fizettem, de nem volt más választásom.

Amit leírtam, nem szolgálhat tanulságul senkinek. Mert mindenki más. De talán elhiszik nekem, hogy bármekkora legyen is a törés az életünkben, fel lehet állni. Meginog az ember, néha szédül, néha megbotlik, de áll. Nehéz, mintha ólomsúlyt raktak volna ránk, de vinni kell.

Ma már higgadtan tudok sok mindenre gondolni, ami történt velem. Dolgozom, létezem, adok, amit tudok, és elfogadom, amit kapok.

Maradjon ez így, hogy élni tudjak immár megnyugodott lélekkel.

Szemléletváltó szándékok

Balog Zoltán: stratégiai kérdésként kell kezelni az egyházakkal való kapcsolattartást

Az új kormánynak stratégiai kérdésként kell kezelnie az egyházakkal való kapcsolattartást, hiszen egy szociális és lelki válságba jutott országért ők tehetnek a legtöbbet – mondta az Országgyűlés civil-, emberi jogi és vallásügyi bizottságának fideszes elnöke február 16-án a Magyar Távirati Irodának (MTI).

Balog Zoltán a költségvetés helyzetének függvényében fokozatosan pótolná az elmúlt három évben elmaradt, mintegy 4,4 milliárd forintos támogatás kifizetését az egyházi iskolákba járó gyermekek után, és a tisztesség helyreállítását tartja az áprilisi országgyűlési választások után felálló kabinet egyik elsődleges feladatának.

Balog Zoltán az MTI-nek adott interjújában úgy fogalmazott: ő azért fog küzdeni, hogy az egyházakkal való kapcsolattartás „a lehető legmagasabb szintre kerüljön az államigazgatásban". Ma az az attitűd munkál a szocialista párt képviselőiben, hogy az egyházak alapvetően ellenfelek, akiket jó lenne visszaszorítani a templom négy fala közé. Ez a magatartás hatotta át a kormányzati hozzáállásukat is – fejtette ki álláspontját a fideszes politikus, aki szerint a baloldalnak a pártállami diktatúra öröksége miatt a mai napig nem sikerült ezt a kérdést rendeznie sem magában, sem az egyházakkal.

Úgy vélte, hogy ma Magyarországon másodosztályúaknak számítanak azok az emberek, akik egyházi iskolába járatják gyermeküket, vagy egyházi egészségügyi szolgáltatást vesznek igénybe. Azt gondolja a magyar kormány, hogy kevesebb jár az egyházi iskolába járó gyermekek után, ami elképesztő – mondta Balog Zoltán, utalva egyúttal arra, hogy éppen a Horn-kormány írta alá a vatikáni megállapodást, amely kimondja az egyenlő bánásmódot az egyházi és önkormányzati intézmények tekintetében.

Balog Zoltán szerint alapvetően megvannak a törvényi feltételei annak, hogy az egyház jól tudja szolgálni a köz javát, csak a gyakorlatban az elmúlt években a kormányzat nem tartotta be a jogszabályokat, és nem biztosította az ehhez szükséges forrásokat. Megjegyezte: az Állami Számvevőszék (ÁSZ) az elmúlt három évre 4,4 milliárd forintos tartozást állapított meg csak az egyházi iskolákba járó gyermekek után. Ezt az új kormánynak a költségvetés helyzetétől függően, fokozatosan ki kellene fizetnie – szögezte le a bizottsági elnök, hozzátéve: az ütemezésben meg kell majd állapodni, de ennek az összegnek a pótlása nemcsak erkölcsi, hanem jogi kötelesség is.

Hozzátette: ezen a területen automatizmusként működő finanszírozási rendszert kell alkalmazni, ami nem a mindenkori költségvetés jó- vagy rosszindulatától teszi függővé az egyházi beruházásokat.

Balog Zoltán azt mondta, az adófelajánlás egy plusz egy százalékos rendszerénél egységes szabályozás megalkotására van szükség, ami kiszámíthatóságot biztosít az egyházak számára.

Az egyházak alapításának esetleges szigorításáról kifejtette: az államnak nincs joga, hogy beleszóljon abba, ki miben hisz, hogyan gyakorolja vallását. A vallásszabadságot szerinte maximálisan biztosítani kell, ugyanakkor azokat a szervezeteket „ki kell szűrni", amelyek nem akarnak mást, mint áfa-visszatérítést és egyéb kedvezményeket. Példaként említette, hogy civil szervezeteknél három évet kell várni az egy százalék igényléséhez, és megjegyezte, hogy egy ilyen szabályozást az egyházaknál is elképzelhetőnek tart a kedvezmények tekintetében.

Változtatni kell az egyházi épületek rekonstrukcióján is. Ma az Orbán-kormány által biztosított összegnek csupán a tizedét fordítják ilyen célra – folytatta Balog Zoltán. Szemléletváltást, az állami szerepvállalás növelését sürgette ezen a téren, rámutatva arra: a műemlékek a magyar kulturális örökség részei, s hogy ezek az ingatlanok jogilag éppen kinek a nevén vannak, az ebből a szempontból másodlagos.

A fideszes politikus szerint ma az a fő probléma, hogy a közjó és magánjó közötti harmónia megszűnt Magyarországon, s az emberek többsége úgy gondolja, csak a köz kárára, a törvényeket megszegve lehet igazán boldogulni, továbbá úgy véli, hogy aki a közjót szolgálja, csak vesztes lehet. A tisztesség helyreállítása lesz az új kormány egyik elsődleges feladata – mondta az Országgyűlés emberi jogi bizottságának fideszes elnöke. Kitért arra, hogy Magyarországon egy felmérés szerint a magyar lakosság jelentős része azt gondolja, hogy tisztességesen nem lehet érvényesülni, de akik így vélekednek, azoknak a többsége mégis azt mondja, hogy tisztességesen szeretne élni.

„Tisztesség a magánszférában és a köz világában egyaránt" – összegezte az elérendő célt a politikus, aki szerint az első lépéseket e tekintetben a köz világában kell megtenni, hogy legyen erkölcsi alap a számonkérésre.

Az emberi jogi bizottság fideszes elnöke reális esélyt lát arra, hogy felelősségre vonják a 2006-os őszi rendőri brutalitás valódi felelőseit. Súlyos és tömeges jogsértések történtek, s ahol egy „kis" rendőrt elítélnek, teljesen nyilvánvaló, hogy van parancsnoki felelősség is. Azt pontosan tudni lehet, hogy *Gyurcsány Ferenc* volt kormányfő és a rendőri vezetők többször egyeztettek arról, hogy mi és hogyan történik október 23-án a városban. A demokrácia pedig arról szól, hogy ha valakit megválasztottak egy pozícióra, akkor ő elszámoltatható – fogalmazott.

Balog Zoltán a jövőbeli politikai szerepvállalásáról azt mondta, szívesen foglalkozna a következő kormányban romaügyekkel.

■ Bognár Renáta

Február 25. a kommunizmus áldozatainak emléknapja

A hazugság áldozatainak emléknapja

▶ **A Magyar Köztársaság Országgyűlése, évtizedes késéssel, nem korábban, mint 2000 júniusában hozott döntést arról, hogy minden év február 25-ét a kommunizmus áldozatainak emléknapjává nyilvánítja. Miért pont ezt a napot? Azért, mert a megszálló szovjet hadsereg 1947. február 25-én tartóztatta le – jogellenesen – *Kovács Bélát,* a Független Kisgazdapárt főtitkárát (további sorsa a Szovjetunióba való hurcolás és nyolc év rabság lett). Ez abban az évben történt, amikor a nemzetiszocialista és a szovjet táborokat egyaránt megjárt túlélő, *Margarete Buber-Neumann* Párizsban megalkotta az addig jobbára ismeretlen matematikai formulát: *Sztálin = Hitler + Ázsia.***

■ Ámon Antal

A kommunizmus áldozataira gondolva az emberek előtt többnyire hullahegyek és csonthalmok, megfagyott, rongyokba burkolt tetemek vagy – amióta láthattuk a *Katyn* című filmet – a tarkón lőtt áldozatok halmaival teli tömegsírok idéződnek fel.

Az erőszakos halállal haltak számáról persze vita van és lesz is. Az eddigi legátfogóbb tanulmánygyűjtemény, a nemzetközi szerzőcsoport által alkotott, Magyarországon is megjelent, *A kommunizmus fekete könyve* című kiadványban **a kommunizmus halálos áldozatainak számát százmillióra becsülik.**

Jelentőséget tulajdonítok viszont annak, hogy az emléknap alapjául nem olyan esemény szolgál, amely erőszakos halállal járt. Az erőszakos vagy természetellenes halálokozás a kommunizmus bűneinek csak egy részét képezi.

A hullamillióknál is jóval nagyobb azoknak a száma, akiknek testileg, lelkileg, erkölcsileg vagy szellemileg megnyomorítva kellett leélni életüket: keserűségben, csalódottságban, szégyenben vagy egy munkás élet ledolgozása után látva az életükben nem mutatkozó, elmaradt hasznot, meghiúsult előremenetelt. Kényszerből feladva a soha meg nem tett nyugati utazást, a soha meg nem ismert idegen kultúrák élményét vagy egyáltalán annak megtapasztalását, hogyan működik egy normális, szabad versenyes társadalom, amely ma példájául szolgálhatna sürgető társadalomépítő elképzeléseinknek.

Forradalom a hazugság ellen

A legnagyobb nem testi kártételt abban látom, hogy a magyar társadalom a kommunizmus évtizedei következtében toleráns lett a hazugság iránt. Ez annál inkább feltűnő nekem, mert volt szerencsém három évtizedet élni egy olyan társadalomban, amely a hazugságot a legnagyobb hétköznapi erkölcsi bűnnek tartja.

A gyakorlatias ausztrálok a hazugságot a galád előnyszerzés eszközének tekintik, amely a magánéletben okozott károkon túlmenően rombolhatja a társadalom gazdaságos és hatékony működését is. A hazugság hatásában visszavezethető a már említett elmaradt haszonhoz, akár, elkövetőktől függően, össztársadalmi méretekben.

Ezt a feltételezést húzza alá a postaládámba szinte ezen írásra való felkéréssel egy időben érkezett *Új Könyvpiac* című kiadványban található könyvszemle *Babus Antal* tollából. Megjelent ugyanis *N. Pál József* sporttörténeti könyve *Magyar sport – magyar sors* címmel. A szemléző szerint „N. Pál József a sportot nem önmagában értelmezi, hanem beilleszti a magyar történelem folyamatába. Szerinte a sport nemcsak népünk fizikai, hanem lelkiállapotának is tükre. Kapcsolatot lát egyre gyérebb sportsikereink és a magyarság fogyása, erkölcsi és lelki sorvadása között… Vesszőparipája, hogy hanyatlásunk okait a Kádár-korszak hazugságra épülő rendszerében kell keresnünk, abban az ideológiai tabuvá emelt hazugságban, hogy 1956 ellenforradalom volt. (Lényegében ugyanazt mondja, mint Balczó András: »Ezt a nemzetet az eszi meg, hogy belement a hazugságokba.«)"

Ez nem volt mindig így! A forradalmat megelőző, lényegében keményebb diktatúra alatt a magyarság megőrizte hitét a becsületben és a hitelesség fontosságában. Erre tömör tanúságot szolgáltatott az az angol nagykövetségi alkalmazott, aki 56 októberében a forradalom kitörése után elsőként érkezett ki Bécsbe a budapesti követségről. Amikor az osztrák fővárosban gyülekező nyugati újságírók megrohanták azzal a kérdéssel: ugyan mondja már meg, szerinte miért tört ki ez a számukra váratlan felkelés, a követségi hivatalnok azt válaszolta: „They are fed up with lies." Azaz: elegük lett a hazugságokból. Ezzel a magyar lett az első nép, amely forradalmat robbantott ki a hazugság ellen.

Kár, hogy a hazugság tiltása nincs a *Tízparancsolatban.* Meggyőződésem, hogyha a parancsolatok száma nem szorítkozna tízre, hanem mondjuk tizenkettő vagy tizenhat lenne – mint ahogyan társadalmi manifesztumok esetében szokásos –, akkor a hazugság is sorra került volna a listán. Van azonban a Bibliában egy fontos utalás a hazugság ellen: *„…az igazság megszabadít titeket."* (Jn 8,32) Az igazság hiánya pedig rabszolgává tesz. Ezt érezhették meg a magyarok 56-ban, amikor megpróbálták lerázni rabláncukat.

Ezen megint nemcsak a kommunizmus okozta fizikai korlátozás értendő, hanem a lelki, erkölcsi, szellemi rabság is. Akinek kételye lenne a testi mivolt korlátozását illetően, mondjuk a börtön és a kényszermunkatáboron kívül is, az gondoljon *Haraszti Miklós* könyvének címére – 1987-ben angol nyelven került a kezembe: *The Velvet Prison,* tehát *A bársonyos börtön.* Fülszövegében olvasható: „Ez a könyv rámutat a kortárs intelligencia szolgaiságának felkavaró képére. Egyben jelentős hozzájárulás a modern totalitárius mentalitás megértéséhez."

De a még e könyv címében rejlő vádnál is jelentősebbek azok a tanúvallomások, melyeket a kommunista rendszerek túlélői hagytak ránk, és amelyek arról árulkodnak, hogy sokan érezték úgy, hogy a börtönben vagy a kényszermunkatáborokban nagyobb szabadságuk volt, mint szabadlábon. Ugyanis egy kommunista társadalomban az embereknek csupán három kategóriája létezik: azok, akik börtönben voltak, azok, akik börtönben vannak, és azok, akik börtönben lesznek. Így bátorították az új lengyelországi alattvalókat 1939 szeptemberében a szovjetrendszert már jól ismerő elnyomó apparátus tagjai. Ilyen körülmények között a várakozás: a terror maga.

A vörös khmerek áldozatai – illusztráció A kommunizmus fekete könyvéből

Intézményesített önkény

A vallásos ember alapélménye a gyülekezetben való részvétel, a közös ima, ének, a szeretetvendégség és a közös munka az építésben vagy a karitászban. A kommunisták ezeket a szabadon működő vallási vagy laikus egyesületeket nem tűrhették. Mert mint *Edmund Burke,* az ír születésű politikai gondolkodó rámutatott: „A szabadság akkor hatalom, ha az emberek testületileg léptek fel." Ez a normális egy normális társadalomban.

Csak egy abnormális társadalomban fordulhat elő az egyén szabadságának és a tömeg rabságának olyan karikatúrája, amilyet a következő eset mutat. 1940-ben a szovjetek által megszállt kelet-lengyelországi Augustow szövetkezeti boltjában órák óta állt már a sor, hogy az emberek zoknit vásárolhassanak. Egyszerre csak egy szovjet tisztségviselő lépett az üzletbe a hátsó ajtón keresztül, megvizsgált néhány pár zoknit, majd kijelentette, hogy megvásárolja az egész készletet. Az eladó a kint várakozó tömegre mutatva zavartan ellenkezett: „De nacsalnyik elvtárs, mi lesz a várakozó néppel?" Mire a nacsalnyik: „A nép én vagyok!" – azzal fogta a zoknikat, és kigyalogolt ott, ahonnan jött.

Ahogy *George Kennan,* az amerikai nagykövet írta haza az akkor, 1944-ben szövetséges fővárosból, Moszkvából: „…a Szovjetunió számára nincs objektív kritériuma a helyesnek és a helytelennek. De nincs objektív kritériuma még a valóságnak és a valótlanságnak sem. Mit értünk ezen? Azt értjük, hogy helyes és helytelen, igaz és hamis a Szovjetunióban nincs meghatározva sem Isten által, sem a dolgok belső természete által, hanem egyszerűen csak maga az egyén által. Itt az emberek maguk határozzák meg, mi az igaz, és mi a hamis. Az olvasónak kéretik nem mosolyogni ezen, mert ez egy nagyon komoly tény."

Az intézményesített önkényességet próbálta itt megfogalmazni egy diplomata, aki tudta, hogy olvasói esetleg olyan kognitív távolságban vannak attól, amit tudatni próbál, hogy az a megértést is lehetetlenné teheti. Hasonlóan értetlenkedett egy Ausztráliában született és ott felnőtt fiatal lány, aki, amikor arról meséltek neki, hogyan rontott be egy ÁVH-s osztag éjszaka a szülők lakásába házkutatásra és letartóztatásra, értetlenül azt kérdezte: „És miért nem szóltatok a rendőrségnek?"

Zsigerből gyűlölködők

Most, a kommunizmus áldozatainak emléknapján tehát ne csak a meggyilkoltakra gondoljunk, akárhány milliónyian lehettek is, hanem a sokkal, de sokkal több életben maradottra, akiket a kommunisták testileg vagy lelkileg megnyomorítottak. Például akiknek vallásgyakorlását akadályozták, akiktől a lelki vigasz lehetőségét vették el, akiknek bezárták a templomaikat, mert – mint *Lunacsarszkij* oktatásügyi népbiztos mondta – „gyűlöljük a keresztényeket és a kereszténységet. Közülük még a legjobbakat is a legnagyobb ellenségeinknek kell tartanunk. A keresztényi szeretet akadályozza forradalmunk fejlődését. El azzal, hogy szeresd felebarátodat! Amit mi akarunk, az a gyűlölet… Csak így tudjuk elfoglalni az egész világmindenséget."

A világmindenség elfoglalása szerencsére már nem megy nekik, de életünk egyes szegmensei még áldozatul eshetnek a kommunistáknak, akik ma különféle álarcok mögött működnek tovább – ha nem zárjuk el őket a leghatározottabban közügyeink, közpénzeink kezelésétől, most, amikor kiharcolt jogunkkal élve ismét urnákhoz járulunk. Az idei emléknap méltó hitelesítésének ez a következetesség a mércéje.

A szerző újságíró, az SBS ausztrál közszolgálati rádió magyar nyelvű adásainak nyugalmazott főszerkesztője

„Szálasi katonái"?

■ Czenthe Miklós

Február 15-én hangzott el ez a kifejezés a rádióban. A hírekben használták a budapesti ostrom drámai végkifejlete kapcsán bekövetkezett kitörésről megemlékezőkkel kapcsolatban: eszerint ők „Szálasi katonáiról" emlékeztek meg…

Itt érdemes azért megállni: kikről is van szó? A Szálasi vezette nyilas diktatúra által végbevitt tettek és a Budapest ostroma során a magyar hadseregben szolgáló, oda besorozott katonák helytállása között nem szabad összemosni a határokat! Hiszen akkor joggal lehet ugyanezen a módon a német hadsereg katonáit „Hitler katonáinak", azaz „fasisztáknak" nevezni, vagy az orosz hadsereget „Sztálin katonáinak". Mindhárom rendszer diktatúra volt, tehát akár jogos is lenne ez. Mégsem az, mert nem pontos, sőt nem méltányos.

Hiszen az 1945-től 1990-ig hivatalosan „felszabadulásnak" nevezett 1944–45-ös eseménysor értékelése mára azért differenciálódott. Kiderült, hogy az ország jelentős részének, mondjuk a nagyobb részének egyáltalán nem tűnt pozitív eseménynek. Így végül is egy idegen hadsereg megszállása volt, amelynek során a polgári lakosság ellen, a vagyon ellen szörnyű bűntetteket hajtottak végre. Kétségtelen, hogy a magyar katonák a német megszálló sereg oldalán harcoltak. Mégsem lehet elvitatni tőlük azt a jogot, hogy ők „hazájukat védték" egy hódítóval szemben. Ami azért máris nem hangzik olyan „szörnyűen".

Persze a helyzet nyilván nagyon komplikált volt, nem lehet fekete-fehér módon ábrázolni. De „Szálasi katonáinak" emlegetni a magyar hadsereg katonáit úgy általában, ez azért mégsem járja.

A Szent László hadosztály a Garam mentén halálmegvető bátorsággal harcolt, hosszú ideig képes volt feltartóztatni az orosz támadást: ez bizony hősiesség volt. Ha pedig ez az volt, akkor Budapest védőinek harca is az volt, bár ezt még hivatalosan nem merik kimondani. De már az ellenkezőjét sem. Sokan meghaltak a magyar katonák közül. Negyven évig a nevüket sem volt szabad emlegetni, sírjuk sem volt, emléktáblájuk sem.

Méltatlan tehát azt a hivatásos katonaállományt, amely Budapest védelmében részt vett, életét áldozta, utólag lenyilasozni, „Szálasi katonáinak" nevezni. Rendes honvédalakulat volt a legtöbbje: huszárok, tüzérek. Az ő árnyékukban, hátuk mögött sajnos a nyilas söpredék szörnyűségeket követett el. Ez azonban mégsem lehet indok az összemosásra. Jó lenne már ezen túl lenni. Még a magyar közszolgálati rádióban is. Ha ilyen lenne…

A szerző az Evangélikus Országos Levéltár igazgatója

Büntetendő a holokauszttagadás, de nem büntetendő a kommunista rendszerek emberiség elleni bűneinek tagadása

Utolsó ülésnapján, február 22-én az Országgyűlés 146 igen, 178 nem szavazattal, 7 tartózkodás mellett elutasította *Répássy Róbert* (Fidesz) módosító indítványát, amely úgy változtatta volna meg a büntető törvénykönyv (Btk.) módosítását kezdeményező javaslatot, hogy egyaránt büntesse a nemzetiszocialista és a kommunista rendszerek emberiség elleni bűneinek nyilvános tagadását. Végül a parlament – 1 ellenszavazattal és 142 tartózkodás mellett – *Mesterházy Attila* MSZP-s miniszterelnök-jelölt előterjesztése szerint fogadta el a büntető törvénykönyv módosítását, így a holokauszttagadás büntethető lesz.

A törvény három évig terjedő szabadságvesztéssel bünteti azt, aki nagy nyilvánosság előtt tagadja a holokauszt tényét, illetve kétségbe vonja, vagy jelentéktelen színben tünteti fel. Az új szabály a kihirdetését követő harmincadik napon lép hatályba.

▶ *Forrás: MTI*

Hogyan segíti lelki életünk fejlődését a Biblia tanulmányozása?

Elsőként arra a kérdésre válaszoljunk, hogy miért fontos a Biblia tanulmányozása. Egyrészt azért, mert a bibliatanulmányozás által Isten önmagát jelenti ki nekünk. Jézus azért jött, hogy kijelentse az Atyát, akit emberi szem nem látott: *„Aki engem látott, látta az Atyát."* Ezért hívja fel a figyelmet arra, hogy *„tudakozzátok az írásokat…, amelyek bizonyságot tesznek rólam".* (Jn 5,39; Károli-fordítás)

Továbbá azért is fontos, mert önmagunkat igazi természetünkkel állítja szembe. *Robert P. Wilder* így fogalmaz a *Missziói elhívás* című könyvében: „A Biblia nemcsak feltárja előttünk az isteni és az emberi természetet, hanem meg is mutatja, hogy a tökéletlen és bűnös ember hogyan kapcsolódhat be az isteni életbe." Megjegyzi: „A Szentírás nemcsak harcászati kézikönyv, hanem fegyvertár is, ahonnan felszerelhetjük magunkat a lelki hadjárathoz szükséges fegyverekkel."

Hogyan készüljünk fel a Biblia tanulmányozására?

Azzal a komoly szándékkal fogjunk hozzá, hogy minden kijelentett igazságot gyakorlatban érvényesítünk, emlékezve Jézus szavaira: *„Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédeket, és cselekszi azokat, hasonló lesz az okos emberhez…"* (Mt 7,24) Alázatosan emlékezzünk meg arról is, hogy Isten az, aki ennek a könyvnek lapjain keresztül szól hozzánk. Éppen ezért tanulmányozásunkat kezdjük imádsággal: „Nyisd meg az én szemeimet, hogy szemléljem a te törvényednek csodálatos voltát."

Wilder gyakorlati kérdéseket is felvet. Többek között azt, hogy jó, ha a tanulmányozáshoz papírt és ceruzát teszünk magunk mellé, hogy azonnal feljegyezzük tanulmányaink eredményét. Így nagyon sok hasznos igazság birtokába juthatunk, amelyek segítik lelki életünk helyes irányú fejlődését, sőt ezeket az igazságokat bátran adhatjuk tovább másoknak is.

Felvetődik a kérdés, használjunk-e lelki tartalmú könyvet is a csendesóráinkon. Wilder erre így válaszol: „Nagyon sok segítséget és ösztönzést nyertem ilyen könyvekből, de csendesórámon nem szeretek magam előtt mást látni, csak a Bibliát." Egyszer *Luther Márton* azt kívánta – írja Wilder –, hogy bárcsak minden elmélkedés, melyet írt, megsemmisülne, mert úgy találta, hogy népe ezeket a könyveket a Szentírás mellőzésével olvassa.

Hálásak vagyunk, hogy Luther kívánsága nem teljesült, mert könyvei közül sokat még ma is áldással olvasunk. Igaz, hogy az Istentől nyert igazságok sokkal többet érnek, mint a lelki könyvek útján vett gondolatok. Célszerűbb ezek olvasását a csendesórán kívüli időre hagyni.

Mikor legyen a tanulmányozás ideje? Legcélszerűbb a napot ezzel az órával kezdeni, mert okosabb a lelki fegyverzetet felölteni, még mielőtt a napi harcok elkezdődnének, és a küzdelemben sebet kapnánk. E korai időpont a legalkalmasabb az Istennel való találkozásra, mert később már nehéz zavartalan időt biztosítani a lelki elmélyülésre. *Gordon* kínai tábornokról azt mondták, hogy mindennap meghatározott időben Istennel volt egyedül, és ez alatt senki sem háborgathatta.

Hogyan tanulmányozzuk a Bibliát?

Egyéni tanulmányozásainkban sokféle módszer lehetséges. Valaki nagyon helyesen mondta: „A Biblia nem kezelhető úgy, mint egy farakás, ahonnan valaki elvihet egy csomót, de úgy sem, mint a szükségben való fegyverzet, hanem csak úgy, mint aminek belső szerkezete van." Legcélszerűbb tehát a Bibliának egészében való tanulmányozása.

Mindezek után arról szeretnék szólni, hogy én hogyan tanulmányozom a Szentírást. Abban a kedvező helyzetben vagyok, hogy már hatvan évvel ezelőtt, Isten gyermekeként, diakónusi szolgálatra készültem a háború utáni felvidéki éveim alatt. E szolgálatra való felkészüléshez *Csukás Zsigmond* lelkipásztortól kaptam segítséget. Tanácsokat adott, hogyan készüljek a feladatra, de megjegyezte: „Mindezeknél persze sokkal fontosabb a személyes lelki élet."

Tanácsait és a közölt programját elfogadva hűséggel készültem a lelki szolgálatra. Már ekkor megismerkedtem Robert P. Wilder fentebb említett könyvével. Igyekeztem alaposan tanulmányozni. Mindezek komoly elméleti és gyakorlati útravalót adtak lelki növekedésemhez. Arra a meggyőződésre jutottam, hogy Isten gyermekeinek missziói szolgálatot is kell végezniük. Ezért a napi lelki harcok megvívásához alapos elméleti és gyakorlati felkészültséggel kell bírni. Naponként újra és újra szükségem van arra a lelki erőforrásra, amely erőt ad, és segíti a csendesóráimon Istentől kapott feladatok megértését és végrehajtását.

További segítséget nyújtottak *Balla Rebeka* diakonissza testvér harmincévnyi szolgálatának lelki tapasztalatairól írott, *A csendesórák gyöngyei* című naplójegyzetei. Ezek naponként világítják meg az olvasott igéket, és a gyakorlati értelmezésüket is megadják. Ez azt bizonyítja, hogy hasznos a múlt lelki értékeivel is megismerkednünk.

A bibliatanulmányozás áldásai

A csendesóra naponkénti megtartása mély lelki lélegzetvételt jelent, ezért elhalaszthatatlan. Javaslom minden bibliaolvasó testvérem számára. Az, aki Istennel való szorosabb közelségre vágyik, alaposabb bibliaismeretre is vágyik. Ezért igyekszik minél jobban megismerni mennyei Atyánkat. Csodálatos közelségébe juthatunk ezáltal.

A naponkénti bibliaolvasás szembesít emberi természetünkkel, bűneinkkel, de megvilágítja a kegyelem útját is. Ezáltal csodálatos lelki békességgel kezdhetjük napunkat. Megtapasztalhatjuk, hogy a Szentírás valóban olyan fegyvertár, ahonnan felszerelhetjük magunkat a lelki hadjárathoz szükséges fegyverekkel. Azzal a komoly szándékkal érdemes tanulmányoznunk a Bibliát, hogy minden kijelentett igazságát gyakorlatban is érvényesítsük. Azzal a céllal érdemes tanulmányozásainkról feljegyzéseket készíteni, hogy csendesóráink áldásai megmaradjanak utódaink számára.

A lelki tartalmú könyvek olvasása során is sok áldást kapunk, de ez ne szorítsa háttérbe a Biblia alapos megismerését. A Bibliát egészében tanulmányozzuk, amelyhez segítséget adnak a különböző igemagyarázatok. Ezek gyakran tesznek fel megválaszolandó kérdéseket is. A napi igével kapcsolatos gondolkodtató kérdések minden bibliaolvasótól választ várnak. Nem szabad elfelejtenünk, hogy ezek tulajdonképpen Isten kérdései, amelyekre ő várja válaszunkat. Gyakran alázatra, gondolkodásra vagy éppen elhatározásra serkentenek. Ezáltal megújul a lelki életünk.

Több évtizedes tapasztalatom alapján Isten előtti felelősséggel állíthatom, hogy a komolyan vett igeolvasás áldott napi útravalót ad, és segíti lelki életünk elmélyülését. Kívánom, hogy sokan tapasztaljuk meg ennek áldásait!

■ Szenczi László

FOTÓ: LUKÁCS GABI

Légy hűséges sáfár!

Egyszer egy üzletember csekkfüzetet adott át egy jó barátjának, *Chipnek:* ötezer dollárt bocsátott a rendelkezésére, hogy segítsen a rászorulókon. Az üzletember úgy gondolta, hogy nagylelkűsége jobban érvényesül, ha Chip – aki nagy tiszteletnek örvendő lelkész és rádióműsorokban igemagyarázó volt – dönti el, hogy ki kapjon anyagi segítséget. A közöttük létrejött megállapodás része volt az is, hogy bizonyos időközönként rendszeresen találkoznak, Chip részletesen beszámol, hogyan használta fel a pénzt, majd újra feltöltik a segélyalapot.

Nem sokkal azután, hogy Chip nekilátott a szokatlan megbízás teljesítésének, meglepő következtetésre jutott. Úgy látta, hogy az üzletember csekkfüzetét jobban kezeli, mint a sajátját, mert tudta: számon kérik tőle, hogyan költötte el a pénzt.

Hadd kérdezzek tőled valamit, kedves olvasó: vajon befolyásolná-e a döntéseidet az, ha a csekkfüzetedet és egyéb anyagi forrásaidat más birtokolná, és te ugyanakkor tudnád, hogy időnként el kell számolnod, hogyan használtad fel a pénzt?

Valójában semmi sem a miénk, amit birtokolunk. Néhány évvel ezelőtt meghalt egy nagyon gazdag vezető üzletember. A temetési szertartáson valaki odament az elhunyt igazgató könyvelőjéhez, és megkérdezte: „Mennyi értéket hagyott maga után?" A könyvelő tétovázás nélkül válaszolt: „Mindent." Mint ahogyan a bölcs Salamon király megállapította: *„Ahogyan világra jött anyja méhéből, mezítelenül, úgy megy el ismét, ahogy jött; semmit sem kap fáradozásáért, amit magával vihetne."* (Préd 5,14)

De van itt egy még fontosabb „tulajdonjogi" kérdés is, amelyen el kell gondolkodnunk. A Biblia szerint Isten mindent birtokol: *„Tied, Uram, a nagyság, a hatalom és a fenség, a ragyogás és a méltóság, bizony minden, ami a mennyben és a földön van! Tied, Uram, az ország, magasztos vagy te, mindenek feje! Tőled ered a gazdagság és a dicsőség, te uralkodsz mindenen. A te kezedben van az erő és a hatalom, a te kezed tehet bárkit naggyá és erőssé."* (1Krón 29,11–12).

Ha ez így van, akkor nekünk mi a szerepünk? A Szentírás azt mondja, hogy nekünk kell gazdálkodnunk a ránk bízott vagyonnal, vagyis mi vagyunk a „sáfárok". Ahogy Pál apostolnak a *Korinthusiakhoz írt első levelében* áll: *„Márpedig a sáfároktól elsősorban azt követelik, hogy mindegyikük hűségesnek bizonyuljon."* (4,2) Jézus azt mondja, hogy nekünk is el kell számolnunk (mint ahogy Chip is felelősséggel tartozott barátjának), és ennek megfelelően nyerjük el jutalmunkat: *„Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára!"* (Mt 25,21)

Mennyire más is lenne, ha reggelente felébredve rádöbbennénk arra, hogy minden a mi gondjainkra van bízva – otthonunk, autónk, pénztárcánk, üzletünk, időnk és tehetségünk –, de nem úgy, mint birtokosokra, hanem mint sáfárokra, akik az Úr, az igaz Tulajdonos megbízásából gazdálkodnak!

Emlékezz arra, hogy a csekkfüzeted nem a sajátod! Csak kölcsönkaptad Istentől. Hűséges leszel?

■ Rick Boxx *(Monday Manna)*

HETI ÚTRAVALÓ

„Isten abban mutatta meg rajtunk a szeretetét, hogy Krisztus már akkor meghalt érettünk, amikor bűnösök voltunk." (Róm 5,8)

Böjt második hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi az Úr Szolgájának érettünk elvégzett szolgálatáról szólnak, aki szeretett minket, és vére által megszabadított bűneinktől. „Isten Fia szolgai formát vett fel, és emberekhez lett hasonlóvá, megalázta magát, és engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig." (Fil 2,7.8; LK) *Dr. Luther Márton* szerint értünk volt engedelmes. „De nagyon is szeretett minket a Krisztus! Jézusban örömöt és békességet nyertünk. Istennél nincs más, csak kegyelem, mellyel táplál, hordoz s megtart." Kérd: „Emlékezzél meg, Uram, a te irgalmasságodról és a te jóvoltodról, melyek öröktől fogva vannak." (GyLK 686,5) Jézus a saját sorsáról szólt a gonosz szőlőművesek példázatában. A gazda végül szeretett fiát küldte a neki járó termésért. *„A munkások azonban ezt mondták maguk között: Ez az örökös, gyertek, öljük meg, és mienk lesz az örökség!"* (Mk 12,7) Péter így szólt róla: A názáreti Jézus *„lett a sarokkő, amelyet ti, az építők, megvetettetek, és nincsen üdvösség senki másban…"* (ApCsel 4,11–12) Pál Isten megelőző szeretetét hirdeti, mely szívünkbe áradt a nekünk adatott Lélek által. S heti igénket folytatva felsorolja, mit tett értünk Isten: megigazított, megbékéltetett, és üdvözíteni fog Fia élete által (lásd Róm 5,9–10). Az Úr Szolgájának a sorsát előre jelzi a próféta is, aki Isten aktuális igéjét hirdette az Úr házában, ezért elfogták, s meg akarták ölni. *„Jeremiásnak azonban pártját fogta Ahikám, Sáfán fia; ezért nem adták a nép kezébe, és nem ölték meg."* (Jer 26,24) Ám Fiát egy szempillantásig elhagyta az Atya a kereszten, hogy rajtunk örök irgalmassággal könyörülhessen (lásd Ézs 54,7–8; Károli-fordítás). A feddhetetlen, becsületes Jób betegségében is istenfélő maradt. A hamuban ülve, rosszindulatú fekélyekkel a testén vallotta: *„Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk."* (Jób 2,10) Isten nem hagyta el zúgolódó népét a pusztában sem, s így szólt Mózeshez: *„Én majd ott állok előtted a sziklán, a Hóreben. Üss a sziklára! Víz fakad belőle, és ihat a nép."* (2Móz 17,6) Pál írja: *„…mindnyájan ugyanazt a lelki italt itták, mert a lelki kősziklából ittak (…). Az a kőszikla pedig a Krisztus volt."* (1Kor 10,4) Egyetlen közbenjárónk is az Atyánál *„az igaz Jézus Krisztus, mert ő engesztelő áldozat a mi bűneinkért"* (1Jn 2,1–2), s az ő szeretetéből élhetünk. Ha megvalljuk bűneinket, vére megtisztít minket minden gonoszságtól. Az Úr Szolgája azonosítja magát a legkisebbel: *„Aki befogadja ezt a kisgyermeket az én nevemért, az engem fogad be; és aki engem befogad, azt fogadja be, aki engem küldött."* (Lk 9,48) Az Atya és a Fiú befogadásának misztériumáról Pál így vall: *„Mert én meghaltam a törvény által a törvénynek, hogy Istennek éljek. (…) hitben…"* (lásd Gal 2,19–20) „Már veled megfeszíttettem, / Nem én élek, / Te élsz bennem, / Aki engem úgy szerettél, / Hogy értem halálra mentél." (EÉ 190,6) – Érted is, hogy érted is?!

■ Garai András

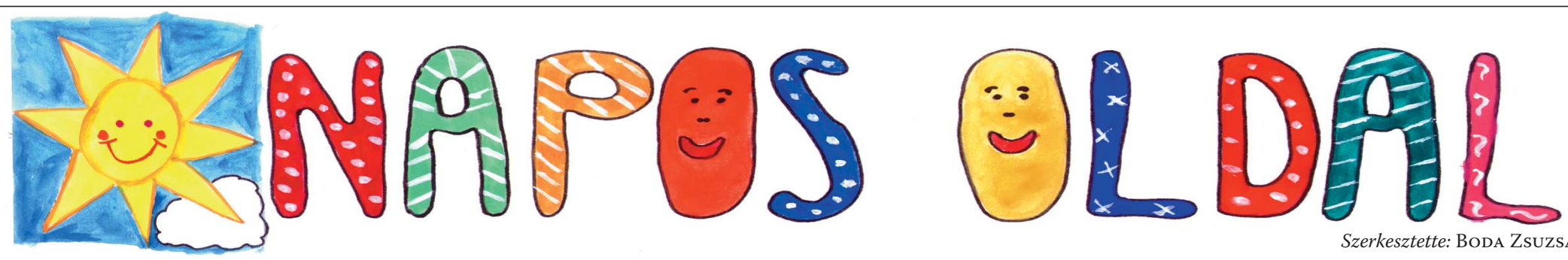

Szerkesztette: Boda Zsuzsa

Jézus megkísértése

▶ A múlt vasárnappal böjt időszakához érkeztünk, amely húsvétig tart. A negyven nap arra emlékeztet, hogy Jézus, mielőtt elkezdte volna földi szolgálatát, negyven nap és negyven éjjel böjtölt a pusztában. Amikor ez az időszak letelt, odament hozzá az ördög, és háromszor megkísértette őt.

Itt elolvashatjátok a *Máté evangéliumának* 4. fejezetében az első tizenegy versben leírt történetet. Néhány szó hiányzik belőle – azokat színes betűvel találjátok a szöveg mellett. Írjátok a hiányzó szavakat a megfelelő vonalra!

Akkor elvitte Jézust a Lélek a ....., hogy megkísértse az ördög. Miután ..... nap és negyven ..... böjtölt, végül megéhezett. Ekkor odament hozzá a kísértő, és ezt mondta: „Ha Isten ..... vagy, mondd, hogy ezek a kövek változzanak ..... .” Ő így válaszolt: „Meg van írva: Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden ....., amely Isten szájából származik.” Ezután magával vitte az ördög a szent városba, a ..... párkányára állította, és így szólt hozzá: „Ha Isten Fia vagy, ... le magadat, mert meg van írva: ..... parancsot ad, és azok ..... hordoznak téged, hogy meg ne üsd ..... a kőbe.” Jézus ezt mondta neki: „Viszont meg van írva: „Ne ..... az Urat, a te Istenedet!” Majd magával vitte az ördög egy igen ..... hegyre, megmutatta neki a ..... minden ..... és azok dicsőségét, és ezt mondta neki: „Mindezt neked ....., ha leborulva imádsz ..... .” Ekkor így szólt hozzá Jézus: „Távozz tőlem, Sátán, mert meg van .....: Az ....., a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” ..... elhagyta őt az ördög, és íme, angyalok mentek oda, és ..... neki.

magas negyven
Angyalainak kenyérré
Ekkor világ pusztába
lábadat igével
adom engem
Urat templom
kísértsd vesd éjjel
országát Fia
írva tenyerükön
szolgáltak

KÖNYVAJÁNLÓ

Hófehérke és a hét törpe – kicsit másként

Egyszer volt, hol nem volt – talán nincs is olyan nagycsoportos vagy iskolás gyerek, de még felnőtt sem, aki ne tudná folytatni a megkezdett mondatot, hogy elmesélje a jól ismert Grimm-mesét. Legalábbis az egyszerűbb, „almás” változatát.

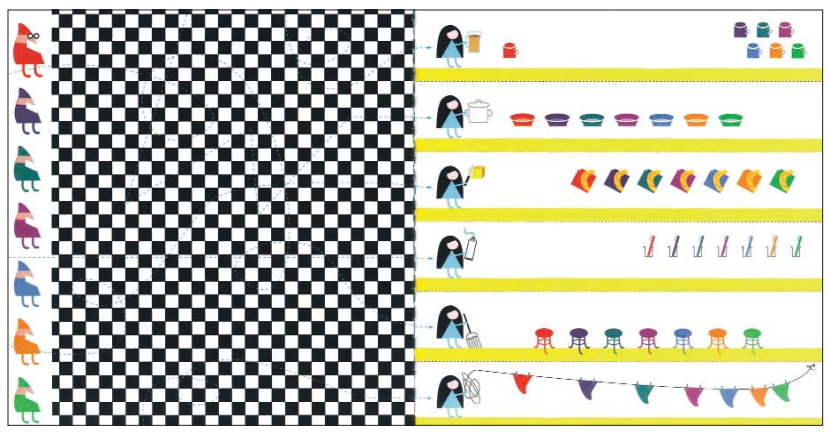

Hófehérke gondoskodik az őt befogadó hét törpéről – oldalpár Kasza Julianna könyvéből

Igen ám, mesélni könnyű! De mi van akkor, ha nemcsak szóban, hanem képben is meg szeretnénk jeleníteni a mostohája által elüldözött királylány és a hét törpe történetét? Érdekes vállalkozásba fogott immár harmadszor a Csimota Gyerekkönyvkiadó tavaly év végén: öt darab, zsebben is elférő könyvecskében jelentette meg a mesét, mégpedig úgy, hogy mind az öt kötetben más-más illusztrátor elevenítette meg – ötféle technikával – a történetet. A könyvecskéket közös díszdobozban lehet tárolni. (*A három kismalac* és a *Piroska és a farkas* című klasszikus mesét jelentette meg a kiadó ugyanilyen formában.)

Árvai Borbála nemezből készítette el a Hófehérke-mese szereplőit, majd lefotózta őket. *Kárpáti Tibor* keresztszemes hímzéssel ábrázolta a történetet; mellékelte a hímzés leszámolható mintáját is, ha valaki kedvet kapna saját kezűleg készíteni egy változatot. *Kasza Julianna* számítógéppel készített vektorgrafikus alakjai nemcsak ötletesek, de az illusztrátornak sikerült egyszersmind kedves humorral is elmesélnie a könyv lapjain Hófehérke történetét. *Makhult Gabriella* linómetszet változatát csak nagyobb gyerekeknek ajánlom az ábrázolás és a színvilág keltette érzelmi hatás miatt, ám *Pap Kata* – ugyancsak számítógép segítségével készült – feldolgozását nézegetve kedvet kaphat a rajzoláshoz minden olvasó, mivel olyan egyszerűen, mégis szemléletesen ábrázolta a szereplőket az illusztrátor.

A könyvek nem tartalmaznak szöveget, ezért kiválóan alkalmasak arra, hogy az oldalakat nézegetve a kisebbek közösen meséljék el a nagyobbakkal a mesét.

■ Boda Zsuzsa

Árvai Borbála, Kárpáti Tibor, Kasza Julianna, Makhult Gabriella, Pap Kata: Hófehérke és a hét törpe. Csimota Könyvkiadó, Budapest, 2009. Ára: 890 forint/könyv. Megrendelhető: www.rainbowkatalogus.hu.

Kedves Gyerekek!

▶ Albert és Pongrác lovagnak egy hatfordulós feladatot kell megoldania Szakáll király kérésére. Oldjátok meg ti is a feladatokat, amelyek mindegyike egy-egy szamárral kapcsolatos bibliai történethez kötődik, és a megfejtéseket összegyűjtve küldjétek el a szerkesztőség címére (*Evangélikus Élet* szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: *Gyermekvár.* A végén ajándékot kaptok.

GYERMEKVÁR

4.

Albert és Pongrác lovag a Könyvmoly könyvtáros által a könyvtárban talált tekercset tanulmányozta, amikor egy kismadár szállt a kastélyablak párkányára, és hangos dal töltötte be a szobát.

– Nézd csak ezt a vidám madárkát! Olyan bátran ül ott a párkányon, mintha tényleg tudná, hogy mi nem fogjuk bántani őt.

– Igazad van, Albert barátom! De miért is bántanánk? Én reggelig elhallgatnám az énekét!

– Én is! Azonban ne felejtsd, hogy sok buta gyerek és felnőtt nemcsak az ártatlan állatoknak akar rosszat, de védtelen embereket sem kímél. Gondolj csak arra a példázatra, amelyikhez a mostani feladatunk is kapcsolódik!

– Valóban. Az irgalmas samaritánus történetében egy ember ment Jeruzsálemből Jerikóba. Az úton rablók támadták meg, jól megverték, elvették mindenét, majd otthagyták félholtan a porban. Egy pap ment arra, aki ahelyett, hogy segített volna rajta, kikerülte. Később egy lévitának, vagyis tanítónak vitt arra az útja. De ő is inkább elfordította a fejét, és úgy tett, mintha nem is látta volna a szerencsétlent.

– Akkor közeledett az úton szamárháton egy ember, aki samáriai volt. A zsidók annyira lenézték a Samáriában élő embereket, hogy nem is álltak szóba velük. Nos, ő volt az, aki odament a bajba jutott emberhez, kimosta, bekötözte a sebeit. Azután feltette őt a szamarára, és elvitte a legközelebbi fogadóba. Ott kivett egy szobát, és egész éjszaka ápolta. Amikor reggel lett, tovább kellett mennie. Odament a fogadóshoz, adott neki két dénárt, ami nagyon sokat ért, és a lelkére kötötte, hogy ápolja a beteget. Azt is megígérte, hogy ha nem lesz elég a pénz, akkor visszafelé jövet kifizeti, amit a fogadós még ráköltött.

– Jézus ezt a példázatot akkor mondta el, amikor azt próbálta elmagyarázni, ki is a mi felebarátunk. Hiszen az Istent teljes szívünkből, teljes erőnkből és teljes elménkből kell szeretnünk, felebarátunkat pedig úgy, mint magunkat.

– Meg is kérdezte a hallgatóságot a történet végén, hogy a három közül melyik volt a bajba jutott ember felebarátja.

– Természetesen a samaritánus.

– Nekünk most egy rá jellemző szót kell megtalálnunk a tekercsre rajzolt feladaton. Amelyik fogadóba megy a samaritánus, annak a falán levő szó a megfejtés.

Oldjátok meg ti is a feladatot! Mi a megfejtés?

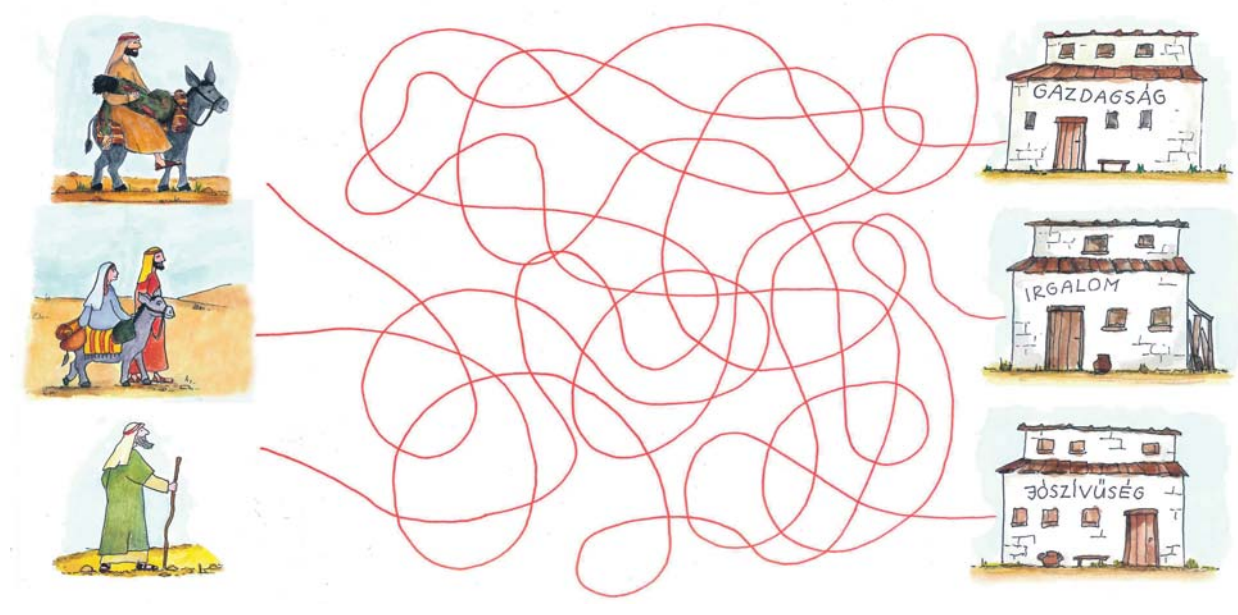

JENES KATALIN RAJZA

Búcsú Frenkl Róberttől, az MEE korábbi országos felügyelőjétől

Több százan kísérték utolsó földi útjára *dr. Frenkl Róbert* professor emeritust február 23-án, kedden délután a Farkasréti temetőben. A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) korábbi országos felügyelőjét – egyházunkon kívül – a Semmelweis Egyetem, a Magyar Egyetemi-Főiskolai Sportszövetség és a Magyar Sporttudományi Társaság is saját halottjának tekinti. A búcsúztatás szolgálatának liturgiáját *D. Szebik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök vezette, a vigasztalás evangéliumát – az elhunyt akaratának megfelelően – a Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség lelkésze tolmácsolta. Igehirdetésében *Donáth László* felidézte Frenkl Róbertnek azt a prédikációját, amelyet halála előtt negyvenhét nappal a békásmegyeri evangélikus gyülekezet előtt mondott el. A Semmelweis Egyetem nevében *Tulassay Tivadar* rektor, az egyetem egészségtudományi és sportorvosi tanszékének nevében *Pavlik Gábor* búcsúzott a nemzetközi hírű orvosprofesszortól, sportvezetőtől. Az Országos Sportegészségügyi Intézet részéről *Jákó Péter,* a Magyar Egyetemi és Főiskolai Sportszövetség képviseletében pedig *Vincze Pál* emlékezett meg a február 6-án életének 76. évében elhunyt Frenkl Róbertről.

■ Lukács Gabi *felvétele*

In memoriam dr. Frenkl Róbert

(1934–2010)

Február első szombatján futótűzként terjedt a gyászhír: *dr. Frenkl Róbert* péntek éjszaka hazatért Urához.

Tudtuk, hogy betegséggel küzd. De cikkei jelentek meg, egy héttel előbb előadást tartott az eutanáziáról egy hazai orvoskongresszuson. Professor emeritusként bejárt a Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Karára a doktori fokozat megszerzésére készülő hallgatók felkészítésére. Nem sokkal előbb még részt vett a Deák téri gyülekezet istentiszteletén, Békásmegyeren prédikált. Aktív életvitel, tenni akarás és erőgyűjtés jellemezte élete utolsó idejét is.

Ki volt Frenkl Róbert? Akik személyesen ismerték, könnyen válaszolhatnak erre a kérdésre. Válaszuk azonban mindig töredékes marad. Frenkl Róbert rendkívül sokoldalú személyiségként, Isten sokféle karizmával kitüntetett teremtményeként élt és szolgált közöttünk.

A különböző tudományok és a mindennapi élet több területén mozgott otthonosan, és alkotott maradandót. Orvosi diplomát szerzett, ezen a területen is sokirányú munkát végzett, több évtizedes tevékenységét országos és nemzetközi elismertség övezte.

Sportorvosi feladatköre, majd ezen a területen végzett kiemelkedő tudományos munkássága révén a tanszékvezető professzori székbe került. Közvetlen kapcsolatteremtő képessége, intellektuális érvelőkészsége, tudományos felkészültségéből adódó meggyőző ereje sok sportolót juttatott a legmagasabb elismeréshez, vagy mentett meg az elkallódástól. Másokat pedig a lélek rezdüléseire is érzékeny pedagógussá vagy edzővé formált. Aki katedrája előtt hallgatóként figyelt előadásaira, az megtanulhatta, hogy a testnevelő legfőbb feladata a mozgás, a testkultúra megszerettetése, s hogy ezt *a gyermekek, az ifjúság szeretete által* éri el a pedagógus.

Számos magyar és külföldi tudományos folyóirat szerkesztőségében dolgozott, s tette ismertté hazai sportorvosi eredményeinket. Ennek a megemlékező írásnak nem lehet feladata ezen tevékenységének ismertetése, mint ahogy egyéb, a sport világában betöltött szerepvállalásának méltatása sem.

Frenkl Róbert kora ifjúságától a Deák téri evangélikus gyülekezetben találta meg lelki otthonát. Mélyen érintették lelkét *Ordass Lajos* püspök, *Keken András, Hafenscher Károly* igehirdetései. 1948-ban az ifjúság vezetését bízta rá konfirmáló lelkésze, Keken András. Kapcsolata egész életében töretlen volt gyülekezetével, ahol presbiter, jegyző, másodfelügyelő is volt. Gyakran emlegette azt a megtisztelő közösséget, amelyet 1956–58-ban az *Evangélikus Élet* szerkesztőbizottsága jelentett – Keken

András főszerkesztő irányításával. Sokat tanult tőlük. Vallotta: „Gyűjtve a bölcs tanokat lelked művelni meg ne szűnjél, mert tudomány nélkül létünk a halál üres árnya.” *(Cato)*

Írói vénával megáldott értelmiségiként maga is sok cikket, meditációt, esszét írt egyházi kiadványainkba – egészen haláláig. A nyolcvanas évek második felében részt vett a *Testvéri Szó* néven ismert egyházi reformmozgalom munkájában.

A Déli Egyházkerület 1987-ben választotta meg őt felügyelői szolgálatra, a rendszerváltás küszöbén, 1989-ben pedig egyházunk bizalma az országos felügyelői tisztre méltatta. Ezt a megbízatását egészen 2006-ig töltötte be.

A változó politika sodrában kapcsolatrendszere segítette felelős tisztéből adódó munkájának végzésében. Egyházias gondolkodása, az evangéliumért belülről vállalt, szívből jövő elkötelezettsége áthatotta írásait és egész felügyelői tevékenységét. Gyakran vállalt igehirdetései magas szellemi színvonalat tükröztek. Az általa meghonosított országos felügyelői konferenciákon tartott előadásai széles körű egyházpolitikai jártasságról tanúskodtak. Ismert és elismert személyiség volt egész egyházunkban.

Írásai világi napilapokban és folyóiratokban is megjelentek. Ha szükséges volt, védte egyházainkat. Ha vitatott egy-egy intézkedést – például az egészségügy területén tervezett, később megvalósított úgynevezett modernizációt –, bátran harcolt érvei felsorakoztatásával a betegek érdekében. Nem mindenki értett vele egyet minden kérdésben, de tiszteltték felkészültségét és emberségét. Ő maga a vele nem azonos „holdudvarhoz” tartozókban soha nem látott ellenséget.

A kilencvenes évek belső egyházi átalakulásában sok tárgyalást és zsinati munkát igénylő feladata között empátiája, diplomatikus érvelése és a spirituális közösséget összetartó készsége sok belső feszültség feloldásában segítette egész egyházunkat. Ha javaslata nem jutott többségi elfogadásra, nem érlelt haragot senkivel szemben.

Nagy szerepe volt a budapesti fasori evangélikus gimnázium újraindításában, ahol 1952-ben ő maga is – az utolsó érettségiző évfolyam diákjaként – érettségi vizsgát tett. 1989 szeptemberében az újraindult gimnázium első tanévnyitóján boldogan jelentette volt osztályfőnökének: amit rájuk bízott, a fasori gimnázium egyházi újraindítását, Isten kegyelméből elvégezték. Akkor még nem sejtettük, hogy napjainkra negyven evangélikus intézményben folyik majd ifjúságunk oktatása és remélt keresztény nevelése. Országos felügyelőként Frenkl Róbert sok időt és energiát áldozott intézményeink magas színvonalú szolgálatának biztosításáért.

Világi munkahelyein és egyházunk közösségében is ismert volt segítőkészségéről. Magam nem tudtam tőle mások érdekében sem úgy kérni, hogy ne nyújtott volna segítő kezet. „Becsületesen élni, senkit nem bántani, mindenkinek segíteni s megadni a magáét” – ez az *Ulpianus* bölcselőtől fennmaradt mondás volt az, amely Frenkl Róbertet is jellemezte.

Életének és döntéseinek meghatározó alapja Isten igéjének útmutatása volt. Vallotta, hogy a keresztény ember jézusi ember. Egyszerre bűnös és megkegyelmezett. Most, amikor megköszönjük az egyház Urának, hogy adta őt – családjának szerető férjként, édesapaként, testvérként és nagyapaként, hazájának tudós professzorként, nekünk pedig világi szolgaként, testvérként és barátként –, arra kérjük Urunkat, fogadja magához őt a Krisztusért elnyert örök élet reménységében.

■ D. Szebik Imre

Búcsú Robitól – Isten iránti hálával az együtt töltött évekért

Természetesen tudom, hogy dr. Frenkl Róbert *professor emeritus, számos tudományos és sportbizottság, keresztény szervezet, egyesület elnöke, hazai és nemzetközi folyóiratok szerkesztőbizottságának tagja vagy vezetője volt, de ismerősei több csoportjában a bensőséges viszony alapján megengedett őt Robinak szólítani.*

Magam élveztem azt a szerencsét, hogy a háborút követően, 1944 és 52 között a Fasori Evangélikus Gimnáziumban a jól ismert „B”-sek között osztálytársa, sok helyzetben harcostársa lehettem. Mindenekelőtt azonban életre szóló, szívbéli jó barátja. Feljogosítva érzem tehát magamat, hogy az iskolatársak nevében – sajnos már csak kevesen vagyunk életben – búcsúzzak azzal az élő reménységgel, hogy Isten birodalmában a ma még konkrétan nehezen megfogalmazható formában, de bizonyosan örömben újra együtt leszünk Jézussal és előrement szeretett tanárainkkal és társainkkal.

Sok közösség büszke arra, hogy Robi tagja volt nyugodtabb meg olykor nehezebb körülmények között, de közülük négyet kötelességemnek érzek megemlíteni, mert ezekben egyrészt különösen is pozitív szerepet játszott, másrészt tudom, hogy ezeket ő is tudatos szeretettel vállalta. Nevezetesen elsőként a 16-os fasori cserkészcsapatot, amelynek hagyományát még a felszámolás után is évekig „illegálisan” folytattuk a gimnázium keretei között. Másodiknak a Deák téri evangélikus ifjúságot, amelynek felelős vezetését a legkritikusabb időkben vette át. Harmadsorban a Testvéri Szó szerkesztőinek közösségét, amelyet a legutóbbi időkig újra és újra elismerően említett több összefüggésben. Utoljára, de nem utolsósorban családunkat, ahol vállalta az esküvői tanú szerepét és kisebbik lányunk esetében a nagyon felelősen betöltött keresztszülői feladatot.

Hálásak vagyunk Istennek, hogy személyében olyan társat, barátot adott, aki természetes okosságával, tehetségével, megszerzett ismereteivel, Krisztusba vetett elkötelezett hitével segítségünkre volt az eligazodásban próbatételek – például betegségek – között, és mindig mellénk szegődött problémáink megoldására.

Búcsúzom, Robi, a boldog viszontlátás bizonyosságával!

Barátod:

■ Gadó Pali

És a szerkesztőség gyásza? Futja-e kondoleáló jegyzetsorokra? Nem, *Frenkl Róbert* nem tenné fel ezt a kérdést… Lapunk olvasótáborában azonban szép számmal akadhatnak, akik tudni szeretnék végre, hogy az elmúlt évtized legvitatottabb (azaz legtöbbet dicsért és legtöbbet bírált) szerzőjéhez voltaképp hogyan viszonyul az *Evangélikus Élet* szerkesztősége, főszerkesztője. Hiszen tudjuk, akik szerették írásait, azok között akadt, aki miatta járatta újságunkat, más meg miatta mondta le…

Állhatna itt most néhány illedelmes, szárazon tárgyilagos búcsúszó, de a legkevesebb, amivel tartozunk Frenkl Róbertnek, hogy nyilvánvalóvá tesszük: nem tudtuk nem szeretni. A kurta-furcsa fogalmazást ő persze pontosan értené, hiszen intenzív munkakapcsolatunk során – minden tiszteletünk és elismerésünk mellett – másfajta érzelmeket is tartósíthattak volna gyakori vitáink, ám „Robcsi bácsit” valóban nem lehetett nem szeretni. Lehetett vele vitatkozni, lehetett vele egyet nem érteni, de akiknek megadatott, hogy emberileg is közel kerüljenek hozzá, azok idővel óhatatlanul meg is szerették.

Van jelentősége ehhez képest annak, hogy soha, egyetlen alkalommal sem apellált cikkei megjelentetése érdekében országos felügyelői tisztségére? Míg nála „gyakorlatlanabb” tollforgatók olykor egy szócsere miatt reklamálnak, ő, aki briliáns publicista volt, az *Evangélikus Élet* szerkesztőbizottságának ülésein sem mulasztott el soha köszönetet mondani az olvasószerkesztői-korrektori beavatkozásokért. Ha azonban magának a cikknek a megjelentetése volt – tartalmi okokból – kérdés, keményen érvelt vélt vagy valós igaza mellett.

Abban kezdettől teljes volt köztünk az egyetértés, hogy bár a dolgokat *„most tükör által homályosan”* látjuk (esetenként ugyanazt egészen másként), épp a tisztábban látás érdekében a legkényesebb kérdésekről is szabad, sőt kell is írni az *EvÉletben.* Frenkl Róbert nemcsak a zsurnalisztáknak legfőbb erényével, a problémaérzékenységgel rendelkezett, de – kritikusai többségével ellentétben – kellő tudással, tárgyismerettel és bátorsággal is ahhoz, hogy – akárha bevallottan provokatív mondatokkal – gondolkodásra késztessen. A dolgokat kizárólag feketén-fehéren értelmezni képesek „pechjére” míg mi továbbra is homályosan látunk, ő talán már *„színről színre”,* és életművét újraolvasva immár pontosan tudja, mit kellett volna mégis másként írnia, s hová kellett volna tennie pont helyett inkább vesszőt vagy felkiáltójelet.

■ T. Pintér Károly

HIRDETÉS

Fogadóórámat minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

HIRDETÉS

IV. országos evangélikus borfesztivál lesz március 19-től 21-ig Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.

A versennyel és szakmai programokkal egybekötött találkozó szakmai atyja *dr. Urbán András* professzor. Neves előadók biztosítják a szakmai színvonalat. A fesztivál idei fővédnöke *dr. Lackner Pál* dandártábornok, tábori püspök.

A jelentkezőknek részletes anyagot küldünk. Jelentkezni lehet levélben a 8253 Révfülöp, Füredi út 1. postacímen, illetve a revfulop@lutheran.hu e-mail címen.

HIRDETÉS

Március 5-én a budapesti nyugdíjas lelkészkör nem a szokásos helyén, a Deák téri gyülekezetben, hanem a Hűvösvölgyben, a nyugdíjas lelkészek otthonában (Hűvösvölgyi út 193/A) jön össze 9.30-tól. Az előadást *dr. Cserháti Sándor* tartja a *Korinthusiakhoz írt második levélről* szóló könyve alapján. Szeretettel várjuk az érdeklődőket.

HIRDETÉS

Egyházunk különleges szolgálati területeiről tartunk böjti beszélgetéssorozatot Zuglóban, a gyülekezeti teremben (1147 Budapest, Lőcsei út 32.) február 25. és március 18. között csütörtök esténként 17 órától.

- Február 25.: Börtönmisszió, idősek otthona, anyaotthon – *Roszík Gábor* lelkész
- Március 4.: Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) – *Zászkaliczky Pál* nyugalmazott lelkész, a Maek titkára
- Március 11.: Repülőtéri misszió – *Fischl Vilmos* lelkész
- Március 18.: Fébé Diakonisszaegyesület – *Veperdi Zoltán* lelkész

HIRDETÉS

Konfirmandustalálkozó a soproni líceumban

Egyházkerületi konfirmandustalálkozó lesz március 20-án és 21-én, szombat kora délelőttől vasárnap délig Sopronban, a líceum kollégiumában (Mátyás király u. 21.). A szállás és az étkezés költségeit az egyházkerület állja. További információ és jelentkezés március 5-ig *Mesterházy Balázs* iskolalelkésznél: 20/824-8409, balazs.mesterhazy@gmail.com.

PROGRAM

Március 20., szombat • 9-től: Érkezés a líceum kollégiumába • 10.00: Éneklés, ismerkedős játékok • 10.30: Nyitó bibliatanulmány • 11.00: Az egyházi esztendő többféle feldolgozása • 12.30: Ebéd • 13.30: A líceum megtekintése • 14.15: Szabadidő (közben a városban elrejtett feladatok; téma: Sopron protestáns egyháztörténeti vonatkozásai) • 16.00: Vetélkedő • 18.00: Vacsora • 19.00: Esti áhítat a répcelaki Vekker együttes koncertjével (?) • 21.00: Film (választható): Emlékezz a titánokra

Március 21., vasárnap • 8.00: Reggeli • 8.30: Közös készülés az istentiszteletre – közös hitvallás megfogalmazása (kreatív óra) • 10.00: Istentisztelet a soproni gyülekezettel együtt • 11.30: „Morzsaszedegetés" (kiértékelés) • 12.00: Ebéd, hazautazás

Istentiszteleti rend • 2010. február 28.

Böjt 2. vasárnapja (Reminiscere). Liturgikus szín: lila. Lekció: Mt 15,21–28; 1Thessz 4,1–8. Alapige: Ézs 50,4–10. Énekek: 81., 189.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Iványi Gábor; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Grendorf-Balogh Melinda; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Pelikán András; **VII., Damjanich u. 28/B (gyülekezeti terem)** du. 6. (ifjúsági) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. em.** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. (vespera) Missura Tibor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv., szuplikáció) Győri Dávid; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) dr. Szabó Lajos; du. 6. (Új Találkozás) Solymár Péter Tamás **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (szuplikáció) Széll Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (szuplikáció) Széll Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (szuplikáció) Tóth Orsolya; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Tóth Orsolya; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.

Összeállította: Boda Zsuzsa

Hatvanéves a farsangi imahét Csömörön

„Mindennek rendelt ideje van (...)
Megvan az ideje a gyásznak,
és megvan az ideje a táncnak."
(*Prédikátor könyve,* 3. fejezet, 1. és 4. vers)

Ahogy a fent idézett bibliai versben is olvashatjuk, földi életünkben mindennek megszabott ideje van, nincsenek véletlenek. Miközben földi utunkat járjuk, életünk ideje – kinek lassabban, kinek gyorsabban – meghatározott körforgásban telik, s ezt a körforgást ünnepeink és a fontosabb események évenkénti visszatérése jelentősen meghatározza.

A keresztény kultúrkörben Jézus földre jötte (karácsony), küldetéséből fakadó szolgálata, megváltói halála (nagypéntek) és feltámadása (húsvét), mennybemenetele és a Szentlélek elküldése (pünkösd) máig meghatározó, egyetemes ünnep.

Közülük is kiemelkedik Jézus feltámadása, azaz *húsvét* ünnepe. Minden ehhez kapcsolódik és ehhez viszonyul. Ennek bizonyítéka az a tény is, hogy a karácsonyi ünnep jóval később alakult ki (körülbelül az 5. században), mint a húsvét, melynek megünneplésére már a 2. századból van történeti adat. A niceai zsinaton, 325-ben rögzítették véglegesen a pontos időpontját, vagyis hogy a húsvétot minden esztendőben az *első tavaszi holdtölte utáni vasárnapon* kell ünnepelni.

„Meg van írva: nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából származik" – mondta Jézus az őt kísértő sátánnak, amikor a Szentlélek indítására negyvennapos böjtre vonult a pusztába (Mt 4,4).

Jézus példáját követve az egyház a kereszténység első századaitól kezdve előírta hívei számára a böjtöket, így a húsvétot megelőző *nagyböjtöt* is. Ez *hamvazószerdától húsvétvasárnapig* tartó negyvennapos időszak, amelyet *II. Orbán* pápa iktatott törvénybe 1091-ben. A böjti időszak beköszöntével megszűnnek a mulatozások, bálok és lakodalmak is. A lelki megtisztulás, az önvizsgálat és minden téren az önmegtartóztatás időszaka lép a helyükre.

A naptárban továbbra is visszafelé haladva a *farsang* idejéhez érünk, amely a keresztény egyházi évben vízkereszt napjától (január 6.) a húsvét előtti negyvenedik napig, az úgynevezett *húshagyókeddig* tart. A farsang elnevezése és a hozzá kötődő egyes szokások középkori német hatásra utalnak, de ismertek az *Anjouk* és *Mátyás* király idejéből származó adatok is, amelyekben itáliai mintájú felvonulásokról és álarcokról olvashatunk. Az újkori falusi és mezővárosi farsangi szokások ünnepi lakmározással, mulatságokkal, maszkos felvonulásokkal, dramatikus játékokkal megpecsételt ünnepi, „karneváli" időszakra vallanak.

* * *

Csömörön is nagy hagyományai voltak a farsang utolsó napjaiban megszervezett báloknak. Abban az időben ezek kínáltak alkalmat a szórakozásra és az ismerkedésre. A kocsmák adtak helyet a mulatságoknak. A faluban mindenki tudta, melyik a maguk között csak evangélikus, katolikus vagy iparos (sváb) kocsmának nevezett helyiség, és az itt rendezett báloknak is többnyire megvolt a „törzscsapatuk". Azonban erre, természetesen, nem volt szigorú szabály.

Azokban az években Csömör, Cinkota és Nagytarcsa lakosai között sokkal szorosabb volt a kapcsolat, mint manapság, ezért a farsangi időben megrendezett bálok sem voltak egy időben. A hagyomány szerint a csömöri háromnapos vigalom volt az utolsó a sorban. Húshagyókedden a záró bál mindig jelmezes volt. A böjti tilalmak és a földmunkák előtt jól is esett a felszabadult vidámság. Akik nem a zenés mulatságot választották, egymáshoz mentek beszélgetni, együtt múlatták az időt.

1950-ben a csömöri evangélikus imaközösségi tagok szokatlan kéréssel keresték meg akkori lelkészüket, *Solymár Jánost:* a farsang utolsó három és a böjt első néhány napját az ige mellett közösségben akarták eltölteni. A lelkész örömmel vette a kérést, és attól kezdve az eleinte maroknyi – mintegy tíz-tizenöt fős – csapat a régi imateremben találkozott estéről estére énekelve, imádkozva, az igére figyelve, mégis jókedvűen. Az imaközösségi asszonyok voltak – személyes bizonyságtételükkel – a „házigazdái" ezeknek az estéknek. Hogy a farsangi hangulatot se kelljen nélkülözni, a lelkész felesége, *Solymár Jánosné, Cila* néni teáról és kekszről gondoskodott. Így alakult ki a mai napig tartó, több mint fél évszázados hagyomány.

Évről évre egyre többen jöttek erre a farsangi alkalomra. 1952-ben hívták meg először *Túrmezei Erzsébet* diakonissza testvért, költőnőt, aki hosszú éveken keresztül vállalta az imaheti szolgálatokat. Idővel más szolgálattevők is részt vettek ezeken az estéken, de Erzsébet testvér legalább háromnapos szolgálata továbbra is megmaradt.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az idei imahét igehirdetője volt Vető István cinkotai lelkész is

1970-ben édesapja után *Solymár Péter* került a gyülekezet élére. Ettől kezdve a meghívott igehirdetők köre még jobban kibővült. Volt olyan év, amikor az Evangélikus Teológiai Akadémia professzorai szolgáltak, más alkalommal lelkésznők vagy nyugdíjas lelkészek látogattak el az imahétre. De az egybegyűltek hallhatták teológushallgatóknak, az egyházmegye vagy a szomszédos gyülekezetek lelkészeinek igemagyarázatát is. A korábbi hagyományt követve Túrmezei Erzsébeté volt az imahét utolsó három alkalma egészen 1998-ig. Amikor betegsége ezt már nem engedte, újabb hagyományként *Balikó Zoltán* nyugalmazott pécsi lelkész szolgálata indította el a gyülekezetet az esztendő böjti útján.

A szervezés során mindig szempont volt, hogy a környékre került új lelkészeket a csömöriek is megismerhessék. Ezáltal nemcsak a gyülekezet gazdagodhatott, hanem a csömöriek jó híre is sok helyre eljuthatott. Talán ennek is köszönhető, hogy ezeken az estéken mindig vannak a környékről érkező résztvevők is.

Lelkészek mellett neves színészek és művészek is elfogadták a meghívást. Így tett bizonyságot kétszer is *Bánffy György* színművész és *Jancsó Adrienne* előadóművész.

■ Boda Zsuzsa

Szentmise Regina főhercegnőért

Az elhunyt *Regina* főhercegnőnek, *Habsburg Ottó* feleségének a lelki üdvéért mutat be szentmisét február 25-én a budapesti Mátyás-templomban *Juliusz Janusz* apostoli nuncius – tájékoztatta a Magyar Távirati Irodát a Habsburg-titkárság.

Az utolsó magyar király, *IV. Károly* menye, *Regina von Habsburg* életének 85. évében, hosszas betegség után otthonában halt meg február 3-án a németországi Pöckingben. Ott gyászmisével búcsúztatták február 9-én.

Özvegye, a 97 éves *Habsburg Ottó* nem tudott részt venni a misén, amelyet Regina számos hozzátartozója, barátja és ismerőse jelenlétében az augsburgi püspök, *Walter Mixa* mutatott be. Ott volt viszont a Starnbergi-tó környékén fekvő falu templomában – családjuk kíséretében – Regina öt fia és két lánya, és megjelentek a Csillagkereszt Rend képviselői is, Regina ugyanis a rend védnök asszonya volt. (*XVI. Benedek* pápa részvétüzenetet küldött.)

Reginát február 10-én helyezték végső nyughelyére a Dél-Türingiában lévő erődítményben, a Veste Heldburgban lévő családi kriptában.

A főhercegnő a bajorországi Würzburgban Regina Helene Elizabeth Margarete néven született 1925. január 6-án. 1951-ben a franciaországi Nancyban, *XII. Pius* pápa áldásával ment feleségül Habsburg Ottó koronaherceghez. A királyi párnak hét gyermeke született, közülük a legfiatalabb *György* főherceg.

▶| *MTI*

Ingyen!

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Chris Anderson nemcsak a *Wired* magazin főszerkesztőjeként ismert, hanem az internetes gazdaságról írt *Hosszú farok* című könyvéről is. Ő volt az első, aki szórakoztató módon vázolta fel, hogy a világhálón miként lehetnek jövedelmezőek azok a termékek, amelyeket csak kevesen keresnek. Ha valami éppen nem a legmenőbb, legtrendibb, legdivatosabb, akkor valószínűleg nem is figyelik annyian. Az internet azonban tökéletes eszköz arra, hogy a világ minden táján szétszórt érdeklődőkből olyan fogyasztói bázist hozzon létre, amelyet már megéri kiszolgálni.

A szerző legújabb kötete az *Ingyen!* címet kapta, és a világhálón fizetés nélkül is hozzáférhető angol nyelven. Ebben a könyvben nem kevesebbet állít, mint hogy az interneten előbb-utóbb minden ingyenessé fog válni, köszönhetően annak, hogy az információ terjesztésének határköltsége szép egyenletesen tart a nullához. Egy-egy újabb példány létrehozásának ára szinte semmi, legalábbis a legtöbb esetben olyan alacsony, hogy nem érdemes mérni.

Ha nem akarunk nagyon elmerülni a közgazdasági fejtegetésben, akkor egy egyszerű példa mindenre rávilágít. Ha valamelyik családtagunknak el szeretnénk küldeni a rólunk készült legfrissebb fotót, akkor csak meg kell nyitni a levelezőprogramot, beilleszteni a képet, és pár másodperc múlva már landolhat is a címzett postaládájában. Vagyis létrehoztunk egy digitális másolatot. Mindez került nekünk valamibe? Ha úgy vesszük, igen, elvégre kellett hozzá egy számítógép, internetkapcsolat, no és persze valójában a szabad időnek is megvan a maga ára. Viszont ha azt vesszük figyelembe, hogy azzal a számítógéppel több száz képet küldtünk már el, akkor az egy képre eső költség annál gyorsabban zuhan, minél többször csináljuk ezt. És a végén olyan alacsony ár jön ki egy-egy lemásolt képre, amelyre már azt mondjuk, hogy szinte ingyen volt. Már a boltokban sem tudunk egyforintosokkal fizetni…

Abban a korban pedig, amikor már a legtöbb információ digitális, igen nagy bajban vannak azok a szolgáltatók, amelyek pénzt kérnek ezekért. Ugyanis a nagy közönségnek szóló legtöbb anyag ugyanolyan könnyen megosztható és terjeszthető, akár a saját fényképünk. Így ezekért pénzt kérni igen sok esetben szélmalomharc, hiszen ha valaminek a terjesztési költsége nulla, akkor az magától terjed, leginkább anélkül, hogy valaki fizetne érte.

A közgazdaságtannak természetesen van válasza erre is, ezt pedig a kiegészítő termékek jelentik. Ha kevesen vesznek ma már zenei cédéket, mert sokkal egyszerűbb lemásolni vagy letölteni őket, akkor a válasz egyszerű: mást kell eladni. Ha a zene ingyenes, akkor kerüljön az előadó pénzbe: a koncertek és a különböző relikviák mindenféleképpen jól értékesíthetőek. De ezek piacra dobásához egyre inkább elengedhetetlen lesz, hogy a zenekar az ingyenesen letölthető zenéből már megfelelő ismertségre tegyen szert. És csodák csodája: egy ismert zenekar több lemezt is ad el, mert akkor már nem a digitális, rögzített adat az érték, hanem a hozzá járó körítés, a díszdoboz vagy éppen a szépen megtervezett borító a dalok szövegével.

Ennek az üzleti modellnek a nevében szerepel az *ingyen* szó, azaz az angol *free.* A *freemium* olyan csomagot jelent, amelynek egyes elemei ingyenesek, míg a többiért fizetni kell. S hogy miért esik szó minderről egy egyházi lap hasábjain? Az egyházközségek szintén a *freemium* modell szerint működnek: bárki bemehet ingyen az istentiszteletre, de az iratterjesztésben kapható kiadványokért már fizetnie kell… Ez elsősorban azért fontos, mert ha elfogadjuk a fenti állítás igazságát, akkor az egyház tanulhat a *freemium* modellt alkalmazó cégektől. Ezek ugyanis általában a maximum stratégiát használják, azaz először is arra törekednek, hogy az ingyenes terméket minél több helyre eljuttassák.

Az *Ingyen!* a *Maffiózók* című sorozatot hozza példaként. A nézők sms-ben vagy *Twitteren* megkaphatják a következő rész rövid tartalmát, illetve további információkhoz juthatnak a sorozatról a honlapon. A *YouTube-ra* kimaradt jeleneteket töltenek fel, szavazni is lehet, hogy ezek közül melyiknek lett volna helye a képernyőn leadott részben. A sorozat így kilép a tévé korlátai közül, és olyan csatornákon is terjed, amelyek részben öngerjesztőek, hiszen egy idő után már a rajongók küldözgetik egymásnak az újabb és újabb kapcsolódó érdekességeket.

Az *Ingyen!* című könyvből kiváló ötleteket lehet kapni arra, hogy ingyenességgel miként lehet pénzt keresni, vagy – ha csak egyházi közegre alkalmazzuk – miként lehetne újabb híveket.

■ Nagy Bence

EVÉL&LEVÉL

Tartsuk távol a politikát templomainktól!

Azt remélem, hogy a címben megfogalmazott felszólítással olvasóim többsége egyetért. Fontos lenne ennek eleget tenni általában is, de különös hangsúlyt kap most, a kampány időszakában.

Két újságcikk késztetett arra, hogy felhívjam most erre a figyelmet.

Az egyik a múlt év végén látott napvilágot – internetes portálunk is átvette –, és arról szól, hogy *Dávid Ibolyát* kitüntették a Mátyás-templomban. *Dr. Varjú Imre* plébános erre így reagált: „Közéletünk és a politika szereplői a hagyományok szerint gyakran jelennek meg a Mátyás-templomban. Ez az épület azonban nem az ő céljaik megvalósításának helye, hanem az ország történelmi szentélye, vagyis egyedül az Isten tiszteletének és a nemzeti egység kifejezésének színtere."

A másik cikket egyházunk friss hírlevelében olvastam. Ez egy közelgő kulturális eseményről tájékoztat: *Szokolay Sándor* hangversenyéről a nyolcvanéves *Csoóri Sándor* tiszteletére. Mivel szellemi életünk e két kiemelkedő alakját tisztelem és becsülöm, a hírt örömmel fogadtam, de örömömet beárnyékolja az a körülmény, hogy a hangversenyt a Deák téri templomban rendezik, és nem színházban, hangversenyteremben vagy az Uránia filmszínházban. Persze a hangversenyen egyik püspökünk igét is hirdet, így a formaságoknak eleget tesznek: a Deák téren nem rendezünk hangversenyeket, hanem a zenei alkalmainkat is istentisztelet keretében tartjuk meg.

Csakhogy a hírlevélben azt is olvashatjuk, hogy köszöntőt mond a Polgári Magyarországért Alapítvány kuratóriumi elnöke. Nem kell jósnak lenni ahhoz, hogy nagy biztonsággal kijelentsük: az *istentiszteleten* az egy főre eső politikusok száma magasan meg fogja haladni a más *istentiszteleteken* mérhető értéket. Más szavakkal úgy is mondhatjuk, hogy ezen a *hangversenyen* az egy főre eső politikusok száma magasan meg fogja haladni a más *hangversenyeken* mérhető értéket. Alkalmasint a *hangversenyen* a zenészek tisztán fognak játszani, azonban az *istentisztelet* vagy *hangverseny* szó most hamisan cseng. Ne áltassuk magunkat: politikai eseményről van szó, amely nem templomba való!

Még egy körülményre szeretném felhívni olvasóim figyelmét. Nagyjából egy éve látott napvilágot az *Evangélikus Élet* hasábjain (2009/9. szám) püspökeink nyilatkozata *Mi való a templomba?* címmel. Állásfoglalásukban ugyan zömmel a templom berendezéséről szólnak, de megemlítik: „Nem való semmiféle olyan zenei anyagot bejátszani vagy előadni, amely nem az Isten dicsőségét, hanem a művész nagyságát hirdeti."

Úgy gondolom, a nyilatkozat szellemében állíthatjuk, hogy nem való a templomban *ember tiszteletére* hangversenyt rendezni. Lehet, hogy nincs igazam, de szerintem püspökeink a nyilatkozatot nem fejezték be, torzó maradt. Nem írták le például azt, hogy milyen rendezvény való a templomba. Lehet-e kampánygyűlést, pártkongresszust vagy politikai vitanapot rendezni? Pedig milyen jó lenne egyértelmű állásfoglalás azon gyülekezeteink számára is, amelyeket megkörnyékeznek politikai ajánlatokkal: lenne mire hivatkozni.

Nem tudom, hogy püspökeink a nyilatkozatot folytatják-e, és ha igen, akkor hogyan, de remélem, hogy ha folytatnák, akkor beleférne írásom címe: Tartsuk távol a politikát templomainktól!

Herényi István *(Budapest)*

Valentin-napi mise

Szentmisét tartottak Valentin napja alkalmából hétfőn, február 15-én a budai ferencesek templomában, ahol szerelmespárok, jegyesek, házaspárok kérhették *Szent Bálint,* azaz *Valentin* vértanú közbenjárását kapcsolatukra, szerelmük megújulására.

A katolikusok körében már a középkorban szokás volt, hogy Szent Bálint napján a szerelmesek apróságokkal lepték meg egymást. Ez arra vezethető vissza, hogy Szent Bálint vértanú, aki a 3. században élt, kertjének virágaiból rendszeresen megajándékozta a szomorkodókat. Ő azért szenvedett vértanúságot, mert keresztény szertartás szerint adta össze a szerelmespárokat.

A ferencesek – a Családok Jézusban mozgalommal közösen – az utóbbi évtizedben minden évben megrendezték a szerelmesek védőszentjének miséjét.

MTI

Ismét tömeges esküvőt tartottak Dél-Koreában

Kilencvenedik születésnapja előtt alig egy héttel, február 17-én ismét tömeges esküvőt celebrált Dél-Koreában *Szun Mjung Mun* tiszteletes, a hírhedt Egyesítő Egyház alapítója és vezére.

A látványos tömeges esküvőn, vagyis a „kozmikus áldási ceremónián" mintegy hétezer pár mondta ki a boldogító igent, közöttük olyanok is, akik ezúttal csak megerősítették korábbi fogadalmukat – erősítette meg az egyház egyik szóvivője.

Az áldásban maga Szun Mjung Mun és felesége, *Han Hak Dzsa* is részt vett, a magát messiásként jellemző Munt és nejét „igaz szülőként" méltatták a követők.

A ceremóniára a Szöul közelében fekvő Gojang városának vásárközpontjában került sor. A legutóbbi tömeges esketésen – 2009 októberében – az egyház beszámolója szerint tízezer pár vett részt. A házasulandók nagy része az Egyesítő Egyház révén, fényképek és életrajzi adatok alapján lett kijelölve egymásnak.

Szun Mjung Mun 1954-ben alapított egyháza világszerte gazdasági és politikai aktivitása révén is ismert. A múltban az egyház éppen a tömeges esküvői miatt állt a bírálatok középpontjában, de a Mun-szektának azt is felrótták, hogy kimondott célja volt a világuralom megszerzése.

Az egyházfő február 25-i születésnapjára valóságos ünnepsorozatot terveznek mind a család, mind pedig a hívők körében.

MTI

Papokat közösített ki a katolikus egyház Szlovákiában

Három papot és egy diakónust közösített ki a római katolikus egyház Szlovákiában, mert kétségbe vonták az egyházi tanítást, illetve püspökeiket – jelentette be a Szlovák Püspöki Konferencia (KBS). *Jozef Kováčik,* a KBS szóvivője szerint az eretneknek nyilvánított négy pap közül ketten a pozsonyi, ketten pedig a nagyszombati egyházmegye tagjai voltak.

A most kiközösített papok a közlemény szerint tavaly decemberben levélben szólították fel a pozsonyi érseket és az összes szlovák püspököt, hogy tegyenek nyílt hitvallást egy általuk megszövegezett hitvallási formula szerint. Egyebek között azt kérték a püspököktől, hogy ítéljék el a homoszexualitást, a szabadkőművességet, a mágiát és más, általuk bűnösnek minősített jelenséget. Miután a püspökök kérésüket nem teljesítették, egy újabb levélben az „igaz hit elhagyásával" vádolták meg az egyházi elöljárókat, s azt állították, hogy „jogtalanul bitorolják hivatalukat". Levelüket a papok a pápának is megküldték, s egyben bejelentették, hogy ezentúl egyenesen a pápának rendelik alá magukat.

Stanislav Zvolenský pozsonyi, valamint *Róbert Bezák* nagyszombati érsek nyilatkozataiban veszélyesnek, az igaz katolikus hittel ellentétesnek minősítette a papok nézeteit, és megállapította a kiközösítés tényét.

A pozsonyi sajtó szerint a négy pap kiközösítésének legfőbb oka az, hogy nyíltan bírálták a katolikus egyházban uralkodó mai állapotokat.

MTI

HIRDETÉS

Kiadói közlemény

A 2010. évi *Evangélikus naptár* 178. oldalán az elhunyt lelkészfelségek között megjelent *Sárkány Tiborné* neve. Ő *Sárkány András (Tibor)* néhai pusztaszentlászlói lelkész özvegye volt, és nem azonos Sárkány Tiborné *(Horváth Erzsébet)* nyugdíjas evangélikus lelkésszel. A névcseréért az érintettek szíves elnézését kéri az *Evangélikus naptár* szerkesztősége.

HÍREK, HIRDETÉSEK

Február 28-án 18 órakor a békásmegyeri evangélikus templomban (1038 Budapest, Mező u. 12.) *Koltai Katalin* gitárkoncertjére kerül sor. Közreműködik: *Bodrogi Éva* (szoprán). A koncerten *Dowland, Haydn, Barrios, Villa-Lobos, Sztojanov, Poulenc* művei hangzanak el. A belépés díjtalan, adományokat jó szívvel fogadunk.

A Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság (KÖT) következő összejövetele március 1-jén, hétfőn 18 órakor lesz a Háló helyiségében (1053 Budapest, Ferenciek tere 7–8., Kárpátia udvar III. lh. II. em.). Témája *dr. Széchey Béla József* villamosmérnök, evangélikus lelkész *Az egyház felelőssége a teremtett világért (a koppenhágai klímakonferencia visszhangja)* című előadása. Mindenkit szeretettel vár a társaság vezetősége.

Az evangélikus gimnáziumok 4. országos kórustalálkozóját március 5–7-én tartjuk Sopronban. A kórusok bemutatkozására 6-án, szombaton 19 órakor kerül sor gálahangverseny keretében a Liszt Ferenc Konferencia- és Kulturális Központban (Liszt Ferenc u. 1.), ahová szeretettel hívogatunk minden érdeklődőt.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levélcím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

A budapesti Sylvester János Protestáns Gimnázium igazgatót keres. Az érdeklődőket kérjük, telefonáljanak a 20/533-2405-ös vagy a 30/272-4126-os számra.

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 26 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Határon túli magyar gyülekezetek számára keresünk Prőhle-agendát. A felajánlásokat az északi püspöki hivatalba kérjük eljuttatni: 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24. *Fabiny Tamás püspök*

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 28-ától március 7-éig

VASÁRNAP

23.45 / TV2
Hó hull a cédrusra (amerikai romantikus dráma, 1999) (126')
Vastag és tapintható köd borítja a San Piedro szigetet. Az öbölben pislákoló lámpás vészjeleket küld egy elakadt halászhajóról, míg odébb egy teherhajó imbolyog vakon a tejfehér ködben. Reggelre a tenger és az ég kitisztul, de a halászok és gyümölcsösgazdák békés kis falva örökre megváltozik. Holtan találják a halászfalu egyik lakóját, saját hálójába kötözve, halálos sebbel a fején. A világháború utáni Japán-ellenes légkörben a környékbeliek egy másik halászt, a japán származású Kazuót gyanúsítják.

HÉTFŐ

8.25 / Duna Tv
Isten kezében
Kényszerű böjt
13.28 / Bartók rádió
Elekes Zsuzsa Bach-műveket játszik a Mátyás-templom orgonáján
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
19.35 / Duna Tv
Chopin bicentenáriumi hangverseny 1810–2010 (magyar koncertfilm, 2010) (146')
19.42 / Kossuth rádió
Az MR Gyermekkórusa énekel
21.30 / m1
Téli olimpia 2010 – Vancouver. A záróünnepély összefoglalója
22.55 / Duna Tv
Múlt idő '89
A magyar rendszerváltás a külföldi tudósítók szemével

KEDD

10.20 / m2
Magyar évszázadok (magyar dokumentumfilmsorozat) Az egyházpolitikai törvények
14.10 / Duna II. Autonómia
Az erdélyi szász kultúra nyomában (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2002) (30')
„Erős vár a mi Istenünk…"
14.35 / Kossuth rádió
Tér-idő
Pécs, a 2000 éves város
19.50 / Kossuth rádió
Jó éjszakát, gyerekek!
Milne: Micimackó kuckója
20.00 / Duna Tv
Iszony (magyar filmdráma, 1965) (102')
21.30 / m1
Szíven szúrt ország (magyar fikciós dokumentumfilm, 2009) (84')

SZERDA

13.27 / Batók rádió
Budapesti zenei hetek 2009
A párizsi Notre-Dame kórusának hangversenye
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva…"
A református egyház félórája
14.00 / M. Katolikus Rádió
„Valaki ír a kezeddel…"
Az antik és keresztény mitológia mint forrás a magyar költészetben
14.00 / PAX
Invocatio musicalis. Korál- és zsoltárfeldolgozások
14.20 / RTL Klub
Mielőtt felkel a nap (amerikai–osztrák–svájci romantikus dráma, 1995) (105')
20.34 / M. Katolikus Rádió
Zenémmel dicsérem. Fejezetek a kortárs egyházzenéből

CSÜTÖRTÖK

13.40 / PAX
Pilátus
Kákay István – Reményik Sándor Pilátus c. versének zenés feldolgozása
14.00 / m2
És még egymillió lépés (magyar ismeretterjesztő filmsorozat) (47')
Körmendtől az Őrség felé
16.45 / Mária Rádió
Hitvédő
Győri Tamás evangélikus lelkész, Bacskai Bálint református lelkész és Ipoly atya hitvédelmi műsora
20.40 / PAX
Kerékpártúra egyháztörténeti utakon (útifilm) Iskola-templomok, „Ott vagyok honn…"
23.30 / Bartók rádió
Ars nova
Horváth Balázs: Klarinétok nagy versenye

PÉNTEK

14.00 / Bartók rádió
A hét zeneszerzője: Johannes Brahms. Ünnepi és emlékbeszédek – vegyes karra, bibliai szövegekre
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások. Bölcskei Gusztáv református püspök
17.05 / Duna II. Autonómia
A nap vendége
Jelenits István piarista tanár
17.34 / M. Katolikus Rádió
Ars Sacra. Szakrális művészet
19.05 / PAX
Raffay Sándor (magyar dokumentumfilm, 2007) (36')
22.00 / m2
Szelíd vadak (francia filmdráma, 2006) (98')
23.00 / Bartók rádió
Ars nova
Kocsár Miklós: Mise
Arvo Pärt: A torinói lepel
Gavin Bryars: Rekviem után

SZOMBAT

12.05 / Duna Tv
Isten kezében
Keresztény egészségügy
14.40 / m2
Mai hitvallások
Látogatóban dr. Frenkl Róbertnél
19.00 / Bartók rádió
Verdi: Attila (háromfelvonásos opera előjátékkal)
21.05 / Duna Tv
21 gramm (amerikai filmdráma, 2003) (120')
21.38 / Kossuth rádió
Változatok egy gyerekdalra
Varró Dániel irodalmi stílusparódiái
23.30 / RTL Klub
A fiúk nem sírnak (amerikai filmdráma, 1999) (118')
0.15 / m1
A Kádár-korszak utolsó évtizede (magyar dokumentumfilm, 2009) (50')

VASÁRNAP

8.08 / Vörösmarty Rádió (Székesfehérvár)
Lelki szósz
Evangélikus félóra
10.25 / m1
Református magazin
11.30 / m2
Unokáink sem fogják látni (városvédő műsor) (25')
12.05 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
15.05 / Bartók rádió
Musica Sacra (egyházzenei magazin)
20.04 / Kossuth rádió
Rádiószínház. Egressy Zoltán: Sóska, sült krumpli
21.00 / m2
Az elszánt diplomata (német–angol filmdráma, 2005) (129')
21.15 / Bartók rádió
Az emberi hang dicsérete
Janáček: Esz-dúr mise

Új nap – új kegyelem

Vasárnap
Jézus mondta: „A szombat lett az emberért." Mk 2,27 (1Móz 2,3; Mk 12,1–12; Róm 5,1–5/6–11/; Zsolt 35,1–16) Ebben a rövid, logikus mondatban rajzolódik ki Isten munkálkodásának legfontosabb szava: az „emberért". Mindent ennek vetett alá, legyen az akár a világ teremtése, akár a törvények alkotása. Értünk. Számtalan ajándékának az egyetlen értelme, hogy az ember (örök) életét célozza, azt szolgálja. Így kapta az *Ószövetség* népe a szombatot mint a nyugalom napját, illetve ezzel a rajongással ajándékozta Urunk a világnak a vasárnapot, Krisztus feltámadásának ünnepnapját. Értünk – mindent. Hitünk gyönyörű, határtalan ténye: ilyen Atyánk van!

Hétfő
Krisztus mondja: „Nem hagylak titeket árván, eljövök hozzátok." Jn 14,18 (Zsolt 102,18; Jer 26,1–3.7–16.24; Jn 11,32–45) Nincs olyan ember, aki ne rémülne meg a magánytól, a világnak való kiszolgáltatottságtól, és akit az elhagyottság vagy az egyedüllét félelmetes érzése ne keserítene meg. Éppen ezért Mesterünk életet adó vigasztalást nyújtott mindenkori tanítványainak ebben az ígéretében: jövök. *„Bizony, hamar eljövök"* (Jel 22,20b) – Krisztust mint ígéretét megtartó Urat ismerjük, reméljük. Ha ő mondja, úgy lesz, mert nem hazudik, és mert övé minden hatalom. Nem létezik olyan erő, amely jövetelét, hozzánk érkezését, értünk jövetelét megakadályozhatná. Ezért hangzik hitelesen, erőt adóan az ige: *„Ne nyugtalankodjék a ti szívetek…"* (Jn 14,1a)

Kedd
Isten minden teremtménye jó, és semmi sem elvetendő, ha hálaadással élnek vele. 1Tim 4,4 (Zsolt 104,13; Jób 2,1–10; Jn 11,46–57) Megszabadított életű, lelkiismeretű ember szavai ezek. Nem méricskél a „szabad – nem szabad" kínzó kérdéseivel, nem szab emberi határokat, hanem élvezi Isten határtalan bölcsességének gyümölcseit (1Móz 1,31). Tudja, minden teremtmény tisztasága alapvetően az Istennel való kapcsolatától függ. Márpedig a világon csak az ember szakadt el Urától. Aki pedig kegyelemből új életet kapott, az éli Istentől erre a világra kapott feladatát, küldetését: dicséri, magasztalja Atyját az erre kapott ajándékokkal, eszközökkel.

Szerda
Az Úr így felelt: Megnyugtat téged, ha az orcám megy veletek? 2Móz 33,14 (Zsid 4,9; 2Móz 17,1–7; Jn12,1–11) A félelemben élő ember léptei ritkán érnek a célba. Pedig egy nagy lépés, egy erőnket meghaladó vállalkozás, küldetés megkezdése előtt mindenkinek a szíve megremeg. Isten tűzi ki a célt Mózesnek és a választott népnek, hova menjenek, de segítségét is adja mellé. A mi életutunkon is megtapasztaljuk megnyugtató közelségét, amely kiűzi a félelmet. Nagy bátorításunk az, hogy nem vagyunk egyedül: Isten arca (= személye) velünk van, nem hagy el. Ez a felhőtlen biztonságérzet szüli az örömteli bizonyságtételt: „Velem vándorol utamon Jézus, / gond és félelem el nem ér. / Elvisz, elsegít engem a célhoz, / Ő, a győzelmes hű vezér."

Csütörtök
Lássátok meg, milyen nagy szeretetet tanúsított irántunk az Atya: Isten gyermekeinek neveznek minket, és azok is vagyunk. 1Jn 3,1a (Zsolt 145,3; 1Jn 1,8–2,2/3–6/; Jn 12,12–19) Ami biztos ebben a világban, az Isten szeretete. Ez az Isten megtapasztalt szeretetében gyökerező biztonság szólal meg az apostol tanításában: tudjuk, hogy kik vagyunk, hova tartozunk. Meggyőződése azért megingathatatlan, mert gyermekségünk egyedüli feltételét nem a mi „jóságunkban", buzgólkodásunkban látja, hanem kizárólag az Atya irántunk való szeretetében. Az Isten változtathatatlan szeretete az örökbe-, illetve visszafogadásunk egyetlen biztosítéka: ő döntött mellettünk, ő fogadott minket gyermekeivé – a keresztségben.

Péntek
Isten kegyelme és ajándéka még bőségesebben kiáradt az egy ember, a Jézus Krisztus kegyelme által sokakra. Róm 5,15b (Zsolt 119,76; Lk 9,43b–48; Jn 12,20–26) Megtörtént, elvégeztetett! Krisztus a kegyelem bűneink fölötti győzelmét kiáltotta a világba. Ez a kiáltás visszhangzik Pál soraiban: nincs az a múlt-, jelen- vagy jövőbeli tett, mélység, gonoszság, amelynek büntetését ne törölte volna el Isten a Golgotán. Ez a győzelem az emberiség legnagyobb ajándéka, amely elveszi minden bűn miatti kétségbeesésünket, és megnyitja a bűnből való szabadulás útját. Ezért hirdethetjük mi az örömteli hitvallásunkat: Ave crux, spes unica – üdvöz légy, kereszt, egyedüli reményem!

Szombat
Ti valóban úgy hallottatok róla, és kaptatok felőle tanítást, ahogyan az megvalósult Jézusban. Vessétek le a régi élet szerint való óembert. Ef 4,21–22 (Neh 5,9b; Gal 2,16–21; Jn 12,27–36) Az „átöltözés" lehetőségének egyetlen oka Jézus. Isten szeretetpazarlása nem engedi meg a foltozgatást, stoppolást, jóra magyarázást, hanem csakis a teljes életcserét. Éljünk hát felelősen a nekünk adott drága, ingyen kegyelemmel, lehetőséggel – Krisztussal.

■ Eszlényi Ákos

WWW.EVANGELIKUSELET.HU

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evelet.hu, www.evangelikuselet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com).
Rovatvezetők: Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kőháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.